

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نمای ۲۰۱۴

نمای ۲۰۱۴

جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان

بهروز رسولی

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری
دبیرخانه

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

NEMA.IRANDOC.AC.IR

تهران ۱۳۹۵

سرشناسه	: رسولی، بهروز، ۱۳۶۷-
عنوان و نام پدیدآور	: نمای ۲۰۱۴: جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان/ بهروز رسولی.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: دوازده، ۱۴۱ ص.
شابک	: ۹۷۸۹۶۴۷۵۱۹۹۸۴.
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
عنوان دیگر	: جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان.
موضوع	: سیاست علمی -- ایران -- ارزشیابی
موضوع	: Science and state -- Iran -- Evaluation :
موضوع	: سیاست تحقیقاتی -- ایران -- ارزشیابی
موضوع	: Research policy -- Iran -- Evaluation* :
موضوع	: دانشگاه ها و مدارس عالی -- ایران -- رتبه گذاری
موضوع	: Universities and colleges -- Ratings and rankings--Iran :
موضوع	: نوآوری -- ایران -- ارزشیابی
موضوع	: Technological innovations -- Evaluation -- Iran :
شناسه افزوده	: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۹۵۴ الف / Q۱۲۷
رده بندی دیویی	: ۳۰۳ / ۴۸۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۷۷۷۵۵

نمای ۲۰۱۴

جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان

بهروز رسولی
 rasouli@students.irandoc.ac.ir

© ۱۳۹۵: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) و دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات، و فناوری

طرح جلد: رضا عبدالحسینی

نوبت چاپ: نخست | شمارگان: ۲۰۰

NEMA.IRANDOC.AC.IR

فهرست نوشته‌ها

فهرست نوشته‌ها	یک
فهرست جدول‌ها	پنج
فهرست نمودارها	نه
پیش‌گفتار	یازده
۱. فصل نخست: جایگاه پژوهشگران	۱
۱-۱. پژوهشگران پر استناد	۳
۲-۱. پژوهشگران پر تولید	۳
۲. فصل دوم: جایگاه نشریه‌های علمی	۷
۱-۲. حضور در نمایه‌نامه‌های جهانی	۹
۲-۲. ضریب تأثیر	۱۴
۳-۲. رتبه‌بندی نشریه‌های سایمگو	۱۶
۳. فصل سوم: جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های فراگیر رتبه‌بندی	۲۳
۱-۳. رتبه‌بندی جهانی دانشگاه‌های «مؤسسه آموزش عالی تایمز»	۲۵
۲-۳. رتبه‌بندی علمی دانشگاه‌های جهان	۲۶
۳-۳. رتبه‌بندی جهانی دانشگاه‌های «کیو.اس.»	۲۷
۴-۳. رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر پایه عملکرد علمی	۲۸
۵-۳. رتبه‌بندی مرکز مطالعات علوم و فناوری «لایدن»	۲۹
۶-۳. رتبه‌بندی یو - مالتی رنک	۳۱
۷-۳. رتبه‌بندی عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان	۳۳
۸-۳. رتبه‌بندی بهترین دانشگاه‌های جهان «یو.اس. نیوز»	۳۳
۹-۳. رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان	۳۵
۱۰-۳. رتبه‌بندی مؤسسه‌های «سایمگو»	۳۶
۱۱-۳. رتبه‌بندی دانشگاهی «راوند»	۳۷
۱۲-۳. رتبه‌بندی پژوهشی دانشگاه‌های جهان	۳۸

۳-۱۳. رتبه‌بندی جهانی دانشگاهی «گرین‌متریک» درباره‌ی توسعه‌ی پایدار ۳۸

۴. فصل چهارم: جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های موضوعی رتبه‌بندی ۴۱

۴-۱. رتبه‌بندی جهانی موضوعی دانشگاه‌های «مؤسسه‌ی آموزش عالی تایمز» ۴۳

۴-۲. رتبه‌بندی حوزه‌ای علمی دانشگاه‌های جهان ۴۳

۴-۳. رتبه‌بندی موضوعی علمی دانشگاه‌های جهان ۴۴

۴-۴. رتبه‌بندی حوزه‌ای جهانی دانشگاه‌های «کیو.اس.» ۴۵

۴-۵. رتبه‌بندی موضوعی جهانی دانشگاه‌های «کیو.اس.» ۴۶

۴-۶. رتبه‌بندی موضوعی دانشگاه‌ها بر پایه‌ی عملکرد علمی ۴۷

۴-۷. رتبه‌بندی حوزه‌ای عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان ۴۸

۴-۸. رتبه‌بندی موضوعی عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان ۵۰

۴-۹. رتبه‌بندی موضوعی بهترین دانشگاه‌های جهان «یو.اس. نیوز» ۵۲

۴-۱۰. رتبه‌بندی موضوعی دانشگاهی «راوند» ۵۲

۵. فصل پنجم: جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های رتبه‌بندی وبگاه‌ها ۵۵

۵-۱. رتبه‌بندی وب دانشگاه‌ها ۵۷

۵-۲. رتبه‌بندی وب پژوهشگاه‌ها ۵۸

۵-۳. رتبه‌بندی جهانی وب دانشگاه‌ها و کالج‌ها ۶۰

۶. فصل ششم: جایگاه ایران در نمایه‌نامه‌های استنادی ۶۳

۶-۱. شمار انتشارات ۶۵

۶-۲. شمار استنادها ۷۰

۶-۳. میانگین سرانه‌ی استناد به مقاله (سالانه) ۷۱

۶-۴. میانگین سرانه‌ی استناد به مقاله (پنج ساله) ۷۱

۶-۵. شاخص «اچ» ۷۲

۶-۶. همکاری علمی جهانی ۷۲

۶-۷. شمار مقاله‌های داغ ۷۴

۶-۸. شمار مقاله‌های پراستناد ۷۴

۷. فصل هفتم: جایگاه ایران در رتبه‌بندی‌های علم، فناوری، و نوآوری ۷۵

۷-۱. رتبه‌بندی کشورهای «سایمگو» ۷۷

۷-۲. رتبه‌بندی مقاله‌های علمی و فنی ۷۹

۷-۳. شاخص توسعه‌ی آموزش برای همه ۸۰

۷-۴. شاخص توسعه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات ۸۲

۷-۵. شاخص جهانی نوآوری ۸۴

۷-۶. شاخص نوآوری بلومبرگ ۸۷

۷-۷. شاخص جهانی خلاقیت ۸۸

۷-۸. گزارش جهانی رقابت‌پذیری ۹۰

۷-۹. شاخص توسعه‌ی انسانی ۹۳

۷-۱۰. شاخص سرمایه‌ی انسانی ۹۵

۷-۱۱. شاخص آسانی انجام کسب و کار ۹۷

۹۹	رتبه‌بندی تولید ناخالص داخلی
۱۰۱	شاخص آزادی اقتصادی
۱۰۳	شاخص اقتصاد دانش‌بنیان
۱۰۵	شاخص عملکرد رقابتی صنعت
۱۰۷	بودجه دولت برای آموزش
۱۰۹	گزارش «وایپو» درباره پروانه‌های ثبت اختراع
۱۱۱	کاربران پهن‌بند ثابت (به ازای هر ۱۰۰ نفر)
۱۱۳	مشترکین تلفن همراه (به ازای هر ۱۰۰ نفر)
۱۱۴	کاربران اینترنت (به ازای هر ۱۰۰ نفر)
۱۱۶	صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته
۱۱۸	شاخص جهانی استعداد انسانی
۱۲۱	شاخص آمادگی شبکه
۱۲۳	شاخص جهانی کارآفرینی
۱۲۶	شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد
۱۲۸	باسوادترین ملت‌های جهان
۱۲۸	شاخص جهانی «تینک تنک»
۱۳۰	۲۱-۲۸: رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی
۱۳۲	۲۹-۷: شاخص جهانی حقوق مالکیت
۱۳۴	۳۰-۷: رتبه‌بندی المپیاد جهانی ریاضی
۱۳۶	۳۱-۷: رتبه‌بندی المپیاد جهانی کامپیوتر
۱۳۸	۳۲-۷: رتبه‌بندی المپیاد جهانی فیزیک
۱۴۰	۳۳-۷: رتبه‌بندی المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک
۱۴۰	۳۴-۷: رتبه‌بندی المپیاد جهانی زیست‌شناسی
۱۴۱	۳۵-۷: رتبه‌بندی المپیاد جهانی شیمی

فهرست جدول‌ها

جدول ۱-۱	فهرست پژوهشگران ایرانی در «پژوهشگران پراستاد» دنیا	۳
جدول ۱-۲	فهرست پژوهشگران پرتولید ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»	۴
جدول ۱-۳	فهرست پژوهشگران پرتولید ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»	۴
جدول ۱-۴	فهرست نشریه‌های ایرانی دارای ضریب تأثیر در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»	۹
جدول ۱-۵	فهرست نشریه‌های ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»	۱۰
جدول ۱-۶	ضریب تأثیر نشریه‌های جهانی ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»	۱۵
جدول ۱-۷	نشریه‌های ایرانی نمایه‌شده در پایگاه نشریه‌های آزمایشگاه «سایمگو» (ترتیب بر پایه مقدار «اس.جی.آر.»)	۱۷
جدول ۱-۸	رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی جهانی «مؤسسه آموزش عالی تایمز»	۲۵
جدول ۱-۹	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی جهانی «مؤسسه آموزش عالی تایمز»	۲۵
جدول ۱-۱۰	رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «شانگهای»	۲۶
جدول ۱-۱۱	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «شانگهای»	۲۶
جدول ۱-۱۲	رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «کیو.اس.»	۲۷
جدول ۱-۱۳	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «کیو.اس.»	۲۷
جدول ۱-۱۴	رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «یورپ»	۲۸
جدول ۱-۱۵	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «یورپ»	۲۸
جدول ۱-۱۶	امتیاز و رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در بخش «تأثیر» در نظام رتبه‌بندی «لایدن»	۲۹
جدول ۱-۱۷	امتیاز و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در بخش «همکاری» در نظام رتبه‌بندی «لایدن»	۳۰
جدول ۱-۱۸	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «آموزش و تدریس» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»	۳۱
جدول ۱-۱۹	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «پژوهش» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»	۳۱
جدول ۱-۲۰	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «دانش گستر» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»	۳۲
جدول ۱-۲۱	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «گرایش جهانی» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»	۳۲
جدول ۱-۲۲	امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «مشارکت ملی» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»	۳۲
جدول ۱-۲۳	امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «یو.اس. نیوز»	۳۴
جدول ۱-۲۴	رتبه مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «یو.اس. نیوز»	۳۴
جدول ۱-۲۵	امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام «رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان»	۳۵
جدول ۱-۲۶	رتبه مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام «رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان»	۳۵
جدول ۱-۲۷	رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «سایمگو»	۳۷
جدول ۱-۲۸	امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «راوند»	۳۸
جدول ۱-۲۹	امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «گرین متریک»	۳۹
جدول ۱-۳۰	امتیاز و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «گرین متریک»	۳۹

جدول ۴-۱. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «شانگهای»	۴۳
جدول ۴-۲. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «شانگهای»	۴۴
جدول ۴-۳. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «شانگهای»	۴۴
جدول ۴-۴. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی موضوعی «شانگهای»	۴۵
جدول ۴-۵. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «کیو. اس.»	۴۵
جدول ۴-۶. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «کیو. اس.»	۴۶
جدول ۴-۷. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «کیو. اس.»	۴۶
جدول ۴-۸. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی موضوعی «کیو. اس.»	۴۶
جدول ۴-۹. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «یورپ»	۴۷
جدول ۴-۱۰. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «دانشگاه ملی تایوان»	۴۹
جدول ۴-۱۱. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «دانشگاه ملی تایوان»	۴۹
جدول ۴-۱۲. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «دانشگاه ملی تایوان»	۵۰
جدول ۴-۱۳. امتیاز کل مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «دانشگاه ملی تایوان»	۵۰
جدول ۴-۱۴. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «یو. اس. نیوز»	۵۲
جدول ۴-۱۵. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی دانشگاهی «راوند»	۵۲
جدول ۵-۱. رتبه ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»	۵۷
جدول ۵-۲. رتبه ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»	۵۷
جدول ۵-۳. رتبه ۱۰ پژوهشگاه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»	۵۹
جدول ۵-۴. رتبه ۱۰ پژوهشگاه برتر ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»	۵۹
جدول ۵-۵. رتبه ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «فور. آی. سی. یو.» (ترتیب بر پایه رتبه ملی)	۶۰
جدول ۶-۱. شمار انواع انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»	۶۵
جدول ۶-۲. شمار انتشارات ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»	۶۵
جدول ۶-۳. جایگاه کشورهای منطقه در «شمار انتشارات»	۶۶
جدول ۶-۴. شمار انواع انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»	۶۷
جدول ۶-۵. شمار انتشارات ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»	۶۸
جدول ۶-۶. جایگاه کشورهای منطقه در «شمار انتشارات»	۶۸
جدول ۶-۷. استناد به انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»	۷۰
جدول ۶-۸. میانگین سرانه استناد به انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»	۷۱
جدول ۶-۹. میانگین سرانه استناد ۱۰ ساله به انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»	۷۲
جدول ۷-۱. جایگاه ایران در شاخص‌های گوناگون رتبه‌بندی «سایمگو»	۷۷
جدول ۷-۲. آمار و رتبه منطقه‌ای کشورهای منطقه در شاخص‌های گوناگون رتبه‌بندی «سایمگو»	۷۷
جدول ۷-۳. جایگاه کشورهای منطقه در رتبه‌بندی مقاله‌های علمی و فنی	۷۹
جدول ۷-۴. جایگاه کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه آموزش برای همه»	۸۱
جدول ۷-۵. امتیاز ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات»	۸۲
جدول ۷-۶. جایگاه کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات»	۸۳
جدول ۷-۷. رتبه ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص جهانی نوآوری»	۸۵
جدول ۷-۸. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی نوآوری»	۸۵
جدول ۷-۹. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص نوآوری بلومبرگ»	۸۷
جدول ۷-۱۰. رتبه ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص جهانی خلاقیت»	۸۹
جدول ۷-۱۱. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی خلاقیت»	۸۹
جدول ۷-۱۲. رتبه ایران در ابعاد و شاخص‌های گوناگون «گزارش جهانی رقابت‌پذیری»	۹۱

جدول ۷-۱۳.	جایگاه کشورهای منطقه در «گزارش جهانی رقابت پذیری»	۹۲
جدول ۷-۱۴.	وضعیت ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص توسعه انسانی»	۹۴
جدول ۷-۱۵.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص توسعه انسانی»	۹۴
جدول ۷-۱۶.	رتبه و امتیاز ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص سرمایه انسانی»	۹۶
جدول ۷-۱۷.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص سرمایه انسانی»	۹۶
جدول ۷-۱۸.	رتبه ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص آسانی انجام کسب و کار»	۹۸
جدول ۷-۱۹.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص آسانی انجام کسب و کار»	۹۸
جدول ۷-۲۰.	رتبه کشورهای منطقه در رتبه‌بندی تولید ناخالص داخلی	۹۹
جدول ۷-۲۱.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص آزادی اقتصادی»	۱۰۲
جدول ۷-۲۲.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص اقتصاد دانش‌بنیان»	۱۰۴
جدول ۷-۲۳.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص عملکرد رقابتی صنعت»	۱۰۶
جدول ۷-۲۴.	جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «بودجه آموزشی»	۱۰۷
جدول ۷-۲۵.	جایگاه کشورهای منطقه در ثبت پروانه‌های ثبت اختراع	۱۰۹
جدول ۷-۲۶.	جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «کاربران پهن‌بند ثابت»	۱۱۱
جدول ۷-۲۷.	جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «مشترکین تلفن همراه»	۱۱۳
جدول ۷-۲۸.	جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «کاربران اینترنت»	۱۱۵
جدول ۷-۲۹.	جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته»	۱۱۷
جدول ۷-۳۰.	رتبه ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص جهانی استعداد انسانی»	۱۱۹
جدول ۷-۳۱.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی استعداد انسانی»	۱۱۹
جدول ۷-۳۲.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص آمادگی شبکه»	۱۲۲
جدول ۷-۳۳.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی کارآفرینی»	۱۲۴
جدول ۷-۳۴.	رتبه ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص جهانی رقابت پذیری استعداد»	۱۲۶
جدول ۷-۳۵.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی رقابت پذیری استعداد»	۱۲۷
جدول ۷-۳۶.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی تینک تنک»	۱۲۹
جدول ۷-۳۷.	رتبه ایران در سنجش‌های گوناگون «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی»	۱۳۰
جدول ۷-۳۸.	جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی»	۱۳۰
جدول ۷-۳۹.	جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی حقوق مالکیت»	۱۳۲
جدول ۷-۴۰.	نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپiad جهانی ریاضی»	۱۳۴
جدول ۷-۴۱.	جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی المپiad جهانی ریاضی»	۱۳۵
جدول ۷-۴۲.	نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپiad جهانی کامپیوتر»	۱۳۶
جدول ۷-۴۳.	جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی المپiad جهانی کامپیوتر»	۱۳۷
جدول ۷-۴۴.	نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپiad جهانی فیزیک»	۱۳۸
جدول ۷-۴۵.	جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی المپiad جهانی فیزیک»	۱۳۸
جدول ۷-۴۶.	نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپiad جهانی نجوم و اخترفیزیک»	۱۴۰
جدول ۷-۴۷.	نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپiad جهانی زیست‌شناسی»	۱۴۱
جدول ۷-۴۸.	نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپiad جهانی شیمی»	۱۴۱

فهرست نمودارها

- نمودار ۶-۱. شمار انتشارات محصول همکاری پژوهشگران ایرانی با کشورهای دیگر در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»..... ۷۳
- نمودار ۶-۲. شمار انتشارات محصول همکاری پژوهشگران ایرانی با کشورهای دیگر در نمایه‌نامه «اسکوپوس»..... ۷۴
- نمودار ۷-۱. شمار مقاله‌های کشورهای منطقه در رتبه‌بندی مقاله‌های علمی و فنی..... ۸۰
- نمودار ۷-۲. امتیاز کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه آموزش برای همه»..... ۸۲
- نمودار ۷-۳. امتیاز کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات»..... ۸۴
- نمودار ۷-۴. امتیاز ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص جهانی نوآوری»..... ۸۵
- نمودار ۷-۵. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی نوآوری»..... ۸۷
- نمودار ۷-۶. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی خلاقیت»..... ۹۰
- نمودار ۷-۷. امتیاز ایران در شاخص‌های گوناگون «گزارش جهانی رقابت‌پذیری»..... ۹۱
- نمودار ۷-۸. امتیاز کشورهای منطقه در «گزارش جهانی رقابت‌پذیری»..... ۹۳
- نمودار ۷-۹. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص توسعه انسانی»..... ۹۵
- نمودار ۷-۱۰. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص سرمایه انسانی»..... ۹۷
- نمودار ۷-۱۱. ارزش تولید ناخالص داخلی کشورهای منطقه (میلیون دلار ایالات متحده)..... ۱۰۱
- نمودار ۷-۱۲. امتیاز ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص آزادی اقتصادی»..... ۱۰۲
- نمودار ۷-۱۳. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص آزادی اقتصادی»..... ۱۰۳
- نمودار ۷-۱۴. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص اقتصاد دانش‌بنیان»..... ۱۰۵
- نمودار ۷-۱۵. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص عملکرد رقابتی صنعت»..... ۱۰۷
- نمودار ۷-۱۶. امتیاز کشورهای منطقه در شاخص «بودجه آموزشی» (نسبت از کل هزینه‌ها)..... ۱۰۹
- نمودار ۷-۱۷. شمار پروانه‌های ثبت اختراع کشورهای منطقه در «گزارش سازمان جهانی مالکیت فکری»..... ۱۱۱
- نمودار ۷-۱۸. نسبت کاربران پهن‌بند ثابت کشورهای منطقه (درصد)..... ۱۱۲
- نمودار ۷-۱۹. نسبت مشترکین تلفن همراه کشورهای منطقه (درصد)..... ۱۱۴
- نمودار ۷-۲۰. نسبت کاربران اینترنت کشورهای منطقه (درصد)..... ۱۱۶
- نمودار ۷-۲۱. نسبت صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته کشورهای منطقه (درصد از کل صادرات)..... ۱۱۸
- نمودار ۷-۲۲. امتیاز ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص جهانی استعداد انسانی»..... ۱۱۹

- نمودار ۲۳-۷. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی استعداد انسانی» ۱۲۰
- نمودار ۲۴-۷. امتیاز ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص آمادگی شبکه» ۱۲۱
- نمودار ۲۵-۷. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص آمادگی شبکه» ۱۲۳
- نمودار ۲۶-۷. امتیاز ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص جهانی کارآفرینی» ۱۲۴
- نمودار ۲۷-۷. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی کارآفرینی» ۱۲۵
- نمودار ۲۸-۷. امتیاز ایران در سنجش‌های گوناگون «شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد» ۱۲۶
- نمودار ۲۹-۷. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد» ۱۲۸
- نمودار ۳۰-۷. امتیاز کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی» ۱۳۲
- نمودار ۳۱-۷. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی حقوق مالکیت» ۱۳۴

پیش‌گفتار

تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد¹ از رویکردهای نوین مدیریت عمومی در سدهٔ کنونی است. تجربه‌های بی‌شماری هست که نشان می‌دهند تصمیم‌هایی که شواهد و داده‌ها را نادیده گرفته به سرانجامی نرسیده و تنها هدررفت منابع را در پی داشته‌اند. هر گاه گسترهٔ یک سیاست به پهنای یک کشور و آیندهٔ آن کشیده شود، مخاطرهٔ چنین سیاست‌گذاری‌هایی بی‌اندازه خواهد بود.

رویکرد تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، مفهوم سنجش و ارزیابی را در خود نهفته دارد که داده‌هایی کلیدی را برای بررسی و بهبود کیفیت، کارایی، و اثربخشی برنامه‌ها در دست مدیران می‌گذارد. از این رو، ساخت و توسعهٔ چنین شاخص‌هایی برای اندازه‌گیری ابعاد گوناگون، از منابع مالی و انسانی گرفته تا پیشرفت‌های علم و فناوری، همیشه یکی از دغدغه‌های سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان علم، فناوری، و نوآوری بوده است. با آنکه هیچ شاخصی کامل نیست و نمی‌تواند گویای همهٔ واقعیت باشد، سازمان‌های گوناگونی کوشش کرده‌اند تا پاسخی برای این نیاز پیدا کنند. از همین رو، امروزه شمار فراوانی از این شاخص‌ها و سنجه‌های ارزیابی در لایه‌های گوناگون (مانند سازمانی، ملی، منطقه‌ای، و جهانی) در دست است.

با آنکه همهٔ این شاخص‌ها درخور توجه‌اند، شاخص‌هایی که در سطح جهانی منتشر می‌شوند گسترهٔ بزرگ‌تری دارند و برای دولت‌ها از اهمیت بیشتری برخوردارند، چرا که این شاخص‌ها می‌توانند گویای وضعیت یک کشور در جهان باشند. این شاخص‌ها داده‌های ارزشمندی را نیز برای هر کشور فراهم می‌کنند که کاربرد آنها می‌تواند کیفیت تصمیم‌ها را بهبود بخشد. از دیگر ویژگی‌های چنین شاخص‌هایی، مقایسهٔ کشورها با یک‌دیگر است. هر کشور می‌تواند خود را با دیگر کشورها در جهان بسنجد و برای بهبود جایگاه خویش بکوشد.

شاید همهٔ شاخص‌های علم، فناوری، و نوآوری به کار سیاست‌گذاری کشور نیایند، چرا که برخی از آنها نیز سوگیرانه یا بدون کاربرد باشند یا اینکه داده‌های روزآمد و درست کشور را در بر نداشته باشند، ولی این شاخص‌ها و جایگاه کشور در آنها به‌خوبی و یک‌جا پایش و گزارش نمی‌شوند. از این رو نیز گاهی دریافت یک‌پارچه از وضعیت کشور شدنی نیست، گاه آمارهای گوناگونی از یک شاخص گزارش می‌شود، و گاه برخی شاخص‌ها گزارش نمی‌شوند. این آشفتگی، می‌تواند سیاست‌گذاران را از ماهیت و ارزش برخی از شاخص‌ها دور کند یا آنها را به برخی از شاخص‌ها بی‌باور سازد و این دو، نقش داده‌ها و شواهد را در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کاهش دهد و رشد و پیشرفت را در راستای برنامه‌ها و اسناد ملی دستخوش ناپایداری سازد.

---

¹ evidence-based policy-making

برای پاسخ به این نیاز، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) با پشتیبانی دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات، و فناوری سامانه «جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)» را طراحی و راه اندازی کرده که کوششی برای شناسایی، توصیف، و گزارش درست و روزآمد جایگاه کشور در شاخص های کلیدی جهانی علم، فناوری، و نوآوری است. «نما» ساختار و روش شناسی این شاخص ها را می گوید و امتیاز و رتبه ایران را در ابعاد گوناگون آنها گزارش می دهد. این شاخص ها در هفت گروه دسته بندی شده اند:

۱. جایگاه پژوهشگران؛
۲. جایگاه نشریه های علمی؛
۳. جایگاه مؤسسه ها در نظام های فراگیر رتبه بندی؛
۴. جایگاه مؤسسه ها در نظام های موضوعی رتبه بندی؛
۵. جایگاه مؤسسه ها در نظام های رتبه بندی وبگاه ها؛
۶. جایگاه ایران در نمایه های استنادی؛ و
۷. جایگاه ایران در رتبه بندی های علم، فناوری، و نوآوری.

مدیران، سیاست گذاران، و پژوهشگران علم، فناوری، و نوآوری می توانند با «نما» به گزارش بیش از ۷۰ شاخص جهانی دسترسی یابند و از آنها در تصمیم گیری و سیاست گذاری و پژوهش بهره برند. افزون بر این، در «نما» جایگاه ایران میان کشورهای منطقه و جهان گزارش می شود. از آنجایی که داده های تاریخی در برنامه ریزی ها کاربرد بسیاری دارند، روند جایگاه کشور در هر شاخص در چند سال گذشته نیز آمده است. «نما» با گرد آوردن شاخص های گوناگون در کنار هم ابزاری برای کاربران می سازد که با آمیختن آنها دریافت بهتری وضع موجود و روندها پیدا کنند. از آنجایی که این سامانه در نشانی NEMA.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است، سیاست گذاران و پژوهشگران علم، فناوری، و نوآوری می توانند کاستی های آن را گوشزد یا شاخص های دیگر را برای افزودن به سامانه پیشنهاد کنند. افزون بر این، سازمان های مسئول می توانند شاخص هایی را که دارای داده های روزآمد نیستند، شناسایی و به درست کردن آنها دست زنند. بی گمان این گام نخست است و در آینده با گسترش این سامانه و افزودن گزینه های تازه به آن، می توان به داده ها و تحلیل های ارزشمند دیگری نیز دست یافت.

«نمای ۲۰۱۴» دومین اثر از مجموعه آثار «نما» است که گزارش توصیفی شاخص های نما را در بر دارد. افزون بر این، کوشش شده است آنجایی که دسترسی به اطلاعات هست، جایگاه ایران با ۲۵ کشور منطقه نیز مقایسه شود.

دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات، و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)
پاییز ۱۳۹۵

فصل نخست

جایگاه پژوهشگران

پژوهشگران از کلیدی ترین و برجسته ترین پایه های اکوسیستم پژوهش به شمار می آیند که با اندیشه و نوآوری خود می توانند در پیشرفت علم و پژوهش کشور کارگر باشند. در این فصل، شاخص های سنجش عملکرد پژوهشگران گزارش می شوند.

۱-۱. پژوهشگران پراستناد

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ مؤسسه «تامسون روترز» درباره «پژوهشگران پراستناد» دنیا، ۱۰ پژوهشگر از کشور ایران جزء تأثیرگذارترین‌ها در پیشرفت علم و عرصه پژوهش شناسایی شده‌اند. سالانه نزدیک به سه هزار پژوهشگر از سراسر دنیا در ۲۱ حوزه موضوعی به عنوان پژوهشگر پراستناد شناخته شده و نام آنها بر روی وب منتشر می‌شود. نام پژوهشگران ایرانی پراستناد، به همراه حوزه موضوعی، وابستگی سازمانی نخست، و وابستگی سازمانی دوم آنها (در صورتی که داشته باشند) در جدول ۱-۱ آمده است.

جدول ۱-۱. فهرست پژوهشگران ایرانی در «پژوهشگران پراستناد» دنیا

نام	نام خانوادگی	حوزه موضوعی	وابستگی سازمانی
داود	دومیری گنجی	مهندسی	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل، بنیاد نخبگان استان مازندران
مجید	اسحاقی گرجی	ریاضیات	دانشگاه سمنان
مهدی	دهقان	ریاضیات	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
مهرآورنگ	قائدی	مهندسی	دانشگاه یاسوج
پرویز	نوروزی	مهندسی	دانشگاه تهران
سیاوش	ریاحی	مهندسی	دانشگاه تهران
سعید	عباس‌بندی	ریاضیات	دانشگاه جهانی امام خمینی، دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم و تحقیقات)
فرنوش	فریدبد	مهندسی	دانشگاه تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران
محمدرضا	گنجعلی	مهندسی	دانشگاه تهران
حسنعلی	زمانی	مهندسی	دانشگاه آزاد اسلامی

فهرست پژوهشگران پراستناد سال ۲۰۱۴ شامل ۳۲۱۶ پژوهشگر می‌شود که پیشگام تأثیرگذاری علمی در حوزه‌های موضوعی خود هستند.

۲-۱. پژوهشگران پرتولید

بر پایه داده‌های سه پایگاه استنادی کلیدی نمایه‌نامه «وب آو ساینس» در سال ۲۰۱۴، ۱۰ پژوهشگر و نویسنده پرتولید در مجموع ۲/۸۵ درصد مقاله‌های جهانی ایران در نمایه‌نامه «وب آو ساینس» را پوشش می‌دهند. کشور ایران در سال ۲۰۱۴ شمار ۳۲۰۱۲ مدرک در این نمایه‌نامه داشته است. شمار انتشارات

منتشره توسط این پژوهشگران و نسبت آنها از مجموع انتشارات ایران در نمایه‌نامه «وب آو ساینس» در جدول ۲-۱ آمده است (تاریخ دریافت داده‌ها = ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵).

جدول ۲-۱. فهرست پژوهشگران پرتولید ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»

Authors	records	% of 32012
MOHAMMADI A	155	0.484
MOHAMMADI M	129	0.403
JAFARI A	121	0.378
KARIMI M	111	0.347
HOSSEINI SM	99	0.309
REZAEI N	96	0.3
SALEHI M	95	0.297
BRUNO G	93	0.291
NAJAFABADI MM	91	0.284
KARIMI A	90	0.281

نمایه‌نامه «اسکوپوس» نیز از دیگر پایگاه‌های نمایه‌سازی است که در سطح جهانی شهرت دارد. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «اسکوپوس» در سال ۲۰۱۴، ۱۰ نویسنده پرتولید در مجموع ۰/۷۴ درصد انتشارات جهانی ایران در نمایه‌نامه «اسکوپوس» را پوشش می‌دهند. کشور ایران در سال ۲۰۱۴ شمار ۴۳۴۸۱ مدرک در این نمایه‌نامه داشته است. شمار انتشارات منتشره توسط این پژوهشگران و نسبت آنها از مجموع انتشارات ایران در نمایه‌نامه «اسکوپوس» در جدول ۳-۱ آمده است (تاریخ دریافت داده‌ها = ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵).

جدول ۳-۱. فهرست پژوهشگران پرتولید ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»

Authors	records	% of 32012
Ganji, Davood Domiri	84	0.216
Azizi, Fereidoun	81	0.207
Mersi, S.	78	0.179
Salavati-Niasari, Masoud	77	0.179
Mohammadi, A.	77	0.179
Teyssier, D.	77	0.177

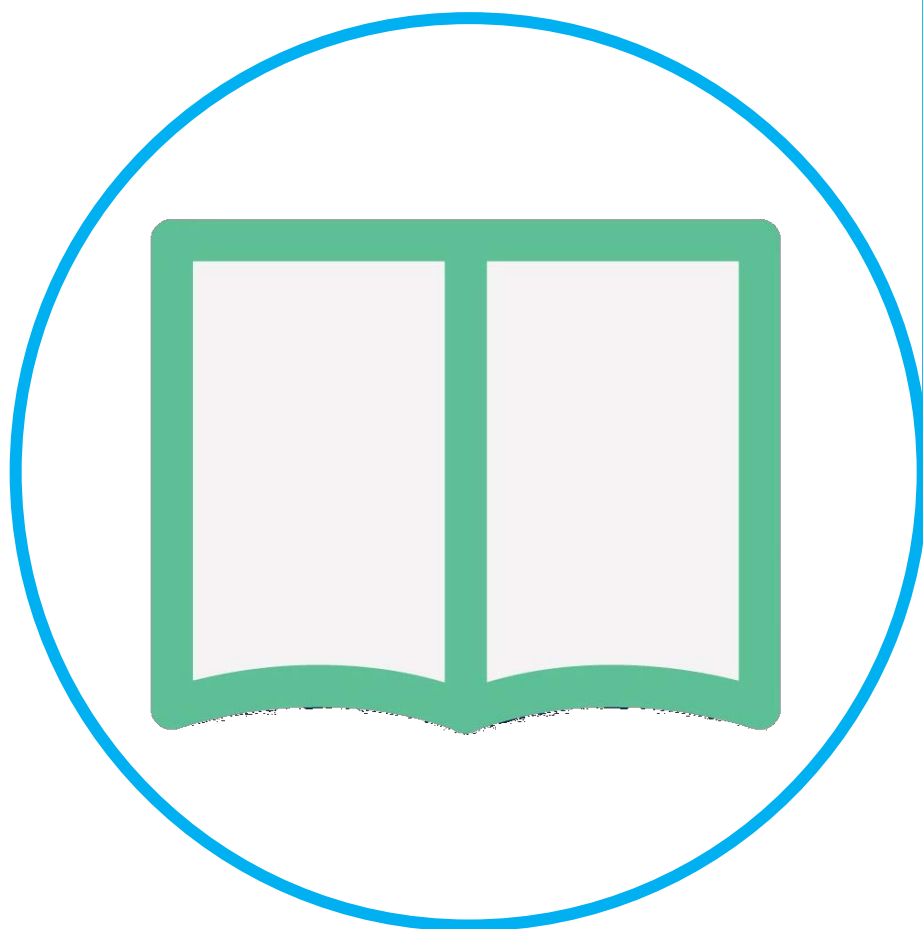
Banerjee, S.	77	0.177
Beretvas, A.	77	0.177
Rathjens, D.	77	0.177
Perrozzi, L.	77	0.177

فصل دوم

جایگاه نشریه‌های علمی

نشریه‌های علمی که دستاوردهای پژوهش و پژوهشگران را به انتشار می‌رسانند، از کلیدی‌ترین منابع اکوسیستم پژوهش به شمار می‌آیند. شمار و کیفیت نشریه‌های علمی می‌تواند بازتاب توان علمی و پژوهشی کشور باشند. در این فصل شاخص‌های ارزیابی نشریه‌های علمی گزارش می‌شوند.

۲-۱. حضور در نمایه‌نامه‌های جهانی

بر پایه گزارش پایگاه «جی.سی.آر.» (گزارش استنادی نشریه‌ها) در سال ۲۰۱۴، شمار ۴۰ نشریه ایرانی در فهرست ۲۰۱۳ نشریه‌های معتبر نمایه‌نامه «وب آو ساینس» قرار گرفته‌اند. بر پایه این فهرست، ۳۹ نشریه ایرانی در «نمایه‌نامه علوم» و یک نشریه در «نمایه‌نامه علوم اجتماعی» و «نمایه‌نامه هنر و علوم انسانی» ضریب تأثیر دریافت کرده‌اند. اطلاعات این نشریه‌ها، شامل عنوان، عنوان کوتاه، و شاپا (شماره استاندارد بین‌المللی پایان) در جدول ۲-۱ آمده است.

جدول ۲-۱. فهرست نشریه‌های ایرانی دارای ضریب تأثیر در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»

Full Journal Title	JCR Abbreviated Title	Issn
Hepatitis Monthly	HEPAT MON	1735-143X
International Journal of Environmental Science and Technology	INT J ENVIRON SCI TE	1735-1472
IRANIAN POLYMER JOURNAL	IRAN POLYM J	1026-1265
Journal of the Iranian Chemical Society	J IRAN CHEM SOC	1735-207X
DARU-Journal of Pharmaceutical Sciences	DARU	1560-8115
Archives of Iranian Medicine	ARCH IRAN MED	1029-2977
International Journal of Plant Production	INT J PLANT PROD	1735-6814
Iranian Journal of Allergy Asthma and Immunology	IRAN J ALLERGY ASTHM	1735-1502
Iranian Journal of Environmental Health Science & Engineering	IRAN J ENVIRON HEALT	1735-1979
Iranian Journal of Kidney Diseases	IRAN J KIDNEY DIS	1735-8582
Banach Journal of Mathematical Analysis	BANACH J MATH ANAL	1735-8787
Iranian Journal of Arthropod-Borne Diseases	IRAN J ARTHROPOD-BOR	1735-7179
Iranian Journal of Parasitology	IRAN J PARASITOL	1735-7020
Scientia Iranica	SCI IRAN	1026-3098
Jundishapur Journal of Microbiology	JUNDISHAPUR J MICROB	2008-3645
Journal of Arthropod-Borne Diseases	J ARTHROPOD-BORNE DI	2322-1984
Iranian Journal of Immunology	IRAN J IMMUNOL	1735-1383
Urology Journal	UROL J	1735-1308
Journal of Agricultural Science and Technology	J AGR SCI TECH-IRAN	1680-7073
Journal of Research in Medical Sciences	J RES MED SCI	1735-1995
Iranian Journal of Basic Medical Sciences	IRAN J BASIC MED SCI	2008-3866
Iranian Journal of Science and Technology-Transactions of Mechanical Engineering	IJST-T MECH ENG	2228-6187

Iranian Journal of Public Health	IRAN J PUBLIC HEALTH	2251-6085
Iranian Journal of Public Health	IRAN J PUBLIC HEALTH	2251-6085
Iranian Journal of Biotechnology	IRAN J BIOTECHNOL	1728-3043
Iranian Journal of Pharmaceutical Research	IRAN J PHARM RES	1735-0328
Journal of Applied Fluid Mechanics	J APPL FLUID MECH	1735-3572
Iranian Red Crescent Medical Journal	IRAN RED CRESCENT ME	2074-1804
Cell Journal	CELL J	2228-5806
Yakhteh	YAKHTEH	1561-4921
International Journal of Civil Engineering	INT J CIV ENG	1735-0522
Iranian Journal of Science and Technology-Transactions of Electrical Engineering	IJST-T ELECTR ENG	2228-6179
Iranian Journal of Pediatrics	IRAN J PEDIATR	2008-2142
Iranian Journal of Radiation Research	IRAN J RADIAT RES	1728-4554
IRANIAN JOURNAL OF FISHERIES SCIENCES	IRAN J FISH SCI	1562-2916
Bulletin of the Iranian Mathematical Society	B IRAN MATH SOC	1735-8515
Iranian Journal of Veterinary Research	IRAN J VET RES	1728-1997
IRANIAN JOURNAL OF CHEMISTRY & CHEMICAL ENGINEERING-INTERNATIONAL ENGLISH EDITION	IRAN J CHEM CHEM ENG	1021-9986
Iranian Journal of Science and Technology-Transactions of Civil Engineering	IJST-T CIV ENG	2228-6160
Iranian Journal of Radiology	IRAN J RADIOL	1735-1065

نمایه‌نامه «اسکوپوس» نیز از دیگر پایگاه‌های نمایه‌سازی نشریه‌های علمی است که در سطح جهانی شهرت دارد. کشور ایران در سال ۲۰۱۳ در این پایگاه دارای ۱۲۳ نشریه بوده است که اطلاعات آنها در جدول ۲-۲ آمده است.

جدول ۲-۲. فهرست نشریه‌های ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»

Full Journal Title	P-ISSN	E-ISSN
Banach Journal of Mathematical Analysis	17358787	
International Journal of Environmental Science and Technology	17351472	
Annals of Functional Analysis		20088752
International Journal of Plant Production	17356814	
International Journal of Environmental Research	17356865	
Iranian Polymer Journal (English Edition)	10261265	

Full Journal Title	P-ISSN	E-ISSN
International Journal of Civil Engineering	17350522	
Iranian Journal of Fuzzy Systems	17350654	
Urology journal	17351308	1735546X
Journal of the Iranian Chemical Society	1735207X	
Research in Pharmaceutical Sciences	17355362	17359414
Scientia Iranica	10263098	
Asian Journal of Civil Engineering	15630854	
Archives of Iranian Medicine	10292977	
Iranian Journal of Parasitology	17357020	
Asian Journal of Sports Medicine	2008000X	20087209
Iranian Journal of Pharmaceutical Research	17350328	17266890
Journal of Agricultural Science and Technology	16807073	
Iranian Journal of Kidney Diseases	17358582	17358604
Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology	17351502	17355249
Journal of Applied Fluid Mechanics	17353572	17353645
Bulletin of the Iranian Mathematical Society	10186301	
Iranian Journal of Immunology	17351383	1735367X
Daru	15608115	
International Journal of Preventive Medicine	20087802	20088213
Journal of Injury and Violence Research	20082053	20084072
Iranian Journal of Materials Science and Engineering	17350808	
Iranian Journal of Electrical and Electronic Engineering	17352827	
Journal of Ophthalmic and Vision Research	20082010	2008322X
Iranian Journal of Fisheries Sciences	15622916	
International Journal of Group Theory	22517650	22517669
Iranian Journal of Mathematical Sciences and Informatics	17354463	20089473
Webology	1735188X	
Iranian Biomedical Journal	1028852X	
BioImpacts	22285652	22285660
Iranian Journal of Microbiology	20083289	20084447
Iranian Journal of Arthropod-Borne Diseases	17357179	20082517

Full Journal Title	P-ISSN	E-ISSN
Journal of Research in Medical Sciences	17351995	
Iranian Journal of Basic Medical Sciences	20083866	20083874
Iranian Journal of Science and Technology, Transaction A: Science	10286276	
Iranian Journal of Veterinary Research	17281997	
Avicenna Journal of Medical Biotechnology	20082835	20084625
Journal of Arthropod-Borne Diseases	23221984	23222271
Iranian Journal of Public Health	03044556	
Analytical and Bioanalytical Electrochemistry	20084226	
International Journal of Fertility and Sterility	2008076X	20080778
Iranian Endodontic Journal	17357497	20082746
Physiology and Pharmacology	17350581	
Advanced Pharmaceutical Bulletin	22285881	22517308
Iranian Journal of Science and Technology - Transactions of Mechanical Engineering	22286187	
Journal of Research in Health Sciences	16822765	
International Journal of Occupational and Environmental Medicine	20086520	20086814
Iranian Journal of Pediatrics	10184406	
Iranian Journal of Radiation Research	17284554	17284562
Acta Medica Iranica	00446025	
International Journal of Engineering, Transactions A: Basics	10252495	
Cell Journal	22285806	22285814
Iranian Journal of Reproductive Medicine	16806433	
Journal of Solid Mechanics	20083505	20087683
Journal of Medicinal Plants	16840240	
Iranian Journal of Chemistry and Chemical Engineering	10219986	
Iranian Journal of Science and Technology, Transaction B: Engineering	10286284	
Iranian Journal of Nuclear Medicine	16812824	
Journal of Reproduction and Infertility	22285482	2251676X
Iranian Journal of Medical Sciences	02530716	
Iranian Journal of Otorhinolaryngology	22517251	
Journal of Lasers in Medical Sciences	20089783	22286721
International Journal of Engineering, Transactions B: Applications	10252495	

Full Journal Title	P-ISSN	E-ISSN
Journal of Medical Ethics and History of Medicine	20080387	
ARYA Atherosclerosis	17353955	22516638
Gastroenterology and Hepatology from Bed to Bench	20082258	20084234
Iranian Journal of Science and Technology - Transactions of Electrical Engineering	22286179	
Iranian Journal of Child Neurology	17354668	20080700
Basic and Clinical Neuroscience	2008126X	
Journal of Veterinary Research	20082525	22516190
Iranian Journal of Pharmaceutical Sciences	17352444	
International Journal of Information Science and Management	20088302	20088310
Journal of Tehran University Heart Center	17358620	20082371
Iranian Cardiovascular Research Journal	1735885X	17358868
Journal of Sciences, Islamic Republic of Iran	10161104	
Journal of Medical Hypotheses and Ideas	22517294	
Iranian Journal of Pharmacology and Therapeutics	17352657	
Journal of Mazandaran University of Medical Sciences	17359260	17359279
International Journal of Hematology-Oncology and Stem Cell Research	17351243	20082207
Iranian Journal of Electrical and Computer Engineering	16820053	
Iranian Journal of Psychiatry	17354587	20082215
Iran Occupational Health	17355133	
Tanaffos	17350344	
Iranian Journal of Cancer Prevention	20082398	20082401
Iranian Journal of Diabetes and Lipid Disorders	17267544	
Archives of Clinical Infectious Diseases	26412345	23452641
Caspian Journal of Internal Medicine	20086164	20086172
Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences	17358639	17359287
Iranian Journal of Ophthalmology	17354153	
Journal of Babol University of Medical Sciences	15614107	
Medical Journal of the Islamic Republic of Iran	10161430	
International Journal of Organ Transplantation Medicine	20086490	20086482
Koomesh	16087046	
Iranian Journal of Science and Technology - Transactions of Civil Engineering	22286160	

Full Journal Title	P-ISSN	E-ISSN
Pharmaceutical Sciences	1735403X	
Iranian Journal of Dermatology	0021082X	
Tehran University Medical Journal	16831764	17357322
HAYAT	17352215	2008188X
Iranian Journal of Endocrinology and Metabolism	16834844	
Journal of Environmental Studies	10258620	
Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility	16802993	
Journal of the Iranian Statistical Society	17264057	
Journal of Zanjan University of Medical Sciences and Health Services	16069366	
Iranian Journal of Pathology	17355303	
Journal of Isfahan Medical School	10277595	1735854X
Information Sciences and Technology	17355206	
Journal of Kerman University of Medical Sciences	10239510	20082843
Govaresh	15607186	
Iranian Journal of Physics Research	16826957	
Iranian Journal of Information Processing Management	22518223	22518231
Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences	1560652X	
International Cardiovascular Research Journal	22519130	22519149
Iranian Journal of Medical Physics	1735160X	
Journal of the Earth and Space Physics	03781046	
Iranian Journal of Epidemiology	17357489	
Iranian Heart Journal	17357306	
Archives of Razi Institute	03653439	
Research in Contemporary World Literature/ Pazhuhesh-e Zabanha-ye Khareji	10260188	

۲-۲. ضریب تأثیر

بر پایه گزارش پایگاه «جی.سی.آر.» (گزارش استنادی نشریه‌ها) در سال ۲۰۱۴، شمار ۴۰ نشریه ایرانی ضریب تأثیر دریافت کرده‌اند. نشریه «Hepatitis Monthly» از انتشارات «کوثر» با ضریب تأثیر ۱/۷۹۶ دارای بیش‌ترین مقدار ضریب تأثیر و نشریه «Iranian Journal of Radiology» از انتشارات «کوثر» با ضریب تأثیر ۰/۱۷۷ دارای کم‌ترین مقدار ضریب تأثیر در بین نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه

«وب آو ساینس» هستند. اطلاعات کامل تر این نشریه‌ها، شامل عنوان نشریه، ضریب تأثیر نشریه، ضریب تأثیر بدون محاسبه خوداستنادی، ضریب تأثیر پنج ساله، و «ضریب یوجین» آنها در جدول ۲-۳ آمده است.

جدول ۲-۳. ضریب تأثیر نشریه‌های جهانی ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»

Full Journal Title	Journal Impact Factor	IF without Journal SC	5-Year Impact Factor	Eigenfactor Score
Hepatitis Monthly	1.796	1.36	1.601	0.00168
International Journal of Environmental Science and Technology	1.794	1.55	2.403	0.00295
IRANIAN POLYMER JOURNAL	1.469	0.972	1.412	0.00176
Journal of the Iranian Chemical Society	1.406	1.169	1.611	0.00258
DARU-Journal of Pharmaceutical Sciences	1.111	0.84	1.04	0.00081
Archives of Iranian Medicine	1.108	0.919	1.357	0.00241
International Journal of Plant Production	1.028	0.577	1.081	0.00064
Iranian Journal of Allergy Asthma and Immunology	1.013	0.9	0.949	0.00064
Iranian Journal of Environmental Health Science & Engineering	1.012	0.88	1.229	0.00076
Iranian Journal of Kidney Diseases	0.979	0.692	Not Available	0.00096
Banach Journal of Mathematical Analysis	0.967	0.917	0.642	0.00083
Iranian Journal of Arthropod-Borne Diseases	0.875	0.875	0.944	0.00018
Iranian Journal of Parasitology	0.872	0.632	0.909	0.00059
Scientia Iranica	0.842	0.722	0.703	0.0028
Jundishapur Journal of Microbiology	0.78	0.367	0.653	0.00027
Journal of Arthropod-Borne Diseases	0.75	0.45	0.75	0.00003
Iranian Journal of Immunology	0.707	0.655	Not Available	0.00039
Urology Journal	0.707	0.699	Not Available	0.00104
Journal of Agricultural Science and Technology	0.679	0.437	0.676	0.00095
Journal of Research in Medical Sciences	0.608	0.525	0.599	0.00135
Iranian Journal of Basic Medical Sciences	0.604	0.344	Not Available	0.00035
Iranian Journal of Science and Technology-Transactions of Mechanical Engineering	0.581	0.484	0.581	0.00009
Iranian Journal of Public Health	0.576	0.376	0.679	0.00085
Iranian Journal of Public Health	0.576	0.376	0.679	0.00085

Full Journal Title	Journal Impact Factor	IF without Journal SC	5-Year Impact Factor	Eigenfactor Score
Iranian Journal of Biotechnology	0.536	0.536	Not Available	0.0003
Iranian Journal of Pharmaceutical Research	0.51	0.342	0.614	0.0006
Journal of Applied Fluid Mechanics	0.505	0.243	Not Available	0.00028
Iranian Red Crescent Medical Journal	0.504	0.454	0.426	0.00062
Cell Journal	0.458	0.458	0.528	0.00012
Yakhteh	0.429	0.429	0.297	0.00013
International Journal of Civil Engineering	0.397	0.382	0.487	0.00047
Iranian Journal of Science and Technology-Transactions of Electrical Engineering	0.348	0.087	0.348	0
Iranian Journal of Pediatrics	0.344	0.242	0.361	0.00049
Iranian Journal of Radiation Research	0.329	0.329	0.295	0.00025
IRANIAN JOURNAL OF FISHERIES SCIENCES	0.32	0.252	0.368	0.00029
Bulletin of the Iranian Mathematical Society	0.27	0.243	0.304	0.0006
Iranian Journal of Veterinary Research	0.217	0.16	0.332	0.00032
IRANIAN JOURNAL OF CHEMISTRY & CHEMICAL ENGINEERING-INTERNATIONAL ENGLISH EDITION	0.189	0.164	0.404	0.00039
Iranian Journal of Science and Technology-Transactions of Civil Engineering	0.182	0.136	0.182	0.00002
Iranian Journal of Radiology	0.177	0.152	0.168	0.00015

به طور کلی، می توان گفت میانگین ضریب تأثیر نشریه های ایرانی نمایه شده در نمایه نامه «وب آو

ساینس» ۰/۷۱ است.

۳-۲. رتبه بندی نشریه های سایمگو

آزمایشگاه «سایمگو» در گزارش سال ۲۰۱۳ نام ۱۳۳ نشریه ایرانی را در فهرست نشریه های نمایه شده خود منتشر کرده و به آنها شاخص «اس.جی.آر.» اختصاص داده است. بر پایه فهرست رتبه بندی شده نشریه ها، نشریه «Banach Journal of Mathematical Analysis» از انتشارات دانشگاه «گروه پژوهشی ریاضی طوسی» دارای بیشترین مقدار «اس.جی.آر.» در بین نشریه های ایرانی است که در چارک دوم در حوزه موضوعی «نظریه جبر و اعداد» و «آنالیز» قرار دارد. اطلاعات کامل تر این نشریه ها، شامل عنوان نشریه، شاپا، مقدار «اس.جی.آر.»، شاخص «اچ»، رتبه ملی، و رتبه جهانی آنها بر پایه شاخص «اس.جی.آر.» در جدول ۴-۲ آمده

است.

جدول ۲-۴. نشریه‌های ایرانی نمایه‌شده در پایگاه نشریه‌های آزمایشگاه «سایمگو» (ترتیب بر پایه مقدار «اس.جی.آر.»)

Title	ISSN	SJR	H index	National Rank	Global Rank
Banach Journal of Mathematical Analysis	17358787	0.717	9	1	5528
International Journal of Environmental Science and Technology	17351472	0.647	40	2	6200
Annals of Functional Analysis	20088752	0.567	5	3	7041
International Journal of Plant Production	17356814	0.567	13	4	7047
International Journal of Environmental Research	17356865	0.548	19	5	7266
Iranian Polymer Journal (English Edition)	10261265	0.544	25	6	7316
International Journal of Civil Engineering	17350522	0.539	9	7	7376
Iranian Journal of Fuzzy Systems	17350654	0.451	14	8	8469
Urology Journal	1735546X	0.405	15	9	9161
Hepatitis Monthly	17353408	0.391	17	10	9390
Journal of the Iranian Chemical Society	17352428	0.373	29	11	9732
Research in Pharmaceutical Sciences	17359414	0.353	9	12	10084
Scientia Iranica	10263098	0.349	18	13	10153
Asian Journal of Civil Engineering	15630854	0.348	7	14	10185
Archives of Iranian Medicine	17353947	0.344	27	15	10273
Iranian Journal of Parasitology	17357020	0.341	10	16	10320
Asian Journal of Sports Medicine	20087209	0.337	8	17	10400
Iranian Journal of Pharmaceutical Research	17350328	0.333	13	18	10500
Iranian Journal of Kidney Diseases	17358604	0.329	15	19	10574
Journal of Agricultural Science and Technology	16807073	0.329	11	20	10579
Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology	17355249	0.321	13	21	10752
Journal of Applied Fluid Mechanics	17353645	0.315	9	22	10896
Bulletin of the Iranian Mathematical Society	10186301	0.312	8	23	10953
Iranian Journal of Immunology	1735367X	0.305	12	24	11110
Daru	15608115	0.304	20	25	11137
International Journal of Preventive Medicine	20088213	0.302	12	26	11167
Journal of Injury and Violence Research	20084072	0.296	7	27	11312
Iranian Journal of Materials Science and Engineering	17350808	0.264	5	28	12148

Title	ISSN	SJR	H index	National Rank	Global Rank
Iranian Journal of Electrical and Electronic Engineering	17352827	0.258	6	29	12330
Journal of Ophthalmic and Vision Research	2008322X	0.257	7	30	12343
Iranian Journal of Fisheries Sciences	15622916	0.256	8	31	12391
International Journal of Group Theory	22517669	0.254	3	32	12441
Iranian Journal of Mathematical Sciences and Informatics	20089473	0.254	4	33	12443
Webology	1735188X	0.238	8	34	12965
Iranian Biomedical Journal	2008823X	0.233	15	35	13081
BioImpacts	22285660	0.228	8	36	13261
Iranian Journal of Microbiology	20084447	0.227	7	37	13285
Iranian Journal of Arthropod-Borne Diseases	20082517	0.223	8	38	13411
Journal of Research in Medical Sciences	17351995	0.216	13	39	13674
Iranian Journal of Biotechnology	17283043	0.212	9	40	13815
Iranian Journal of Basic Medical Sciences	20083874	0.212	10	41	13817
Iranian Journal of Science and Technology, Transaction A: Science	10286276	0.21	8	42	13870
Anesthesiology and Pain Medicine	22287531	0.21	8	43	13890
Iranian Journal of Veterinary Research	17281997	0.208	8	44	13932
Avicenna Journal of Medical Biotechnology	20084625	0.207	7	45	13967
Journal of Arthropod-Borne Diseases	23222271	0.203	4	46	14153
Iranian Journal of Public Health	3044556	0.201	16	47	14217
Analytical and Bioanalytical Electrochemistry	20084226	0.201	7	48	14219
Jundishapur Journal of Microbiology	20084161	0.2	7	49	14272
International Journal of Fertility and Sterility	20080778	0.2	8	50	14276
Journal of Military Medicine	17351537	0.199	3	51	14304
Iranian Endodontic Journal	20082746	0.198	6	52	14330
Physiology and Pharmacology	17350581	0.194	4	53	14523
Advanced Pharmaceutical Bulletin	22517308	0.193	6	54	14577
Iranian Journal of Science and Technology - Transactions of Mechanical Engineering	22286187	0.19	2	55	14680
Journal of Research in Health Sciences	16822765	0.188	5	56	14764
International Journal of Occupational and Environmental Medicine	20086814	0.187	6	57	14805
Iranian Journal of Pediatrics	10184406	0.187	9	58	14808

Title	ISSN	SJR	H index	National Rank	Global Rank
Iranian Journal of Radiation Research	17284562	0.186	9	59	14893
Acta Medica Iranica	17359694	0.186	11	60	14895
International Journal of Engineering, Transactions A: Basics	1	0.181	6	61	15091
Cell Journal	22285814	0.179	8	62	15197
Iranian Journal of Reproductive Medicine	16806433	0.175	9	63	15342
Journal of Solid Mechanics	20087683	0.171	6	64	15473
Journal of Medicinal Plants	16840240	0.168	9	65	15605
Iranian Journal of Chemistry and Chemical Engineering	10219986	0.168	13	66	15636
Iranian Journal of Science and Technology, Transaction B: Engineering	10286284	0.163	12	67	15832
Iranian Journal of Nuclear Medicine	16812824	0.16	6	68	15963
Journal of Reproduction and Infertility	2251676X	0.159	5	69	15976
Iranian Journal of Medical Sciences	2530716	0.159	10	70	15977
Iranian Journal of Otorhinolaryngology	22517251	0.159	2	71	16008
Journal of Lasers in Medical Sciences	22286721	0.157	3	72	16107
International Journal of Engineering, Transactions B: Applications	10252495	0.155	8	73	16181
Journal of Medical Ethics and History of Medicine	20080387	0.153	3	74	16280
ARYA Atherosclerosis	22516638	0.152	5	75	16338
Iranian Journal of Radiology	17351065	0.151	5	76	16377
Gastroenterology and Hepatology from Bed to Bench	20084234	0.147	4	77	16562
Iranian Journal of Science and Technology - Transactions of Electrical Engineering	22286179	0.144	1	78	16769
Jundishapur Journal of Natural Pharmaceutical Products	22287876	0.143	3	79	16802
Iranian Journal of Child Neurology	20080700	0.143	5	80	16809
Basic and Clinical Neuroscience	2008126X	0.139	3	81	17021
Iranian Journal of Pharmaceutical Sciences	17352444	0.137	4	82	17191
Journal of Veterinary Research	22516190	0.137	4	83	17235
International Journal of Information Science and Management	20088310	0.137	5	84	17245
Journal of Tehran University Heart Center	20082371	0.135	5	85	17346
Journal of Sciences, Islamic Republic of Iran	10161104	0.131	2	86	17583
Iranian Cardiovascular Research Journal	17358868	0.131	3	87	17597
Journal of Medical Hypotheses and Ideas	22517294	0.13	4	88	17623

Title	ISSN	SJR	H index	National Rank	Global Rank
International Journal of Hematology-Oncology and Stem Cell Research	20082207	0.129	3	89	17678
Iranian Journal of Pharmacology and Therapeutics	17352657	0.129	13	90	17698
Journal of Mazandaran University of Medical Sciences	17359279	0.129	3	91	17734
Iranian Journal of Electrical and Computer Engineering	16820053	0.127	7	92	17869
Iranian Journal of Psychiatry	20082215	0.126	4	93	17889
Tanaffos	17350344	0.126	6	94	17909
Iran Occupational Health	17355133	0.126	2	95	17954
Iranian Journal of Cancer Prevention	20082401	0.125	5	96	18089
Iranian Journal of Diabetes and Lipid Disorders	17267544	0.125	5	97	18097
Archives of Clinical Infectious Diseases	26412345	0.125	5	98	18107
International Journal of Endocrinology and Metabolism	17269148	0.125	4	99	18119
Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences	17359287	0.123	5	100	18316
Iranian Journal of Ophthalmology	17354153	0.123	5	101	18343
Caspian Journal of Internal Medicine	20086172	0.123	5	102	18351
Journal of Babol University of Medical Sciences	15614107	0.122	3	103	18462
Medical Journal of the Islamic Republic of Iran	10161430	0.121	5	104	18494
International Journal of Organ Transplantation Medicine	20086490	0.12	2	105	18582
Iranian Journal of Science and Technology - Transactions of Civil Engineering	22286160	0.118	2	106	18749
Koomesh	16087046	0.118	3	107	18770
Pharmaceutical Sciences	1735403X	0.117	3	108	18791
Iranian Journal of Dermatology	0021082X	0.116	1	109	18925
Tehran University Medical Journal	17357322	0.115	4	110	19004
HAYAT	2008188X	0.113	2	111	19238
Journal of Environmental Studies	10258620	0.111	4	112	19367
Iranian Journal of Endocrinology and Metabolism	16834844	0.111	4	113	19541
Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility	16802993	0.11	2	114	19551
Shiraz E Medical Journal	17351391	0.11	3	115	19696
Journal of the Iranian Statistical Society	17264057	0.108	2	116	19830
Journal of Zanjan University of Medical Sciences and Health Services	16069366	0.107	3	117	19899

Title	ISSN	SJR	H index	National Rank	Global Rank
Iranian Journal of Pathology	17355303	0.106	3	118	19982
Journal of Isfahan Medical School	1735854X	0.106	3	119	20032
Information Sciences and Technology	17355206	0.106	2	120	20062
Journal of Kerman University of Medical Sciences	20082843	0.105	3	121	20122
Iranian Journal of Physics Research	16826957	0.104	1	122	20284
Iranian Journal of Information Processing Management	22518231	0.104	2	123	20366
Govaresh	15607186	0.104	2	124	20448
Journal of the Earth and Space Physics	3781046	0.102	2	125	20715
Iranian Journal of Medical Physics	1735160X	0.102	2	126	20760
Iranian Heart Journal	17357306	0.102	1	127	20817
Iranian Journal of Epidemiology	17357489	0.102	1	128	20838
International Cardiovascular Research Journal	22519149	0.102	1	129	20979
Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences	1560652X	0.102	3	130	21015
Archives of Razi Institute	3653439	0.101	1	131	21363
Research in Contemporary World Literature/ Pazhuhesh-e Zabanha-ye Khareji	10260188	0.1	3	132	22311
New Iraqi Journal of Medicine	1998037X	0.1	2	133	22495

بر پایه این گزارش، ۲۲۶۶۸ نشریه در پایگاه اطلاعاتی نشریه‌های «سایمگو» از سراسر دنیا به زبان‌های گوناگون نمایه می‌شوند. گفتنی است، اطلاعات کتابشناختی، مقاله‌ها، و استنادهای مربوط به این نشریه‌ها از نمایه‌نامه جهانی «اسکوپوس» دریافت می‌شود.

فصل سوم

جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های فراگیر رتبه‌بندی

نزدیک به یک دهه از راه‌اندازی نظام‌های رتبه‌بندی مؤسسه‌های آموزش عالی می‌گذرد، ولی شتاب پیشرفت و گسترش آنها بسیار بوده است. نخستین نظام‌های رتبه‌بندی به سنجش فراگیر مؤسسه‌ها می‌پرداختند. این نظام‌ها در پی شناسایی مؤسسه‌های دارای کیفیت بالاتر بر پایه معیارهای خود بودند. در این فصل گزارش نظام‌های فراگیر رتبه‌بندی ارائه می‌شوند.

۳-۱. رتبه‌بندی جهانی دانشگاه‌های «مؤسسه آموزش عالی تایمز»

«مؤسسه آموزش عالی تایمز» در ویرایش ۲۰۱۵ خود که در سال ۲۰۱۴ منتشر شده است نام دو مؤسسه ایرانی را در فهرست ۴۰۰ مؤسسه برتر دنیا رتبه‌بندی کرده است. بر پایه این گزارش، دانشگاه‌های صنعتی شریف و صنعتی اصفهان توانسته‌اند به ترتیب در جایگاه نخست و دوم ملی قرار گیرند. همچنین، دانشگاه‌های صنعتی شریف، علوم پزشکی تهران، و صنعتی اصفهان توانسته‌اند در فهرست ۱۰۰ مؤسسه برتر آسیا در این نظام رتبه‌بندی قرار گیرند.

رتبه‌بندی جهانی «آموزش عالی تایمز» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در پنج حوزه آموزش، چشم‌انداز جهانی، پژوهش، استنادها، و درآمدهای صنعتی، بر پایه ۱۳ شاخص کمی ارزیابی می‌کند. در جدول ۳-۱ رتبه‌های ملی، آسیایی، و جهانی مؤسسه‌های ایرانی و در جدول ۳-۲ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۱. رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی جهانی «مؤسسه آموزش عالی تایمز»

نام مؤسسه	امتیاز کل	رتبه ملی	رتبه در ۱۰۰ مؤسسه برتر آسیا	رتبه جهانی
دانشگاه صنعتی شریف	-	۱	۳۷	۳۵۰-۳۰۱
دانشگاه صنعتی اصفهان	-	۲	۸۵	۴۰۰-۳۵۱
دانشگاه علوم پزشکی تهران	-	-	۸۳	-

جدول ۳-۲. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی جهانی «مؤسسه آموزش عالی تایمز»

نام مؤسسه	امتیاز در شاخص‌های گوناگون			
	آموزش	چشم‌انداز جهانی	پژوهش	استنادها
دانشگاه صنعتی شریف	۲۸/۷	۱۹/۴	۳۴/۷	۵۰/۴
دانشگاه صنعتی اصفهان	۲۰/۷	۲۰/۰	۲۷/۳	۴۸/۹

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ «مؤسسه آموزش عالی تایمز»، دانشگاه «California Institute of Technology» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «Harvard University»، «University of Oxford»، «Stanford University»، «University of California»، «Massachusetts Institute of Technology»، «Princeton University»، «Cambridge University»، «Imperial College London»، و «Yale University» جایگاه دوم تا دهم این نظام

رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۲-۳. رتبه‌بندی علمی دانشگاه‌های جهان

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی «شانگهای»، کشور ایران توانسته است یک جایگاه را به خود اختصاص دهد و رتبه ۳۷ جهان را از نظر شمار مؤسسه‌های موجود در فهرست ۵۰۰ مؤسسه برتر رتبه‌بندی «شانگهای» به دست آورد. «دانشگاه تهران» تنها مؤسسه ایرانی برتر است که در فهرست ۵۰۰ مؤسسه پیشگام دنیا رتبه‌بندی شده است. رتبه‌بندی جهانی «شانگهای» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را بر پایه شش شاخص کلیدی، یعنی دانش‌آموختگان برنده جایزه «نوبل» یا جایزه «فیلدز»، اعضای هیئت علمی برنده جایزه «نوبل» یا جایزه «فیلدز»، پژوهشگران پراستناد در ۲۱ حوزه موضوعی، مقاله‌های منتشر شده در نشریه‌های «ساینس» و «نیچر»، مقاله‌های منتشر شده در نمایه‌های استنادی علوم و علوم اجتماعی، و سرانه عملکرد اعضای هیئت علمی مؤسسه ارزیابی می‌کند. در جدول ۳-۳ رتبه‌های ملی و جهانی مؤسسه ایرانی و در جدول ۳-۴ امتیاز آن در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۳. رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «شانگهای»

نام مؤسسه	رتبه ملی	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۱	۳۰۱-۴۰۰

جدول ۳-۴. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «شانگهای»

نام مؤسسه	امتیاز در شاخص‌های گوناگون				
	دانش‌آموختگان	اعضای هیئت علمی	پژوهشگران پراستناد	ساینس و نیچر	انتشارات عملکرد سرانه
دانشگاه تهران	۱۲/۹	۰/۰	۱۰/۰	۰/۰	۳۸/۸ ۱۹/۶

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی «شانگهای»، دانشگاه «Harvard University» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «Stanford University»، «Massachusetts Institute of Technology»، «University of California, Berkeley»، «University of Cambridge»، «Princeton University»، «California Institute of Technology»، «Columbia University»، «University of Chicago»، و «University of Oxford» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به دست آورده‌اند.

۳-۳. رتبه‌بندی جهانی دانشگاه‌های «کیو.اس.»

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ «کیو.اس.» درباره جایگاه مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی جهان، دو مؤسسه ایرانی در فهرست مؤسسه‌های معتبر قرار گرفته‌اند. از این رو، دانشگاه‌های «صنعتی شریف» و «تهران» به ترتیب در جایگاه نخست و دوم ملی قرار گرفته‌اند.

«کیو.اس.» هر ساله فهرست بیش از ۷۰۰ مؤسسه برتر را روی وبگاه خود منتشر می‌کند تا راهنمای دانشجویان در انتخاب دانشگاه برای ادامه تحصیل آنها باشد. اشتها علمی، اشتها شغلی، نسبت دانشجویان هیئت علمی، سرانه استاد به هر عضو هیئت علمی، نسبت اعضای هیئت علمی جهانی، و نسبت دانشجویان جهانی شش شاخص کلیدی این نظام برای ارزیابی مؤسسه‌ها هستند. در جدول ۳-۵ رتبه‌های ملی و جهانی به همراه امتیاز کلی مؤسسه‌های ایرانی در این نظام رتبه‌بندی و در جدول ۳-۶ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۵. رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «کیو.اس.»

نام مؤسسه	امتیاز کل	رتبه ملی	رتبه در آسیا	رتبه جهانی
دانشگاه صنعتی شریف	N/A	۱	۱۴۳	۶۰۱-۶۵۰
دانشگاه تهران	۲۲/۴	۲	۱۴۷	۶۰۱-۶۵۰

جدول ۳-۶. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «کیو.اس.»

نام مؤسسه	امتیاز در شاخص‌های گوناگون				
	اشتها علمی	اشتها شغلی	نسبت دانشجو	سرانه استاد	استاد جهانی
دانشگاه صنعتی شریف	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
دانشگاه تهران	۲۷/۳	۲۵/۹	۱۹/۹	۲۲/۰	۵/۵
	۳/۳				

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ «کیو.اس.»، دانشگاه «Massachusetts Institute of Technology» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «Harvard University»، «Imperial College London»، «University of Cambridge»، «Stanford University»، «University College London»، «University of Oxford»، «California Institute of Technology»، «Princeton University»، و «Yale University» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به دست آورده‌اند.

۳-۴. رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر پایه عملکرد علمی

«رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر پایه عملکرد علمی» یا «یورپ» گزارش سال ۲۰۱۴ خود را درباره جایگاه مؤسسه‌های دنیا منتشر کرده که نام نه مؤسسه ایرانی در آن به چشم می‌خورد. دانشگاه‌های «تهران»، «علوم پزشکی تهران»، «صنعتی اصفهان»، «صنعتی شریف»، «صنعتی امیرکبیر»، «علوم پزشکی شهید بهشتی»، «علم و صنعت»، «فردوسی مشهد»، و «تبریز» مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند در فهرست نهایی این نظام رتبه‌بندی قرار گیرند و به ترتیب در جایگاه نخست تا نهم ملی قرار گیرند.

«یورپ» از نظام‌های رتبه‌بندی جهانی است که هر ساله نام ۲۰۰۰ مؤسسه جهان‌تراز را روی وبگاه خود منتشر کرده و جایگاه آنها نسبت به هم را ارزیابی می‌کند. شمار مقاله‌ها، شمار استنادها، شمار کل انتشارات، بهره‌وری علمی، تأثیر پژوهشی، و همکاری جهانی شش شاخص کلیدی نظام «یورپ» برای ارزیابی مؤسسه‌های آموزش عالی است. در جدول ۳-۷ رتبه‌های ملی، آسیایی، و جهانی مؤسسه‌های ایرانی و در جدول ۳-۸ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۷. رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «یورپ»

نام مؤسسه	امتیاز کل	گروه	رتبه ملی	رتبه در آسیا	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۳۲۷/۵۳	A	۱	۵۶	۳۳۴
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۳۲۵/۴۹	A	۲	۶۲	۳۵۳
دانشگاه صنعتی اصفهان	۳۱۸/۱۴	A	۳	۸۳	۴۳۹
دانشگاه صنعتی شریف	۳۱۸/۰۲	A	۴	۸۴	۴۴۳
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۳۱۳/۴۱	B++	۵	۱۰۲	۵۰۶
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۳۱۲/۲۷	B++	۶	۱۰۶	۵۳۱
دانشگاه علم و صنعت	۳۰۵/۹۵	B++	۷	۱۵۹	۶۸۰
دانشگاه فردوسی مشهد	۳۰۴/۲۱	B++	۸	۱۷۳	۷۳۴
دانشگاه تبریز	۳۰۱/۸۱	B++	۹	۲۰۲	۸۱۱

جدول ۳-۸. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «یورپ»

نام مؤسسه	امتیاز در شاخص‌های گوناگون					
	مقالات	استنادها	انتشارات	بهره‌وری علمی	تأثیر پژوهشی	همکاری جهانی
دانشگاه تهران	۷۶/۳۸	۶۵/۶۳	۳۵/۲۶	۵۶/۶۶	۴۵/۱۳	۴۸/۴۷
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۷۶/۵۲	۶۵/۶۶	۳۵/۶۲	۵۵/۵۰	۴۵/۰۸	۴۷/۱۱
دانشگاه صنعتی اصفهان	۷۰/۷۳	۶۵/۶۰	۳۲/۴۸	۵۶/۵۱	۴۵/۸۹	۴۶/۹۳

۴۶/۸۹	۴۶/۰۹	۵۶/۹۱	۳۲/۵۱	۶۵/۶۷	۶۹/۹۵	دانشگاه صنعتی شریف
۴۵/۶۰	۴۵/۰۰	۵۵/۷۶	۳۲/۵۴	۶۴/۰۶	۷۰/۴۶	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۴۵/۸۵	۴۴/۷۴	۵۴/۸۱	۳۱/۳۴	۶۴/۱۱	۷۱/۴۱	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۴۴/۹۹	۴۴/۶۷	۵۴/۶۵	۳۱/۳۴	۶۳/۱۹	۶۷/۱۰	دانشگاه علم و صنعت
۴۵/۲۱	۴۴/۶۰	۵۴/۰۵	۳۱/۰۱	۶۲/۸۸	۶۶/۴۶	دانشگاه فردوسی مشهد
۴۴/۹۵	۴۴/۵۹	۵۳/۹۸	۳۰/۴۸	۶۲/۸۴	۶۴/۹۷	دانشگاه تبریز

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی «یورپ»، دانشگاه «Harvard University» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از دانشگاه «Harvard University»، دانشگاه‌های «University of Toronto»، «University of Oxford»، «Johns Hopkins University»، «University of Cambridge»، «University College London»، «Stanford University»، «University of California Berkeley» و «Massachusetts Institute of Technology» و «University of Michigan» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۳-۵. رتبه‌بندی مرکز مطالعات علوم و فناوری «لایدن»

بر پایه گزارش «مرکز علوم و فناوری دانشگاه لایدن» درباره رتبه‌بندی مؤسسه‌ها در سال ۲۰۱۴، ۱۲ مؤسسه ایرانی در فهرست برترین‌ها جای گرفته‌اند. دانشگاه‌های «صنعتی اصفهان»، «صنعتی امیرکبیر»، «صنعتی شریف»، «تبریز»، «علم و صنعت»، «تهران»، «شهید بهشتی»، «تربیت مدرس»، «شیراز»، «فردوسی مشهد»، «آزاد اسلامی»، و «علوم پزشکی تهران»، مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند در فهرست نهایی این نظام رتبه‌بندی در بین ۷۵۰ مؤسسه پیشگام دنیا قرار گیرند. نظام رتبه‌بندی «لایدن» از نظام‌های دقیق و پیچیده رتبه‌بندی است که مؤسسه‌ها را بر پایه شاخص‌های علم‌سنجی ارزیابی می‌کند.

نظام رتبه‌بندی «لایدن» هر ساله نام ۷۵۰ مؤسسه در سراسر دنیا را به عنوان مؤسسه‌های برتر معرفی کرده و جایگاه آنها نسبت به هم‌دیگر را می‌سنجد. این نظام رتبه‌بندی برای ارزیابی مؤسسه‌ها از ۱۰ شاخص در دو گروه «تأثیر» و «همکاری» کمک می‌گیرد. در جدول ۳-۹ امتیاز و رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در بخش «تأثیر» و در جدول ۳-۱۰ امتیاز و رتبه جهانی آنها در بخش «همکاری» آمده است.

جدول ۳-۹. امتیاز و رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در بخش «تأثیر» در نظام رتبه‌بندی «لایدن»

نام مؤسسه	میانگین استاندارد به مدارک	میانگین تعدیل‌شده استاندارد به مدارک	انتشارات جزء ۱۰٪ نخست

رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	
۵۱۸	۷/۵	۵۰۶	۸۴/۰	۶۴۸	۳/۴۷	دانشگاه صنعتی اصفهان
۴۶۱	۸/۳	۴۹۴	۰/۸۵	۷۳۲	۲/۶۲	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۵۳۸	۷/۲	۵۲۷	۰/۸۳	۶۲۸	۳/۶۱	دانشگاه صنعتی شریف
۴۹۲	۷/۹	۵۶۲	۰/۷۹	۶۴۹	۳/۴۶	دانشگاه تبریز
۵۲۶	۷/۴	۵۰۳	۰/۸۵	۷۲۰	۲/۸۴	دانشگاه علم و صنعت
۵۶۶	۶/۹	۶۰۵	۰/۷۵	۷۱۸	۲/۸۷	دانشگاه تهران
۶۱۷	۶/۱	۶۷۰	۰/۶۸	۷۲۱	۲/۸۲	دانشگاه شهید بهشتی
۶۲۰	۶/۱	۶۱۴	۰/۷۴	۶۴۴	۳/۴۹	دانشگاه تربیت مدرس
۶۷۷	۵/۲	۶۸۷	۰/۶۶	۶۹۳	۳/۱۱	دانشگاه شیراز
۶۶۹	۵/۴	۶۹۸	۰/۶۵	۷۴۲	۲/۴۵	دانشگاه فردوسی مشهد
۷۰۳	۴/۷	۷۳۰	۰/۵۹	۷۴۹	۱/۹۹	دانشگاه آزاد اسلامی
۷۴۶	۳/۳	۷۳۹	۰/۷۵	۷۱۱	۲/۹۴	دانشگاه علوم پزشکی تهران

جدول ۳-۱۰. امتیاز و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در بخش «همکاری» در نظام رتبه‌بندی «لایدن»

نام مؤسسه		همکاری با مؤسسه‌ها		همکاری با کشورها		همکاری با صنعت		همکاری با شمع ۱۰۰ کیلومتری		همکاری با شمع ۱۰۰۰ کیلومتری	
رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز
۵۳/۴	۷۳۴	۳۰/۷	۵۰۳	۱/۲	۷۱۷	۶/۶	۵۹۸	۳۰/۷	۶۳۲	۳۰/۷	۶۳۲
۵۷/۵	۷۲۲	۱۵/۴	۷۴۲	۱/۳	۷۱۵	۲۸/۸	۱۸	۱۵/۴	۷۴۵	۱۵/۴	۷۴۵
۵۹/۶	۷۱۴	۲۷/۵	۵۷۳	۱/۴	۷۱۱	۲۱/۸	۸۴	۲۷/۵	۶۷۲	۲۷/۵	۶۷۲
۶۵/۵	۶۵۵	۲۴/۱	۶۳۸	۱/۲	۷۱۹	۱۴/۲	۲۴۵	۲۴/۱	۶۹۹	۲۴/۱	۶۹۹
۵۰/۸	۷۴۱	۱۷/۲	۷۳۳	۱/۱	۷۳۰	۲۱/۸	۸۳	۱۷/۱	۷۴۱	۱۷/۱	۷۴۱
۶۸/۹	۵۹۸	۲۶/۳	۶۰۳	۱/۸	۶۸۴	۲۷/۱	۲۶	۲۶/۹	۶۷۶	۲۶/۹	۶۷۶
۶۶/۸	۶۳۵	۲۰/۱	۷۰۶	۰/۵	۷۴۶	۳۰/۴	۱۳	۲۰/۹	۷۲۱	۲۰/۹	۷۲۱
۶۷/۶	۶۲۳	۱۸/۸	۷۱۸	۱/۴	۷۱۲	۳۰/۷	۱۱	۱۹/۳	۷۲۹	۱۹/۳	۷۲۹
۵۴/۳	۷۳۳	۲۴/۹	۶۲۲	۰/۶	۷۴۵	۹/۰	۴۸۷	۲۶/۲	۶۸۰	۲۶/۲	۶۸۰
۶۱/۲	۶۹۴	۲۳/۴	۶۵۰	۱/۱	۷۲۸	۱۰/۲	۴۱۳	۲۶/۰	۶۸۲	۲۶/۰	۶۸۲
۷۵/۰	۳۷۰	۱۸/۵	۷۲۲	۰/۷	۷۴۰	۳۳/۴	۵	۱۷/۳	۷۳۸	۱۷/۳	۷۳۸
۷۶/۷	۲۸۰	۲۲/۹	۶۵۶	۱/۱	۷۲۷	۳۱/۳	۱۰	۲۳/۷	۷۰۲	۲۳/۷	۷۰۲

۶-۳. رتبه‌بندی یو - مالتی رنک

رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»، که توسط اتحادیه اروپا سازماندهی و مدیریت می‌شود، ویرایش ۲۰۱۴ خود را منتشر کرده که نام پنج مؤسسه ایرانی در آن به چشم می‌خورد. دانشگاه‌های «صنعتی امیرکبیر»، «صنعتی شریف»، «تربیت مدرس»، «علوم پزشکی تهران»، و «تهران» مؤسسه‌هایی هستند که نام آنها در فهرست نهایی مقاطع تحصیلات تکمیلی این نظام رتبه‌بندی قرار گرفته است.

این نظام یک رتبه‌بندی چندوجهی است که ابعاد گوناگون مؤسسه‌ها، شامل آموزش، پژوهش، دانش‌گستری، رویکرد جهانی، و مشارکت ملی را می‌سنجد. این نظام رتبه‌بندی از آن جهت دارای اهمیت است که امکان مقایسه مؤسسه‌ها با هم‌دیگر را به شیوه‌ای آسان فراهم می‌کند. در ویرایش سال ۲۰۱۴ «یو - مالتی رنک» امکان مقایسه ۱۲۰۰ مؤسسه از سراسر دنیا (۸۳ کشور) امکان‌پذیر است. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در هرکدام از ابعاد این نظام رتبه‌بندی در جدول ۳-۱۱ تا جدول ۳-۱۵ گزارش شده است (جدول‌ها بر پایه حروف الفبای انگلیسی مرتب شده‌اند).

جدول ۳-۱۱. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «آموزش و تدریس» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»

نام مؤسسه	نسبت دانش‌آموختگان کارشناسی	نسبت دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد	دانش‌آموختگی در زمان مقرر (در مقطع کارشناسی)	دانش‌آموختگی در زمان مقرر (در مقطع کارشناسی)
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	-	-	-
دانشگاه صنعتی شریف	-	-	-	-
دانشگاه تربیت مدرس	-	-	-	-
دانشگاه علوم پزشکی تهران	B	C	B	D
دانشگاه تهران	-	-	A	A

A (Very good); B (Good); C (Average); D (Below average); E (Weak); - (Data unavailable); x (Not applicable)

جدول ۳-۱۲. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «پژوهش» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»

نام مؤسسه	نسبت استناد	شمار انتشارات پژوهشی	شمار تعدیل‌شده انتشارات پژوهشی	درآمدهای پژوهشی خارج از دانشگاه	خروجی‌های هبری	انتشارات پر استناد	انتشارات میان‌رشته‌ای	موقعیت‌های پسا-دکتری
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	C	B	A	-	-	C	D	-

C	B	A	-	-	C	C	-	دانشگاه صنعتی شریف
C	B	A	-	-	C	C	-	دانشگاه تربیت مدرس
D	B	A	D	A	D	B	D	دانشگاه علوم پزشکی تهران
C	B	B	D	A	C	C	E	دانشگاه تهران

جدول ۳-۱۳. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «دانش گستر» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»

نام مؤسسه	انتشارات مشترک با صنعت	درآمد حاصل از بخش خصوصی	شمار پروانه‌های ثبت اختراع	شمار پروانه‌های ثبت اختراع به نسبت اندازه مؤسسه	شمار پروانه‌های ثبت اختراع با همکاری صنعت	شمار شرکت‌های وابسته به مؤسسه	استناد به انتشارات مؤسسه در پروانه‌های ثبت اختراع	درآمد حاصل از توسعه حرفه‌ای مستمر
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	D	-	E	E	x	-	D	-
دانشگاه صنعتی شریف	D	-	E	E	x	-	D	-
دانشگاه تربیت مدرس	D	-	E	E	x	-	D	-
دانشگاه علوم پزشکی تهران	D	D	E	E	x	D	D	E
دانشگاه تهران	D	-	E	E	x	A	D	-

جدول ۳-۱۴. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «گرایش جهانی» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»

نام مؤسسه	رشته‌های کارشناسی انگلیسی زبان	رشته‌های کارشناسی ارشد انگلیسی زبان	پویایی و سوزندگی دانشجویان	اعضای هیئت علمی جهانی	انتشارات مشترک جهانی	رشته‌های جهانی در سطح دکتری
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	-	-	-	D	-
دانشگاه صنعتی شریف	-	-	-	-	D	-
دانشگاه تربیت مدرس	-	-	-	-	D	-
دانشگاه علوم پزشکی تهران	A	B	D	D	D	D
دانشگاه تهران	-	-	D	D	D	-

جدول ۳-۱۵. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در بعد «مشارکت ملی» در نظام رتبه‌بندی «یو - مالتی رنک»

نام مؤسسه	دانش آموختگان کارشناسی شایع در کشور	دانش آموختگان کارشناسی ارشد شاغل در کشور	دانشجویان کارآموز در کشور	انتشارات مشترک داخلی	درآمد حاصل از منابع داخلی
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	-	-	A	-

-	A	-	-	-	دانشگاه صنعتی شریف
-	A	-	-	-	دانشگاه تربیت مدرس
-	A	D	A	A	دانشگاه علوم پزشکی تهران
-	A	x	-	-	دانشگاه تهران

۳-۷. رتبه‌بندی عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ «رتبه‌بندی عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان» یا «رتبه‌بندی دانشگاه ملی تایوان»، هیچ مؤسسه ایرانی نتوانسته در فهرست ۵۰۰ مؤسسه برتر جهان قرار گیرد. گرایش این نظام رتبه‌بندی پژوهشی است و دانشگاه‌های بزرگ‌تر شانس بیشتری برای حضور در فهرست نهایی ۵۰۰ مؤسسه برتر دارند. «دانشگاه ملی تایوان» برای انتشار فهرست نهایی ۵۰۰ مؤسسه برتر جهان از سه معیار (بهره‌وری پژوهشی، تأثیر پژوهشی، و تعالی پژوهشی) و هشت شاخص (شمار مقاله‌های ۱۱ سال پیش، شمار مقاله‌های سال پیش، شمار استنادهای ۱۱ سال پیش، شمار استنادهای دو سال پیش، میانگین استنادهای ۱۱ سال پیش، شاخص «اچ» دو سال پیش، شمار مقاله‌های پراستناد ۱۰ سال پیش، و شمار مقاله‌ها در نشریه‌های با ضریب تأثیر بالا در دو سال پیش) استفاده می‌کند.

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی دانشگاه ملی تایوان، «Harvard University» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «Johns Hopkins University»، «Stanford University»، «University of Toronto»، «University of Washington - Seattle»، «University of California – Los Angeles»، «University of Michigan – Ann Arbor»، «University of California – Berkeley»، «MIT»، و «University of Oxford» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۳-۸. رتبه‌بندی بهترین دانشگاه‌های جهان «یو. اس. نیوز»

بر پایه ویرایش ۲۰۱۵ رتبه‌بندی بهترین دانشگاه‌های جهان «یو. اس. نیوز» که در سال ۲۰۱۴ منتشر شده است سه مؤسسه ایرانی در فهرست مؤسسه‌های برتر این نظام قرار گرفته‌اند. دانشگاه‌های «تهران»، «صنعتی شریف»، و «صنعتی اصفهان» مؤسسه‌هایی هستند که نامشان در این فهرست به چشم می‌خورد و توانسته‌اند به ترتیب رتبه‌های نخست تا سوم ملی را به خود اختصاص دهند.

رتبه‌بندی بهترین دانشگاه‌های دنیا برای ارائه درکی بهتر از چگونگی مقایسه مؤسسه‌ها در سراسر

دنیای ارائه شده است. با توجه به افزایش دانشجویانی که قصد ادامه تحصیل در کشورهای خارجی دارند، رتبه‌بندی بهترین دانشگاه‌های دنیا - که به‌ویژه بر اشتهار و پژوهش‌های علمی مؤسسه‌ها به طور کلی تمرکز دارد - می‌تواند به آنها در انتخاب کمک کند. این نظام در سال ۲۰۱۵ به رتبه‌بندی ۷۵۰ مؤسسه برتر از ۴۹ کشور جهان پرداخته است. مؤسسه «یو. اس. نیوز» از ۱۰ شاخص کلیدی برای ارزیابی وضعیت کنونی مؤسسه‌ها استفاده می‌کند و نام ۵۰۰ مؤسسه برتر را بر روی وبگاه خود منتشر می‌کند. در جدول ۳-۱۶ امتیاز کل و رتبه‌های ملی، آسیایی، و جهانی مؤسسه‌های ایرانی و در جدول ۳-۱۷ رتبه آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۱۶. امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «یو. اس. نیوز»

نام مؤسسه	امتیاز کل	رتبه ملی	رتبه در آسیا	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۳۴/۸	۱	۵۲	۳۶۰
دانشگاه صنعتی شریف	۳۳/۷	۲	۵۹	۳۷۷
دانشگاه صنعتی اصفهان	۲۸/۵	۳	۸۲	۴۷۲

جدول ۳-۱۷. رتبه مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «یو. اس. نیوز»

نام مؤسسه	اشتهار جهانی پژوهشی	اشتهار منطقه‌ای پژوهشی	شمار انتشارات	تأثیر استنادی تعدیل‌شده	کل استناد	شمار انتشارات پر استناد	نسبت انتشارات پر استناد	همکاری جهانی	شمار دانش‌آموختگان دکتری	نسبت دانش‌آموختگان دکتری
دانشگاه تهران	۱۹۸	۲۰۳	۲۵۰	۷۰۰	۳۹۷	۴۶۲	۶۹۰	۱۰۰	۱۷۸	۴۶۱
دانشگاه صنعتی شریف	۱۹۷	۲۲۵	۴۵۳	۵۵۸	۴۷۴	۵۱۲	۵۸۹	۵۵	۶۹۵	۱۹۶
دانشگاه صنعتی اصفهان	۵۰۴	۳۵۸	۴۷۵	۵۷۸	۵۱۰	۵۷۶	۶۱۸	۵۱	۶۷۳	۱۷۶

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی «یو. اس. نیوز»، «Harvard University» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «MIT»، «University of California--Berkeley»، «Stanford University»، «University of Oxford»، «University of Cambridge»، «California Institute of Technology»، «University of California--Los Angeles»، «University of Chicago»، و «Columbia University» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۹-۳. رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان

«مرکز رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان» گزارش سال ۲۰۱۴ خود را درباره «رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان» منتشر کرده که بر پایه آن هشت مؤسسه ایرانی توانسته‌اند در فهرست مؤسسه‌های برتر این نظام رتبه‌بندی قرار گیرند. دانشگاه‌های «تهران»، «صنعتی شریف»، «علوم پزشکی تهران»، «صنعتی اصفهان»، «شیراز»، «صنعتی امیرکبیر»، «تربیت مدرس»، و «علم و صنعت» مؤسسه‌هایی هستند که نامشان در این فهرست به چشم می‌خورد و توانسته‌اند به ترتیب رتبه‌های نخست تا هشتم ملی را به دست آورند.

«رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان» تنها نظام موجود است که کیفیت آموزش و تعلیم و تربیت دانشجویان، پرستیژ اعضای هیئت علمی، و کیفیت پژوهش دانشگاه‌ها را - بدون تکیه بر پیمایش‌های رایج و ورود اطلاعات توسط خود مؤسسه‌ها - می‌سنجد. «مرکز رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان» هر ساله مؤسسه‌های گوناگون در سراسر جهان را بر پایه هشت شاخص کلیدی ارزیابی و فهرست ۱۰۰۰ مؤسسه برتر را روی وبگاه خود منتشر می‌کند. کیفیت آموزش، اشتغال دانش‌آموختگان، کیفیت اعضای هیئت علمی، انتشارات، تأثیرگذاری، استنادها، تأثیر گسترده، و پروانه‌های ثبت اختراع شاخص‌هایی هستند که در این نظام رتبه‌بندی برای مقایسه مؤسسه‌ها استفاده می‌شوند. در جدول ۳-۱۸ امتیاز کل و رتبه‌های ملی و جهانی مؤسسه‌های ایرانی و در جدول ۳-۱۹ رتبه آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۱۸. امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام «رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان»

نام مؤسسه	امتیاز کل	رتبه ملی	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۴۴/۵۸	۱	۷۴۹
دانشگاه صنعتی شریف	۴۴/۴۷	۲	۸۳۳
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۴۴/۴۵	۳	۸۴۹
دانشگاه صنعتی اصفهان	۴۴/۳۴	۴	۹۳۸
دانشگاه شیراز	۴۴/۳۲	۵	۹۵۶
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۴۴/۳۱	۶	۹۵۹
دانشگاه تربیت مدرس	۴۴/۲۹	۷	۹۷۶
دانشگاه علم و صنعت	۴۴/۲۵	۸	۹۹۳

جدول ۳-۱۹. رتبه مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام «رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان»

نام مؤسسه	کیفیت آموزش	اشغال دانش آموختگان	کیفیت اعضای هیئت علمی	انتشارات	تأثیر گذاری	استادها	تأثیر گسترده	پروانه های ثبت اختراع
دانشگاه صنعتی شریف	۱۷۱	+۴۷۸	+۲۱۰	۵۱۹	۹۷۴	+۸۰۰	۷۶۹	+۷۳۷
دانشگاه تهران	+۳۵۵	+۴۷۸	+۲۱۰	۵۸۸	۹۳۸	۴۹۳	۷۸۳	+۷۳۷
دانشگاه علوم پزشکی تهران	+۳۵۵	+۴۷۸	+۲۱۰	۶۰۳	۹۰۳	+۸۰۰	۸۰۰	+۷۳۷
دانشگاه تربیت مدرس	+۳۵۵	+۴۷۸	+۲۱۰	۷۲۲	۹۰۴	۶۰۹	۹۰۹	+۷۳۷
دانشگاه صنعتی اصفهان	+۳۵۵	+۴۷۸	+۲۱۰	۸۶۰	۹۵۲	۶۰۹	۹۲۳	+۷۳۷
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	+۳۵۵	+۴۷۸	+۲۱۰	۷۶۹	۹۵۲	۶۰۹	۹۳۷	+۷۳۷
دانشگاه شیراز	+۳۵۵	+۴۷۸	+۲۱۰	۸۱۱	+۹۸۷	+۸۰۰	۹۵۶	+۷۳۷
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	+۳۵۵	+۴۷۸	+۲۱۰	۸۲۲	+۹۸۷	۴۹۳	۹۸۹	+۷۳۷

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ رتبه بندی «سی. دبلیو. یو. آر.»، «Harvard University» دارای بیشترین امتیاز و پیشگام مؤسسه های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه های «Stanford University»، «University of Cambridge»، «Massachusetts Institute of Technology»، «University of Chicago»، «Princeton University»، و «Yale University» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه بندی را به خود اختصاص داده اند.

۱۰-۳. رتبه بندی مؤسسه های «سایمگو»

آزمایشگاه «سایمگو» در ویرایش سال ۲۰۱۴ خود نام ۱۰۰ مؤسسه ایرانی (از بخش های دولتی، بهداشت، آموزش عالی، خصوصی، و غیره) را جزء مؤسسه های برتر جهان شناسایی کرده است. بر پایه فهرست منتشر شده توسط این مؤسسه، «دانشگاه تهران» در جایگاه نخست و «دانشگاه آزاد اسلامی - واحد ورامین» در جایگاه ۱۰۰ ملی قرار دارند.

نخستین هدف آزمایشگاه «سایمگو» از انتشار فهرست دانشگاه های برتر، نه رتبه بندی مؤسسه ها، بلکه ارائه یک ابزار جامع علم سنجی برای سیاستگذاران، مؤسسه ها، و مدیران پژوهشی است. از این رو، آنها می توانند خروجی های پژوهشی خود را تحلیل و ارزیابی کرده و به فکر راه هایی برای بهبود وضع موجودشان باشند. رتبه بندی «سایمگو» از جامع ترین نظام های جهانی رتبه بندی مؤسسه های گوناگون

آموزشی، پژوهشی، بهداشتی، دولتی، و خصوصی در سراسر جهان به شمار می‌آید. پژوهش، نوآوری، و رؤیت‌پذیری در وب سه معیار مهم هستند که ۱۳ شاخص کلیدی ارزیابی مؤسسه‌ها را در این نظام پوشش می‌دهند. در جدول ۳-۲۰ رتبه‌های ملی و جهانی ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی (در بین ۱۰۰ مؤسسه) در این نظام رتبه‌بندی ارائه شده است.

جدول ۳-۲۰. رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «سایمگو»

نام مؤسسه	رتبه ملی	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۱	۴۱۳
دانشگاه صنعتی شریف	۲	۴۶۵
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۳	۴۶۷
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۴	۴۸۹
دانشگاه تربیت مدرس	۵	۴۹۰
دانشگاه علم و صنعت	۶	۵۲۰
دانشگاه صنعتی اصفهان	۷	۵۳۰
دانشگاه شیراز	۸	۵۷۲
دانشگاه کاشان	۹	۵۷۳
دانشگاه فردوسی مشهد	۱۰	۵۷۵

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ رتبه‌بندی «سایمگو»، مؤسسه «Centre National de la Recherche Scientifique» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این مؤسسه، مؤسسه‌های «Harvard University»، «Chinese Academy of Sciences»، «National Institutes of Health»، «Helmholtz Gemeinschaft»، «Institut National de la Sante et dela Recherche Medicale»، «Stanford University»، «Max Planck Gesellschaft»، «University of California, Los Angeles» و «Institute of Technology» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۳-۱۱. رتبه‌بندی دانشگاهی «راوند»

بر پایه گزارش «آژانس رتبه‌بندی رار» در سال ۲۰۱۴، سه مؤسسه ایرانی توانسته‌اند در

فهرست مؤسسه‌های برتر این نظام رتبه‌بندی قرار گیرند. دانشگاه‌های «علوم پزشکی تهران»، «صنعتی شریف»، و «صنعتی اصفهان» مؤسسه‌هایی هستند که نامشان در این فهرست به چشم می‌خورد و توانسته‌اند به ترتیب رتبه‌های نخست تا سوم ملی را به خود اختصاص دهند.

هدف کلیدی این نظام رتبه‌بندی سنجش عملکرد مؤسسه‌های برتر جهان بر پایه چهار حوزه کلیدی (آموزش، پژوهش، تنوع جهانی، و پایداری مالی) است. افزون بر این، مدیران دانشگاه می‌توانند وضعیت خود را تحلیل و ارزیابی کنند و دانشجویان نیز مؤسسه هدف خود را برای ادامه تحصیل آسان‌تر انتخاب کنند. در جدول ۳-۲۱ امتیاز کل به همراه رتبه‌های ملی و جهانی سه مؤسسه برتر ایرانی در این نظام رتبه‌بندی ارائه شده است.

جدول ۳-۲۱. امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «راوند»			
نام مؤسسه	امتیاز کل	رتبه ملی	رتبه جهانی
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۶۹/۴۲	۱	۱۹۲
دانشگاه صنعتی شریف	۶۰/۶۲	۲	۲۶۵
دانشگاه صنعتی اصفهان	۴۵/۷۱	۳	۴۴۲

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ رتبه‌بندی «راوند»، مؤسسه «Harvard University» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، مؤسسه‌های «California Institute of Technology»، «Imperial College London»، «Stanford University»، «Caltech»، «Massachusetts Institute of Technology»، «University of Cambridge»، «Columbia University»، «University of Chicago»، «University of Oxford»، و «Princeton University» نیز جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۳-۱۲. رتبه‌بندی پژوهشی دانشگاه‌های جهان

این رتبه‌بندی برای نخستین بار در سال ۲۰۱۶ منتشر شده است.

۳-۱۳. رتبه‌بندی جهانی دانشگاهی «گرین‌متریک» درباره توسعه پایدار

رتبه‌بندی جهانی دانشگاهی «گرین‌متریک» گزارش سال ۲۰۱۴ خود را درباره توسعه پایدار در

مؤسسه‌های آموزشی - پژوهشی منتشر کرده که بر پایه آن یک مؤسسه ایرانی توانسته است در فهرست مؤسسه‌های برتر این نظام رتبه‌بندی قرار گیرد. «دانشگاه زنجان»، تنها مؤسسه‌ای است که نامش در این فهرست به چشم می‌خورد.

«گرین‌متریک» با هدف ارائه چشم‌اندازی جامع از شرایط و سیاست‌های فعلی مرتبط با محیط زیست و توسعه پایدار در دانشگاه‌های کشورهای گوناگون راه‌اندازی شده است. «گرین‌متریک» در نوع خودش منحصر به فرد و ابزاری است برای جلب توجه مدیران و سیاست‌گذاران در محیط‌های دانشگاهی به مسائل زیست‌محیطی و مصرف انرژی. محیط و زیرساخت، انرژی و تغییرات اقلیمی، مدیریت پسماند، آب، حمل و نقل، و آموزش شاخص‌هایی هستند که در این نظام رتبه‌بندی برای مقایسه مؤسسه‌ها استفاده می‌شوند. در جدول ۳-۲۲ امتیاز کل و رتبه جهانی «دانشگاه زنجان» و در جدول ۳-۲۳ رتبه این مؤسسه در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۲۲. امتیاز کل و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی «گرین‌متریک»

نام مؤسسه	امتیاز کل	رتبه جهانی
دانشگاه زنجان	۵۸۲۰	۱۲۷

جدول ۳-۲۳. امتیاز و رتبه مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «گرین‌متریک»

نام مؤسسه	محیط و زیرساخت	انرژی و تغییرات اقلیمی	مدیریت پسماند	آب	حمل و نقل	آموزش
دانشگاه زنجان	۸۳۵	۱۱۶۰	۱۲۰۰	۷۵۰	۱۴۵۰	۴۲۵
	رتبه	۳۰	۲۰۱	۲۱۶	۱۶۱	۳۷
	امتیاز					

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ رتبه‌بندی «گرین‌متریک»، «University of Nottingham» دارای بیش‌ترین امتیاز و سبزترین مؤسسه دنیا است. همچنین، پس از این مؤسسه، مؤسسه‌های «University College Cork»، «Nottingham Trent University»، «University of California Davis»، «University of Oxford»، «University of Bradford»، «University of Connecticut»، و «Universitat fur Bodenkultur Wien»، «University of California, Berkeley» و

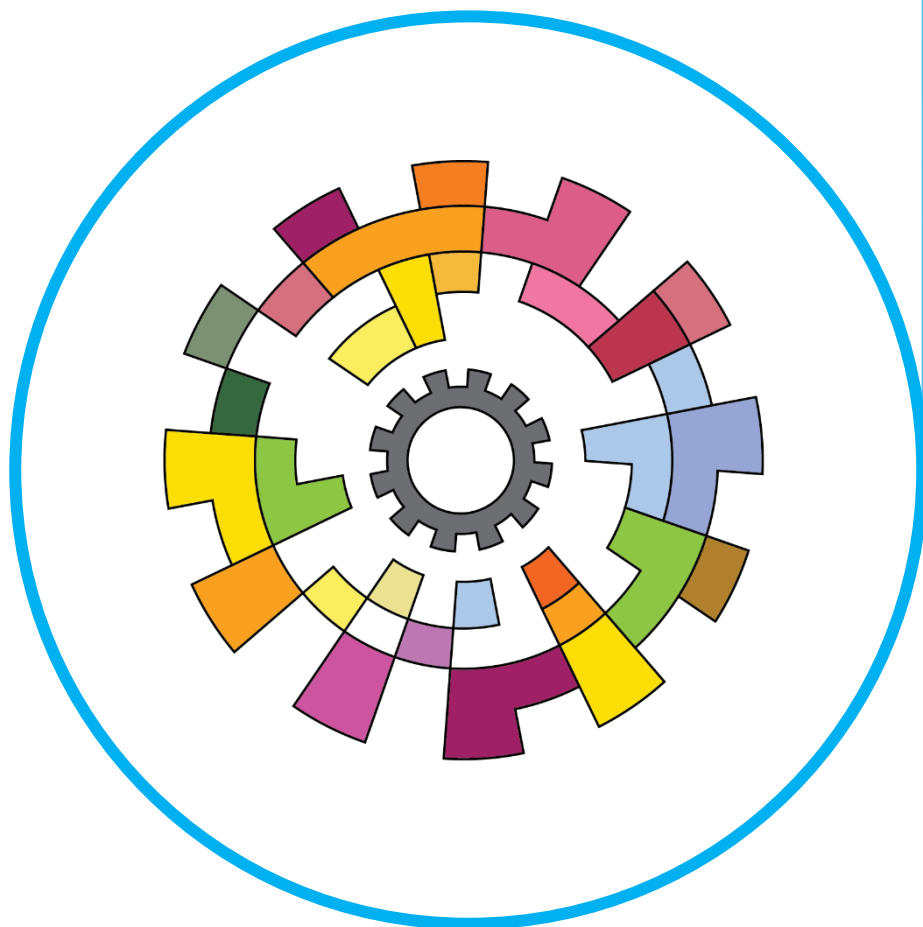

«Northeastern University» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

فصل چهارم

جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های موضوعی رتبه‌بندی

رتبه‌بندی فراگیر مؤسسه‌ها می‌تواند دید کامل و همه‌سویه‌ای از کیفیت آموزش و پژوهش و جایگاه یک مؤسسه به‌دست دهد، ولی نمی‌تواند مؤسسه‌ها را در حوزه‌های گوناگون ارزیابی کند. رتبه‌بندی موضوعی مؤسسه‌ها راه‌کاری برای پاسخ‌گویی به این چالش بود. در این فصل نظام‌هایی گزارش می‌شوند که ارزیابی حوزه‌ای یا موضوعی مؤسسه‌ها را در بر دارند.

۴-۱. رتبه‌بندی جهانی موضوعی دانشگاه‌های «مؤسسه آموزش عالی تایمز»

«مؤسسه آموزش عالی تایمز» در ویرایش ۲۰۱۵ نظام رتبه‌بندی خود که در سال ۲۰۱۴ منتشر شده است هیچ مؤسسه ایرانی را در فهرست ۱۰۰ مؤسسه برتر دنیا در موضوع‌های علوم فیزیکی (فیز)، مهندسی و فناوری (منا)، علوم اجتماعی (عاج)، علوم زیستی (زیس)، هنر و علوم انسانی (هنا)، علوم پزشکی بالینی، پزشکی پایه، و بهداشت (پاب) رتبه‌بندی نکرده است.

رتبه‌بندی جهانی «مؤسسه آموزش عالی تایمز» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در پنج حوزه آموزش، چشم‌انداز جهانی، پژوهش، استنادها، و درآمدهای صنعتی بر پایه ۱۳ شاخص کمی ارزیابی می‌کند. بر پایه گزارش سال ۲۰۱۵ «مؤسسه آموزش عالی تایمز»، دانشگاه‌های «Princeton University»، «Massachusetts Institute of Technology»، «Stanford University»، «Harvard University»، و «University of Oxford» توانسته‌اند به ترتیب در موضوع‌های علوم فیزیکی، مهندسی و فناوری، علوم اجتماعی، علوم زیستی، هنر و علوم انسانی، علوم پزشکی بالینی، پزشکی پایه، و بهداشت رتبه نخست جهانی را به دست آورند.

۴-۲. رتبه‌بندی حوزه‌ای علمی دانشگاه‌های جهان

نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «شانگهای» در گزارش سال ۲۰۱۴ خود سه مؤسسه ایرانی را در فهرست ۲۰۰ مؤسسه برتر دنیا در حوزه‌های ریاضیات و علوم طبیعی (رطب)، مهندسی / فناوری و علوم رایانه (منا)، علوم زیستی و کشاورزی (زیس)، پزشکی بالینی و داروسازی (پاب)، و علوم اجتماعی (عاج) شناسایی کرده است. دانشگاه‌های «تهران»، «صنعتی امیرکبیر»، و «صنعتی شریف» مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند جایگاهی در این فهرست به دست آورند.

نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «شانگهای» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در پنج حوزه ریاضیات و علوم طبیعی (رطب)، مهندسی / فناوری و علوم رایانه (منا)، علوم زیستی و کشاورزی (زیس)، پزشکی بالینی و داروسازی (پاب)، و علوم اجتماعی (عاج) بر پایه شش شاخص کمی ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۱ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در حوزه‌های متفاوت و در جدول ۴-۲ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۴-۱. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «شانگهای»

نام مؤسسه	رطب	منا	زیس	پاب	عاج
دانشگاه تهران	-	۵۱-۷۵	-	-	-
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	۱۵۱-۲۰۰	-	-	-
دانشگاه صنعتی شریف	-	۱۵۱-۲۰۰	-	-	-

جدول ۴-۲. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «شانگهای»

نام مؤسسه	حوزه‌ها	امتیاز در شاخص‌های گوناگون					
		دانش‌آموختگان	هیئت علمی	پژوهشگران پراستناد	ساینس و نیچر	انتشارات	مقالات باکیفیت
دانشگاه تهران	منا	-	-	۳۴/۰	-	۶۰/۲	۶۳/۹
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	منا	-	-	۱۲/۰	-	۵۱/۲	۶۲/۸
دانشگاه صنعتی شریف	منا	-	-	۹/۲	-	۵۶/۷	۶۶/۲

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی «شانگهای»، دانشگاه‌های «University of California-Berkeley»، «Harvard University»، «Massachusetts Institute of Technology»، «Harvard University» و «Harvard University» توانسته‌اند به ترتیب در حوزه‌های ریاضیات و علوم طبیعی، مهندسی / فناوری و علوم رایانه، علوم زیستی و کشاورزی، پزشکی بالینی و داروسازی، و علوم اجتماعی رتبه نخست جهانی را به دست آورند.

۴-۳. رتبه‌بندی موضوعی علمی دانشگاه‌های جهان

نظام رتبه‌بندی موضوعی «شانگهای» در گزارش سال ۲۰۱۴ خود نام سه مؤسسه ایرانی را در فهرست ۲۰۰ مؤسسه برتر در موضوع‌های ریاضیات (ریض)، فیزیک (فیز)، شیمی (شیم)، علوم رایانه (رای)، و اقتصاد / کسب و کار (اتک) دنیا منتشر کرده است. دانشگاه‌های دانشگاه‌های «صنعتی امیرکبیر»، «صنعتی شریف»، و «تهران» مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند جایگاهی در این فهرست به دست آورند.

نظام رتبه‌بندی موضوعی «شانگهای» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در پنج موضوع و بر پایه پنج شاخص کمی ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۳ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در موضوع‌های متفاوت و در جدول ۴-۴ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۴-۳. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «شانگهای»

نام مؤسسه	ریض	فیز	شیم	رای	اتک
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	-	-	۱۵۱-۲۰۰	-
دانشگاه صنعتی شریف	-	-	-	۱۵۱-۲۰۰	-
دانشگاه تهران	-	-	-	۱۵۱-۲۰۰	-

جدول ۴-۴. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی موضوعی «شانگهای»

نام مؤسسه	حوزه موضوعی	امتیاز در شاخص‌های گوناگون			
		دانش‌آموختگان	هیئت علمی	پژوهشگران پراستناد	انتشارات مقاله‌های باکیفیت
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	رای	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴۴/۲
دانشگاه صنعتی شریف	رای	۰/۰	۰/۰	۱۲/۴	۴۶/۸
دانشگاه تهران	رای	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۵۳/۰

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی «شانگهای»، دانشگاه‌های «Princeton University»، «University of California, Berkeley»، «University of California, Berkeley»، «Stanford University» و «Harvard University» توانسته‌اند به ترتیب در موضوع‌های ریاضیات، فیزیک، شیمی، علوم رایانه، و اقتصاد/کسب و کار رتبه نخست جهانی را به دست آورند.

۴-۴. رتبه‌بندی حوزه‌های جهانی دانشگاه‌های «کیو.اس.»

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «کیو.اس.» در پنج حوزه کلیدی، شامل هنر و علوم انسانی (هنا)، مهندسی و فناوری (منا)، علوم زیستی و پزشکی (زیس)، علوم طبیعی (رطب)، و علوم اجتماعی و مدیریت (عاج)، دو مؤسسه ایرانی در فهرست ۴۰۰ مؤسسه برتر این حوزه‌ها قرار گرفته‌اند. دانشگاه‌های «تهران» و «صنعتی شریف» مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند در حوزه مهندسی و فناوری رتبه جهانی به دست آورند.

نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «کیو.اس.» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در پنج حوزه بر پایه شش شاخص کمی ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۵ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در حوزه‌های متفاوت و در جدول ۴-۶ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۴-۵. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «کیو.اس.»

نام مؤسسه	هنا	منا	زیس	رطب	عاج
دانشگاه تهران	-	۲۹۸	-	-	-

-	-	-	۳۳۲	-	دانشگاه صنعتی شریف

جدول ۴-۶. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «کیو. اس.»

نام مؤسسه	حوزه موضوعی	امتیاز کل	اشتهار علمی	اشتهار شغلی	سرايه استاد	شاخص «اچ»
دانشگاه تهران	منا	۶۵/۶	۵۲/۱	۷۱/۸	۷۷/۰	۷۷/۸
دانشگاه صنعتی شریف	منا	۶۴/۴	۵۴/۷	۶۳/۲	۷۸/۶	۷۷/۸

بر پایه گزارش «کیو. اس.»، دانشگاه‌های «Harvard University»، «MIT»، «Harvard University» و «MIT» توانسته‌اند به ترتیب در حوزه‌های هنر و علوم انسانی، مهندسی و فناوری، علوم زیستی و پزشکی، علوم طبیعی، و علوم اجتماعی و مدیریت رتبه نخست جهانی را به دست آورند.

۴-۵. رتبه‌بندی موضوعی جهانی دانشگاه‌های «کیو. اس.»

بر پایه ویرایش ۲۰۱۵ نظام رتبه‌بندی موضوعی «کیو. اس.» که در سال ۲۰۱۴ منتشر شده است در ۳۶ موضوع کلیدی، دو مؤسسه ایرانی در فهرست ۱۰۰ مؤسسه برتر این موضوع‌ها قرار گرفته‌اند. دانشگاه‌های «تهران» و «علوم پزشکی تهران»، مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند در موضوع‌های زبان‌های نوین، مهندسی عمران و سازه، پزشکی، و داروشناسی و داروسازی رتبه به دست آورند. نظام رتبه‌بندی موضوعی «کیو. اس.» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در ۳۶ موضوع، از تاریخ و زبان‌شناسی گرفته تا ستاره‌شناسی و دریانوردی، بر پایه شش شاخص کمی ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۷ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در حوزه‌های متفاوت و در جدول ۴-۸ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۴-۷. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «کیو. اس.»

نام مؤسسه	زبان‌های نوین	مهندسی عمران و سازه	پزشکی	داروشناسی و داروسازی
دانشگاه تهران	۲۵۱-۳۰۰	۱۵۱-۲۰۰	-	-
دانشگاه علوم پزشکی تهران	-	-	۲۰۱-۲۵۰	۱۰۱-۱۵۰

جدول ۴-۸. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی موضوعی «کیو. اس.»

نام مؤسسه	حوزه موضوعی	امتیاز کل	امتیاز در شاخص‌های گوناگون

اشتهار علمی	اشتهار شغلی	سرايه استاد	شاخص «اچ»		
N/A	۶۳/۵	۴۶/۶	-	دانشگاه تهران	زبان‌های نوین
N/A	۵۱/۵	۶۲/۴	۸۱/۹	دانشگاه تهران	مهندسی عمران و سازه
N/A	۵۶/۴	۶۷/۲	۵۸/۷	دانشگاه علوم پزشکی تهران	پزشکی
N/A	۷۰/۹	-	۷۱/۶	دانشگاه علوم پزشکی تهران	داروشناسی و داروسازی

۴-۶. رتبه‌بندی موضوعی دانشگاه‌ها بر پایه عملکرد علمی

بر پایه گزارش سالانه نظام رتبه‌بندی موضوعی «یورپ» درباره رتبه مؤسسه‌ها در سال ۲۰۱۴، ۲۲ مؤسسه ایرانی به فهرست مؤسسه‌های برتر در موضوع‌های ۲۳ گانه راه یافته‌اند. دانشگاه‌های «تهران»، «صنعتی شریف»، «صنعتی اصفهان»، «علم و صنعت»، «فردوسی مشهد»، «تبریز»، «علوم پزشکی تهران»، «آزاد اسلامی»، « تربیت مدرس»، «صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی»، «شیراز»، «رازی»، «شهید باهنر کرمان»، «اصفهان»، «بوعلی سینا»، «شهید بهشتی»، «علوم پزشکی شیراز»، «علوم پزشکی اصفهان»، «علوم پزشکی تبریز»، «علوم پزشکی ایران»، «علوم پزشکی شهید بهشتی»، «مازندران» مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند در این فهرست قرار گیرند.

نظام رتبه‌بندی موضوعی «یورپ» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در ۲۳ حوزه موضوعی، شامل ریاضیات، علوم فیزیکی، شیمی، زمین‌شناسی، محیط زیست، زیست‌شناسی، کشاورزی و دامپزشکی، علوم رایانه و اطلاعات، مهندسی، فناوری، علوم پزشکی و بهداشت، معماری و طراحی، علوم تربیتی، اقتصاد، تجارت، مدیریت، گردشگری، و خدمات، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و علوم شناختی، حقوق و مطالعات قانونی، مطالعات نگارش و هنرهای خلاق، زبان، ارتباطات، و فرهنگ، تاریخ و باستان‌شناسی، فلسفه و مطالعات مذهبی، و حوزه‌های میان‌رشته‌ای، بر پایه پنج شاخص کمی ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۹ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در موضوع‌های متفاوت آمده است.

جدول ۴-۹. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «یورپ»

نام مؤسسه	فناوری	پزشکی	مهندسی	علوم پایه	علوم انسانی
دانشگاه تهران	۹۴	۶۷	۱۴۷	۱۶۲	۲۹۱
					۲۱۹

۹۰۰	۴۲۲	-	-	۹۹۷	۱۰۳	دانشگاه صنعتی شریف
-	۵۸۲	-	-	۵۸۹	۲۷۷	دانشگاه صنعتی اصفهان
۹۴۷	۸۹۰	-	-	-	۱۷۸	دانشگاه علم و صنعت
-	۹۳۸	-	-	۴۶۵	۵۳۲	دانشگاه فردوسی مشهد
-	۶۸۳	-	-	۵۲۸	۵۱۹	دانشگاه تبریز
۴۲۹	۸۵۲	۲۷۰	۱۶۱	۷۹۵	۹۹۴	دانشگاه علوم پزشکی تهران
۳۵۴	۱۴۴	۵۵۳	۹۱۱	۸۷	۱۰۵	دانشگاه آزاد اسلامی
۷۳۲	۴۹۶	۴۹۹	۶۷۱	۳۲۷	۲۵۴	دانشگاه تربیت مدرس
-	-	-	-	-	۴۶۰	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی
-	۵۵۶	-	-	۴۱۹	۳۷۹	دانشگاه شیراز
-	۸۵۴	-	-	-	۸۸۲	دانشگاه رازی
-	-	-	-	-	۸۹۸	دانشگاه شهید باهنر کرمان
-	۹۳۲	-	-	-	۹۰۷	دانشگاه اصفهان
-	۹۶۷	-	-	۹۰۳	۹۲۴	دانشگاه بوعلی سینا
۹۲۳	۹۵۲	۷۲۰	۵۶۸	۷۹۹	-	دانشگاه شهید بهشتی
-	-	۹۰۹	۴۲۴	-	-	دانشگاه علوم پزشکی شیراز
-	-	-	۴۴۰	-	-	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
-	-	۹۷۶	۵۹۲	-	-	دانشگاه علوم پزشکی تبریز
-	-	-	۶۹۸	-	-	دانشگاه علوم پزشکی ایران
-	-	-	۷۱۵	-	-	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
-	۹۶۸	-	-	-	-	دانشگاه مازندران

۴-۷. رتبه‌بندی حوزه‌ای عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان

«دانشگاه ملی تایوان» در گزارش رتبه‌بندی حوزه‌ای مؤسسه‌های علمی در سال ۲۰۱۴ هفت مؤسسه ایرانی را در فهرست ۳۰۰ مؤسسه برتر در حوزه‌های کشاورزی، پزشکی بالینی، مهندسی، علوم زیستی، علوم طبیعی، و علوم اجتماعی شناسایی کرده است. دانشگاه‌های «تهران»، «علوم پزشکی تهران»، «صنعتی امیرکبیر»، «صنعتی شریف»، «علم و صنعت»، و «صنعتی اصفهان» مؤسسه‌هایی هستند که نامشان در این فهرست به چشم می‌خورد. «رتبه‌بندی حوزه‌ای عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان» بیش‌تر بر خروجی‌های پژوهشی تمرکز دارد و مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در شش حوزه بر پایه هشت شاخص کلیدی ارزیابی می‌کند. در ۴-۱۰ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در حوزه‌های متفاوت و در جدول ۴-۱۱ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۴-۱۰. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «دانشگاه ملی تایوان»

نام مؤسسه	کشاورزی	پزشکی	مهندسی	علوم زیستی	علوم طبیعی	علوم اجتماعی
دانشگاه تهران	۲۳۹	-	۱۵۵	-	-	-
دانشگاه علوم پزشکی تهران	-	۲۹۹	-	-	-	-
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	-	۱۴۹	-	-	-
دانشگاه صنعتی شریف	-	-	۱۴۹	-	-	-
دانشگاه علم و صنعت	-	-	۱۹۳	-	-	-
دانشگاه صنعتی اصفهان	-	-	۲۸۷	-	-	-

جدول ۴-۱۱. امتیاز مؤسسه‌های ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی حوزه‌ای «دانشگاه ملی تایوان»

نام مؤسسه	حوزه	امتیاز کل	مقاله‌های ۱۱ سال پیشین	مقاله‌های ۱۱ سال	استاد‌های ۱۱ سال پیشین	میانگین استاد‌های ۱۱ سال	شاخص «آ» دو سال پیشین	مقاله‌های پراستناد	شمار مقاله در نشریه‌های معتبر
دانشگاه تهران	کشاورزی	۴۸/۹	۵۶/۹	۶۳/۶	۴۵/۵	۵۱/۱	۳۳/۶	۴۷/۳	۴۵/۳
دانشگاه علوم پزشکی تهران	پزشکی بالینی	۴۶/۵	۵۰/۸	۵۶/۸	۴۵/۶	۴۸/۳	۳۱/۲	۴۵/۳	۴۵/۴
دانشگاه صنعتی شریف	مهندسی	۵۱/۹	۵۹/۳	۶۲/۰	۵۰/۱	۵۳/۹	۴۰/۲	۵۳/۱	۴۸/۱
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	مهندسی	۵۱/۹	۵۸/۸	۶۳/۸	۴۹/۲	۵۳/۸	۳۹/۵	۴۹/۳	۴۹/۶
دانشگاه تهران	مهندسی	۵۱/۶	۵۷/۵	۶۵/۱	۴۸/۹	۵۴/۸	۳۹/۸	۴۹/۴	۴۷/۴
دانشگاه علم و صنعت	مهندسی	۴۹/۸	۵۵/۱	۵۹/۰	۴۶/۹	۵۱/۴	۳۸/۷	۵۱/۰	۴۸/۳
دانشگاه صنعتی اصفهان	مهندسی	۴۶/۸	۴۷/۸	۵۲/۳	۴۵/۸	۴۷/۷	۴۳/۵	۴۵/۲	۴۵/۰

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ رتبه‌بندی حوزه‌ای «دانشگاه ملی تایوان»، دانشگاه‌های «Wageningen University»، «Harvard University»، «Tsinghua University»، «Harvard University»، «University of California - Berkeley»، و «Harvard University» توانسته‌اند به ترتیب در حوزه‌های کشاورزی، پزشکی بالینی، مهندسی، علوم زیستی، علوم طبیعی، و علوم اجتماعی رتبه نخست جهانی را به دست آورند.

۴-۸. رتبه‌بندی موضوعی عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان

«دانشگاه ملی تایوان» در گزارش رتبه‌بندی موضوعی مؤسسه‌های علمی در سال ۲۰۱۴ میلادی ۱۰ مؤسسه ایرانی را در فهرست ۳۰۰ مؤسسه برتر در موضوع‌های کشاورزی، مهندسی عمران، علوم رایانه، مهندسی شیمی، شیمی، مهندسی برق، محیط زیست و بوم‌شناسی، علوم زمین، مهندسی مکانیک، علوم مواد، ریاضیات، جانورشناسی و گیاه‌شناسی، فیزیک، و داروشناسی و سم‌شناسی شناسایی کرده است.

«رتبه‌بندی موضوعی عملکرد مقاله‌های علمی دانشگاه‌های جهان» بیشتر بر خروجی‌های پژوهشی و مقاله‌های پژوهشگران تمرکز دارد و مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در ۱۴ موضوع بر پایه سه معیار (بهره‌وری پژوهشی، تأثیر پژوهشی، و تعالی پژوهشی) و هشت شاخص ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۱۲ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در موضوع‌های متفاوت و در جدول ۴-۱۳ امتیاز آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۴-۱۲. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «دانشگاه ملی تایوان»

نام مؤسسه	کشاورزی	مهندسی عمران	مهندسی پزشکی	علوم رایانه	مهندسی برق	محیط زیست	علوم مواد	مهندسی مکانیک	داروشناسی
دانشگاه تهران	۹۳	۷۷	۱۱۳	۱۶۴	۲۲۸	۲۹۷	۲۳۴	۴۶	-
دانشگاه فردوسی مشهد	۲۷۸	-	-	-	-	-	-	-	-
دانشگاه تربیت مدرس	۲۸۴	۲۲۹	۲۱۳	-	-	-	-	۲۰۵	-
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	-	۱۶۳	۱۱۷	۱۱۱	۲۶۵	-	۲۵۷	۳۸	-
دانشگاه علم و صنعت	-	۱۷۸	۲۵۶	۱۶۸	۲۳۱	-	-	۶۰	-
دانشگاه صنعتی شریف	-	-	۲۲۳	۱۸۸	۱۷۹	-	۲۱۸	۵۰	-
دانشگاه شیراز	-	-	۲۵۰	-	-	-	-	۲۳۲	-
دانشگاه صنعتی اصفهان	-	-	۲۶۴	-	-	-	-	۱۵۸	-
دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی	-	-	-	-	-	-	-	۱۸۹	-
دانشگاه علوم پزشکی تهران	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۱۴

جدول ۴-۱۳. امتیاز کل مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «دانشگاه ملی تایوان»

نام مؤسسه	حوزه موضوعی	امتیاز کل
دانشگاه تهران	کشاورزی	۵۵/۷
دانشگاه فردوسی مشهد	کشاورزی	۴۸/۰
دانشگاه تربیت مدرس	کشاورزی	۴۷/۸

۵۷/۶	مهندسی عمران	دانشگاه تهران
۵۲/۳	مهندسی عمران	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۵۱/۸	مهندسی عمران	دانشگاه علم و صنعت
۴۹/۹	مهندسی عمران	دانشگاه تربیت مدرس
۵۵/۲	مهندسی شیمی	دانشگاه تهران
۵۴/۸	مهندسی شیمی	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۵۰/۰	مهندسی شیمی	دانشگاه تربیت مدرس
۴۹/۶	مهندسی شیمی	دانشگاه صنعتی شریف
۴۸/۴	مهندسی شیمی	دانشگاه شیراز
۴۸/۳	مهندسی شیمی	دانشگاه علم و صنعت
۴۸/۲	مهندسی شیمی	دانشگاه صنعتی اصفهان
۵۴/۵	علوم رایانه	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۵۰/۸	علوم رایانه	دانشگاه تهران
۵۰/۷	علوم رایانه	دانشگاه علم و صنعت
۴۹/۸	علوم رایانه	دانشگاه صنعتی شریف
۵۰/۴	مهندسی برق	دانشگاه صنعتی شریف
۴۸/۸	مهندسی برق	دانشگاه تهران
۴۸/۶	مهندسی برق	دانشگاه علم و صنعت
۴۷/۹	مهندسی برق	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۴۷/۲	محیط زیست	دانشگاه تهران
۴۹/۰	علوم مواد	دانشگاه صنعتی شریف
۴۸/۵	علوم مواد	دانشگاه تهران
۴۷/۸	علوم مواد	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۶۵/۱	مهندسی مکانیک	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۶۳/۱	مهندسی مکانیک	دانشگاه تهران
۶۲/۱	مهندسی مکانیک	دانشگاه صنعتی شریف
۶۰/۵	مهندسی مکانیک	دانشگاه علم و صنعت
۵۲/۲	مهندسی مکانیک	دانشگاه صنعتی اصفهان
۵۰/۶	مهندسی مکانیک	دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی
۴۹/۹	مهندسی مکانیک	دانشگاه تربیت مدرس
۴۸/۸	مهندسی مکانیک	دانشگاه شیراز
۵۵/۰	داروسازی/سم شناسی	دانشگاه علوم پزشکی تهران

۹-۴. رتبه‌بندی موضوعی بهترین دانشگاه‌های جهان «یو. اس. نیوز»

بر پایه ویرایش ۲۰۱۵ نظام رتبه‌بندی موضوعی بهترین دانشگاه‌های جهان «یو. اس. نیوز» که در سال ۲۰۱۴ منتشر شده است سه مؤسسه ایرانی در فهرست مؤسسه‌های برتر در موضوع‌های کشاورزی، هنر و علوم انسانی، زیست‌شناسی و بیوشیمی، شیمی، پزشکی بالینی، علوم رایانه، اقتصاد و کسب و کار، مهندسی، محیط زیست/ بوم‌شناسی، زمین‌شناسی، ایمنی‌شناسی، علوم مواد، ریاضیات، میکروب‌شناسی، ژنتیک و زیست‌شناسی مولکولی، علوم اعصاب و رفتارشناسی، داروشناسی و سم‌شناسی، گیاه‌شناسی و جانورشناسی، روان‌درمانی/ روان‌شناسی، علوم اجتماعی و بهداشت عمومی، و علوم فضا شناسایی شده‌اند. «رتبه‌بندی موضوعی بهترین دانشگاه‌های جهان» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در ۲۱ موضوع، بر پایه ۱۰ شاخص ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۱۴ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در موضوع‌های متفاوت آمده است.

جدول ۴-۱۴. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی «یو. اس. نیوز»

موضوع‌ها	دانشگاه تهران	دانشگاه صنعتی شریف	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
علوم کشاورزی	۷۶	-	-
علوم رایانه	-	-	۹۰
مهندسی	۵۶	۵۸	۸۹
علوم مواد	۱۰۰	-	-

۱۰-۴. رتبه‌بندی موضوعی دانشگاهی «راوند»

نظام رتبه‌بندی موضوعی دانشگاهی «راوند» در گزارش سال ۲۰۱۴ خود دو مؤسسه ایرانی را در فهرست مؤسسه‌های برتر دنیا در موضوع‌های علوم پزشکی (پاب) و علوم فنی و مهندسی (منا) شناسایی کرده است. دانشگاه‌های «علوم پزشکی تهران» و «صنعتی اصفهان» مؤسسه‌هایی هستند که توانسته‌اند جایگاهی در این فهرست به دست آورند.

نظام رتبه‌بندی موضوعی دانشگاهی «راوند» مؤسسه‌های پیشرو دنیا را در شش موضوع علوم انسانی (هنا)، علوم زیستی (زیس)، علوم پزشکی (پاب)، علوم طبیعی (رطب)، علوم اجتماعی (عاج)، و علوم فنی و مهندسی (منا) بر پایه چهار بعد ارزیابی می‌کند. در جدول ۴-۱۵ رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در موضوع‌های گوناگون آمده است.

جدول ۴-۱۵. رتبه جهانی مؤسسه‌های ایرانی در نظام رتبه‌بندی موضوعی دانشگاهی «راوند»

نام مؤسسه	هنا	زیس	پاب	رطب	عاج	منا
دانشگاه صنعتی اصفهان	-	-	-	-	-	۳۵۴
دانشگاه علوم پزشکی تهران	-	-	۱۴۵	-	-	-

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ نظام موضوعی دانشگاهی «راوند»، دانشگاه‌های «Northwestern University»، «University of Lausanne»، «Massachusetts Institute of Technology»، «University of Oxford» و «Yale University»، «Massachusetts Institute of Technology» توانسته‌اند به ترتیب در موضوع‌های علوم انسانی، علوم زیستی، علوم پزشکی، علوم طبیعی، علوم اجتماعی، و علوم فنی و مهندسی رتبه نخست جهانی را به دست آورند.

فصل پنجم

جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های رتبه‌بندی وبگاه‌ها

با اهمیت روزافزون وب در جامعه علمی، نظام‌هایی برای رتبه‌بندی مؤسسه‌ها پدید آمده که سنجش عملکرد آنها را در محیط وب پی می‌گیرند. در این نظام‌ها تنها کنش و حضور مؤسسه‌ها در محیط وب ارزیابی می‌شود. در این فصل رتبه‌بندی وبگاه مؤسسه‌ها گزارش می‌شود.

۱-۵. رتبه‌بندی وب دانشگاه‌ها

بر پایه ویرایش جولای نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس» در سال ۲۰۱۴، ۵۷۷ مؤسسه ایرانی در فهرست ۲۰۰۰۰ مؤسسه‌ای این نظام قرار گرفته‌اند. «دانشگاه تهران» برترین دانشگاه ایرانی است که در این فهرست رتبه ۳۹۸ جهانی و رتبه نخست ملی را به دست آورده است. پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «علوم پزشکی تهران»، «فردوسی مشهد»، «تربیت مدرس»، «علوم پزشکی شیراز»، «صنعتی اصفهان»، «صنعتی امیرکبیر»، «صنعتی شریف»، «علوم پزشکی اصفهان»، و «علوم پزشکی شهید بهشتی» در جایگاه دوم تا دهم ملی هستند.

هدف کلیدی از انتشار «وبومتریکس»، نه صرفاً رتبه‌بندی وبگاه‌ها، بلکه بهبود و ارتقای انتشارات وبی است. آزمایشگاه «سایبرمتریکس» سالانه دو ویرایش از نظام «وبومتریکس» در ماه‌های ژانویه و جولای منتشر می‌کند. پشتیبانی از دسترسی آزاد، دسترسی الکترونیکی به انتشارات علمی، و دسترسی به سایر منابع دانشگاهی از نخستین اهداف این نظام رتبه‌بندی است. حجم اطلاعات موجود بر روی وب، رؤیت‌پذیری، فایل‌های غنی، و تأثیر بر پیشرفت‌های علمی شاخص‌هایی هستند که «وبومتریکس» از آنها برای ارزیابی وبگاه دانشگاه‌ها استفاده می‌کند. در جدول ۵-۱ رتبه ملی و جهانی ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس» و در جدول ۵-۲ رتبه آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۵-۱. رتبه ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»

نام مؤسسه	رتبه ملی	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۱	۳۹۸
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۲	۴۲۲
دانشگاه فردوسی مشهد	۳	۶۳۰
دانشگاه تربیت مدرس	۴	۶۴۱
دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۵	۷۰۴
دانشگاه صنعتی اصفهان	۶	۷۴۰
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۷	۹۲۶
دانشگاه صنعتی شریف	۸	۹۶۷
دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۹	۹۸۱
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۱۰	۱۰۵۳

جدول ۵-۲. رتبه ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»

نام مؤسسه	رتبه	تاریخ	دانشگاهی	مستازی
دانشگاه تهران	۲۰۳۰	۷۱۳	۵۰	۳۸۴
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۷۸۴	۷۷۷	۱۰۳	۵۵۵
دانشگاه فردوسی مشهد	۴۳۸	۱۶۸۴	۳۷	۹۹۲
دانشگاه تربیت مدرس	۲۰۳۶	۷۰۱	۱۴۲۸	۵۹۱
دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۱۱۳۴	۴۲۴	۱۲۶۰	۱۴۷۹
دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۹۰۹	۱۲۵۴	۶۷۸	۷۰۳
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۲۹۰۴	۱۱۳۶	۳۰۹۸	۴۹۵
دانشگاه صنعتی شریف	۴۰۲	۱۹۴۰	۳۷۶۰	۵۰۵
دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۱۱۳۳	۲۳۸۱	۱۸۷	۱۲۹۵
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۱۱۸۷	۲۹۰۹	۲۳۱	۱۰۷۱

بر پایه گزارش رتبه‌بندی «وبومتریکس»، دانشگاه «Harvard University» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «MIT»، «Stanford University»، «University of Michigan»، «Cornell University»، «University of California»، «University of Washington»، «Columbia University New York»، «Berkeley University of Minnesota»، و «University of Pennsylvania» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۲-۵. رتبه‌بندی وب پژوهشگاه‌ها

بر پایه ویرایش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»، ۷۰ پژوهشگاه ایرانی در فهرست ۸۰۰۰ مؤسسه‌ای این رتبه‌بندی قرار گرفته‌اند. «پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی» برترین پژوهشگاه ایرانی است که در این فهرست رتبه ۵۹۱ جهانی و رتبه نخست ملی را به دست آورده است. پس از این پژوهشگاه، «مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری»، «سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور»، «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران»، «مرکز آموزش و تحقیقات اقتصادی اجتماعی و آماری کشورهای اسلامی»، «فرهنگستان علوم پزشکی ایران»، «مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی»، «پژوهشگاه دانش‌های بنیادی»، «انستیتو پاستور ایران»، و «پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله» در رتبه‌های دوم تا دهم ملی قرار گرفته‌اند.

هدف کلیدی از انتشار «وبومتریکس»، نه صرفاً رتبه‌بندی وبگاه‌ها، بلکه بهبود و ارتقای انتشارات وبی است. آزمایشگاه «سایبرمتریکس» پشتیبانی از دسترسی آزاد، دسترسی الکترونیکی به انتشارات علمی، و دسترسی به سایر منابع علمی را از نخستین اهداف این نظام رتبه‌بندی عنوان کرده است. حجم اطلاعات موجود بر روی وب، رؤیت‌پذیری، فایل‌های غنی، و شمار انتشارات پنج سال اخیر در نمایه «گوگل اسکالر» شاخص‌هایی هستند که «وبومتریکس» از آنها برای ارزیابی وبگاه پژوهشگاه‌ها استفاده می‌کند. در جدول ۳-۵ رتبه ملی و جهانی ۱۰ پژوهشگاه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس» و در جدول ۴-۵ رتبه آنها در شاخص‌های گوناگون آمده است.

جدول ۳-۵. رتبه ۱۰ پژوهشگاه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»

نام پژوهشگاه	رتبه ملی	رتبه جهانی
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	۱	۵۹۱
مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری	۲	۶۶۱
سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور	۳	۷۴۰
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	۴	۷۵۳
مرکز آموزش و تحقیقات اقتصادی اجتماعی و آماری کشورهای اسلامی	۵	۷۵۸
فرهنگستان علوم پزشکی ایران	۶	۸۴۴
مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی	۷	۹۱۵
پژوهشگاه دانش‌های بنیادی	۸	۱۰۳۳
انستیتو پاستور ایران	۹	۱۰۳۳
پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله	۱۰	۱۲۷۹

جدول ۴-۵. رتبه ۱۰ پژوهشگاه برتر ایرانی در شاخص‌های گوناگون نظام رتبه‌بندی «وبومتریکس»

نام پژوهشگاه	تولید محتوا	تولید محتوا	تولید محتوا	تولید محتوا
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	۶۰۶	۴۴۷	۱۶۴۴	۱۵۳۴
مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری	۲۱۳	۲۱۶۱	۲۷۹۱	۱۵۳
سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور	۳۷۷	۱۳۴۸	۳۷۴	۱۲۶۶
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	۱۶۵۵	۵۲۱	۴۸۴	۱۹۴۸
مرکز آموزش و تحقیقات اقتصادی اجتماعی و آماری کشورهای اسلامی	۲۲۵۳	۵۵۶	۱۰۷۲	۱۱۷۰
فرهنگستان علوم پزشکی ایران	۱۴۷۲	۱۶۶۸	۱۴۰۲	۲۸۵
مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی	۳۷۹	۲۷۹	۱۸۷۵	۴۹۰۳

۱۱۵۵	۸۲۱	۱۲۸۷	۱۵۷۱	پژوهشگاه دانش‌های بنیادی
۳۵۶	۱۳۱۹	۱۹۸۸	۱۷۲۵	انستیتو پاستور ایران
۱۶۸۵	۲۳۹۲	۸۲۹	۲۷۰۶	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله

بر پایه گزارش «وبومتریکس»، «National Institutes of Health» دارای بیش‌ترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این مؤسسه، «National Aeronautics and Space Administration»، «National Oceanic and Atmospheric Administration»، «National Institute of Informatics»، «European Organization for Nuclear Research CERN»، «Japan Science & Technology Agency»، «US Geological Survey»، «World Wide Web Consortium»، «US Environmental Protection Agency» و «Centre National de la Recherche Scientifique» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به خود اختصاص داده‌اند.

۳-۵. رتبه‌بندی جهانی وب دانشگاه‌ها و کالج‌ها

بر پایه ویرایش سال ۲۰۱۴ نظام رتبه‌بندی جهانی کالج‌ها و دانشگاه‌ها، ۲۷۳ مؤسسه ایرانی در فهرست ۱۱۰۰۰ مؤسسه‌ای این نظام قرار گرفته‌اند. «تهران» برترین مؤسسه ایرانی است که در این فهرست رتبه ۲۵۵ جهانی و رتبه نخست ملی را به دست آورده است. پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «جامع علمی کاربردی»، «تربیت مدرس»، «فردوسی مشهد»، «علوم پزشکی تهران»، «صنعتی امیرکبیر»، «شهید بهشتی»، «شیراز»، «علوم پزشکی مشهد» و «صنعتی شریف» در رتبه‌های دوم تا دهم ملی قرار گرفته‌اند. نظام رتبه‌بندی جهانی کالج‌ها و دانشگاه‌ها و بگاه بیش از ۱۱۰۰۰ دانشگاه، کالج، و مؤسسه آموزش عالی را در نزدیک به ۲۰۰ کشور دنیا پایش می‌کند، و آنها را بر پایه محبوبیت و بگاه رتبه‌بندی می‌کند؛ هرچند، «فور. آی. سی. یو.» ادعای رتبه‌بندی علمی مؤسسه‌ها را ندارد. در جدول ۵-۵ رتبه ملی و جهانی ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «فور. آی. سی. یو.» ارائه شده است.

جدول ۵-۵. رتبه ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نظام رتبه‌بندی «فور. آی. سی. یو.» (ترتیب بر پایه رتبه ملی)

نام مؤسسه	رتبه ملی	رتبه جهانی
دانشگاه تهران	۱	۲۵۵
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲	۲۹۶
دانشگاه تربیت مدرس	۳	۲۸۵

۵۱۶	۴	دانشگاه فردوسی مشهد
۶۷۵	۵	دانشگاه علوم پزشکی تهران
۱۳۴۳	۶	دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۱۲۱۱	۷	دانشگاه شهید بهشتی
۱۲۲۶	۸	دانشگاه شیراز
۱۰۰۳	۹	دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۱۲۲۸	۱۰	دانشگاه صنعتی شریف

بر پایه گزارش «فور. آی. سی. یو.»، دانشگاه «Massachusetts Institute of Technology» دارای بیشترین امتیاز و پیشگام مؤسسه‌های دنیا است. همچنین، پس از این دانشگاه، دانشگاه‌های «Stanford University»، «Harvard University»، «University of California, Berkeley»، «Cornell University»، «University of Washington»، «University of Michigan»، «University of California, Los Angeles»، «Columbia University in the City of New York»، و «The University of Texas at Austin» جایگاه دوم تا دهم این نظام رتبه‌بندی را به دست آورده‌اند.

جایگاه ایران در نمایه‌های استنادی

نمایه‌های استنادی کلیدی پایگاه‌هایی هستند که به نمایه‌سازی نشریه‌های علمی و انتشارات پژوهشگران می‌پردازند. دو نمایه‌نامه کلیدی در جهان «وب آو ساینس» و «اسکوپوس» هستند که همگان در سراسر جهان آنها را بازدید می‌کنند. در این فصل گزارش‌هایی می‌آیند که بر پایه داده‌های این دو نمایه استنادی هستند.

۱-۶. شمار انتشارات

بر پایه داده‌های هفت پایگاه استنادی کلیدی نمایه‌نامه «وب آو ساینس»، در سال ۲۰۱۴ کشور ایران در مجموع شمار ۳۲۳۶۹ مدرک در این نمایه‌نامه جهانی منتشر کرده است (تاریخ دریافت داده‌ها = ۷ مهر ۱۳۹۵). از این رو، کشور ایران، از نظر انتشار مدارک علمی در این نمایه‌نامه، در پله ۲۱ جهان ایستاده است. انتشارات ایران شامل انواع گوناگون مدارک، از مقاله نشریه گرفته تا یادداشت سردبیر می‌شود؛ شمار انواع این مدارک در جدول ۱-۶ ارائه شده است.

جدول ۱-۶. شمار انواع انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»

انواع انتشارات	شمار انتشارات
مقاله نشریه	۲۸۱۰۲
مقاله همایش	۲۰۷۲
چکیده سمینار	۱۴۰۲
نامه	۴۱۰
نوشته‌های سردبیری	۲۷۰
فصل کتاب	۲۲۷
اصلاحیه	۱۲۱
نقد کتاب	۳۸
سایر انواع مدارک	۱۵

بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «وب آو ساینس» «دانشگاه آزاد اسلامی» با انتشار ۶۰۷۹ مدرک بیش‌ترین سهم را در انتشار تولیدات علمی ایران دارد. این دانشگاه به همراه نه دانشگاه دیگر در کشور نزدیک به ۵۷ درصد تولیدات علمی ایران را در سال ۲۰۱۴ منتشر کرده‌اند. شمار انتشارات این ۱۰ مؤسسه برتر در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶. شمار انتشارات ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»

نام مؤسسه	رتبه ملی	شمار انتشارات	سهم از کل انتشارات (درصد)
دانشگاه آزاد اسلامی	۱	۶۰۷۹	۱۹

دانشگاه تهران	۲	۳۰۰۷	۹
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۳	۲۶۱۰	۸
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۴	۱۸۸۵	۶
دانشگاه صنعتی شریف	۵	۱۶۲۴	۵
دانشگاه تربیت مدرس	۶	۱۵۵۲	۵
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۷	۱۲۵۷	۴
دانشگاه صنعتی اصفهان	۸	۱۲۵۶	۴
دانشگاه علم و صنعت	۹	۱۲۳۳	۴
دانشگاه فردوسی مشهد	۱۰	۱۱۱۸	۳

همچنین، ایران رتبهٔ دوم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۳-۶ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در شاخص «شمار انتشارات» ارائه شده است.

جدول ۳-۶. جایگاه کشورهای منطقه در «شمار انتشارات»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
ترکیه	۱	۱۸
ایران	۲	۲۱
رژیم اشغالگر قدس	۳	۲۹
عربستان	۴	۳۷
مصر	۵	۴۰
پاکستان	۶	۴۵
امارات متحده عربی	۷	۶۳
قطر	۸	۶۶
لبنان	۹	۶۷
اردن	۱۰	۷۰
قزاقستان	۱۱	۷۵
عراق	۱۲	۸۰
کویت	۱۳	۸۶

عمان	۱۴	۸۸
ارمنستان	۱۵	۸۹
گرجستان	۱۶	۹۱
آذربایجان	۱۷	۹۶
ازبکستان	۱۸	۱۰۳
سوریه	۱۹	۱۱۳
بحرین	۲۰	۱۱۵
یمن	۲۱	۱۱۹
قرقیزستان	۲۲	۱۴۳
افغانستان	۲۳	۱۵۴
تاجیکستان	۲۴	۱۶۲
ترکمنستان	۲۵	۱۸۲
فلسطین	۲۶	۲۳۲

بر پایه گزارش ۲۰۱۴، کشور «ایالات متحده» با شمار ۶۵۱۹۰۵ رکورد نزدیک به ۲۷ درصد علم جهان را تولید می‌کند و جایگاه نخست «شمار انتشارات» را به دست آورده است؛ کشورهای «چین»، «انگلستان»، «آلمان»، و «ژاپن» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند. نمایه‌نامه «اسکوپوس» نیز از دیگر نمایه‌نامه‌های کلیدی جهانی است که نوشته‌های پژوهشگران را نمایه‌سازی می‌کند. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «اسکوپوس»، کشور ایران در مجموع شمار ۴۳۸۰۱ مدرک در سال ۲۰۱۴ در این نمایه‌نامه جهانی منتشر کرده است (تاریخ دریافت داده‌ها = ۷ مهر ۱۳۹۵). از این رو، کشور ایران، از نظر انتشار مدارک علمی در این نمایه‌نامه، در پله ۱۶ جهان ایستاده است. انتشارات ایران شامل انواع گوناگون مدارک، از مقاله نشریه گرفته تا یادداشت سردبیر می‌شود؛ شمار انواع این مدارک در جدول ۶-۴ ارائه شده است.

جدول ۶-۴. شمار انواع انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»

انواع انتشارات	شمار انتشارات
مقاله نشریه	۳۸۶۶۶

مقاله همایش	۳۴۴۵
نامه	۵۳۵
فصل کتاب	۲۹۵
نوشته‌های سردبیری	۱۳۴
سایر انواع مدارک	۷۲۶

بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «اسکوپوس» دانشگاه آزاد اسلامی با انتشار ۴۳۱۶ مدرک بیش‌ترین سهم را در انتشار تولیدات علمی ایران دارد. این دانشگاه به همراه نه دانشگاه دیگر در کشور نزدیک به ۵۶ درصد تولیدات علمی ایران را در سال ۲۰۱۴ منتشر کرده‌اند. شمار انتشارات این ۱۰ مؤسسه برتر در جدول ۶-۵ ارائه شده است.

جدول ۶-۵. شمار انتشارات ۱۰ مؤسسه برتر ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»

نام مؤسسه	رتبه ملی	شمار انتشارات	سهم از کل انتشارات (درصد)
دانشگاه آزاد اسلامی	۱	۴۸۸۶	۱۱
دانشگاه تهران	۲	۳۹۰۶	۹
دانشگاه علوم پزشکی تهران	۳	۳۵۱۵	۸
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۴	۲۲۳۷	۵
دانشگاه تربیت مدرس	۵	۲۰۴۴	۵
دانشگاه صنعتی شریف	۶	۱۸۸۸	۴
دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات	۷	۱۷۲۴	۳
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۸	۱۶۰۷	۴
دانشگاه علم و صنعت	۹	۱۵۰۵	۳
دانشگاه فردوسی مشهد	۱۰	۱۴۲۶	۳

همچنین، ایران رتبه نخست را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۶-۶ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در شاخص «شمار انتشارات» ارائه شده است.

جدول ۶-۶. جایگاه کشورهای منطقه در «شمار انتشارات»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان

ایران	۱	۱۶
ترکیه	۲	۲۰
رژیم اشغالگر قدس	۳	۳۱
عربستان	۴	۳۵
مصر	۵	۳۷
پاکستان	۶	۴۳
امارات متحده عربی	۷	۶۰
قطر	۸	۶۳
اردن	۹	۶۴
قزاقستان	۱۰	۶۶
لبنان	۱۱	۶۷
عراق	۱۲	۷۰
عمان	۱۳	۸۰
کویت	۱۴	۸۲
ارمنستان	۱۵	۸۷
گرجستان	۱۶	۸۹
آذربایجان	۱۷	۹۶
فلسطین	۱۸	۱۰۰
سوریه	۱۹	۱۰۲
ازبکستان	۲۰	۱۰۴
بحرین	۲۱	۱۱۳
یمن	۲۲	۱۱۷
قرقیزستان	۲۳	۱۴۰
افغانستان	۲۴	۱۵۵
تاجیکستان	۲۵	۱۵۷
ترکمنستان	-	-

کشور «ایالات متحده» با شمار ۶۳۵۸۶۱ رکورد نزدیک به ۲۲ درصد علم جهان را تولید می‌کند و جایگاه نخست «شمار انتشارات» را به دست آورده است؛ کشورهای «چین»، «انگلستان»، «آلمان»، و «هند» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲-۶. شمار استنادها

نمایه‌نامه «اسکوپوس» از پایگاه‌های نمایه‌سازی است که در سطح جهانی شهرت دارد. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «اسکوپوس»، پژوهش‌های منتشر شده توسط پژوهشگران ایرانی، در سال ۲۰۱۳ در مجموع شمار ۳۸۱۸۴ مدرک استنادپذیر منتشر کرده و این مدارک شمار ۶۲۴۳۶ دریافت کرده‌اند (تاریخ دریافت داده‌ها = ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵). از این رو، کشور ایران، از نظر شمار استنادها در این نمایه‌نامه، در پله ۲۳ جهان ایستاده است. بر پایه داده‌های این پایگاه در سال ۲۰۱۳، شمار ۲۰۷۰۹ از پژوهش‌های ایرانیان بدون استناد باقی مانده و تا کنون استنادی دریافت نکرده‌اند.

استناد به معنای سند قرار دادن یک مدرک (مانند مقاله) و بیانگر نوعی استفاده از دانش پیشین است. شمارش استنادها، که بیشتر از آن با نام «تحلیل استنادی» یاد می‌شود، از شاخص‌های سنجش کیفیت نسبی انتشارات علمی است. زمانی که شمار استنادهای اثری محاسبه می‌شود، اطلاعاتی درباره تأثیر آن در یک حوزه موضوعی دریافت می‌شود.

همچنین، شمار خوداستنادی‌های پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس» ۲۶۶۶۳ بوده که موجب شده کشور ایران، از نظر نسبت خوداستنادی به کل استنادها، در جایگاه هفتم قرار گیرد. جدول ۶-۷ جزئیات بیشتری درباره استناد به انتشارات پژوهشگران ایرانی ارائه کرده است.

جدول ۶-۷. استناد به انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»

شاخص‌ها	ارزش‌ها
شمار مدارک استنادپذیر	۳۸۱۸۴
شمار استنادها	۶۲۴۳۶
شمار خوداستنادی‌ها	۲۶۶۶۳
سهم استناد کشور از استنادهای خاورمیانه (درصد)	۲۵/۱۴
سهم استناد کشور از استنادهای جهان (درصد)	۰/۸۳
رتبه کشور در شمار استنادها	۲۳

۳-۶. میانگین سرانه استناد به مقاله (سالانه)

از آنجاکه شمار استنادها به تنهایی نمی‌تواند به‌صورت دقیق کیفیت مقاله‌های یک کشور را نشان دهد، متخصصان علم‌سنجی شاخص کیفی‌تری برای ارزیابی تأثیر مقاله‌ها ارائه کرده‌اند. «میانگین سرانه استناد به مقاله» به این معنا است که به هر مقاله یک کشور چه‌قدر استناد می‌شود. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «اسکوپوس»، میانگین استناد به هر مدرک استنادپذیر ایرانی در سال ۲۰۱۳ نزدیک به ۱/۵۸ بوده است (تاریخ دریافت داده‌ها = ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵). به این ترتیب، کشور ایران، از نظر میانگین سرانه استناد در این نمایه‌نامه، در پله ۱۴۵ جهان ایستاده است. بر پایه داده‌های این پایگاه در سال ۲۰۱۳، نسبت پژوهش‌های بدون استناد پژوهشگران ایرانی ۴۲/۷۰ درصد است. همچنین، میانگین سرانه خوداستنادی پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس» ۰/۶۷ بوده که موجب شده کشور ایران از این نظر در جایگاه ۲۰ جهان قرار گیرد. جدول ۶-۸ جزئیات بیشتری درباره میانگین سرانه استناد به انتشارات پژوهشگران ایرانی ارائه کرده است.

جدول ۶-۸. میانگین سرانه استناد به انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «اسکوپوس»

شاخص‌ها	ارزش‌ها
شمار مدارک استنادپذیر	۳۸۱۸۴
میانگین سرانه استناد	۱/۵۸
میانگین سرانه خوداستنادی	۰/۶۷
نسبت پژوهش‌های بدون استناد (درصد)	۴۲/۷۰
رتبه کشور در میانگین سرانه استناد	۱۴۵
رتبه کشور در میانگین سرانه خوداستنادی	۲۰

۴-۶. میانگین سرانه استناد به مقاله (پنج ساله)

با توجه به آن‌که استناد به بسیاری از مقاله‌ها طی یک‌سال و کم‌تر از آن اتفاق نمی‌افتد و ممکن است این دوره طولانی‌تر باشد، پژوهشگران حوزه علم‌سنجی شاخص دیگری برای ارزشیابی کیفیت انتشارات مطرح کرده‌اند. «میانگین سرانه استناد» به مقاله‌های یک پژوهشگر، مؤسسه، یا کشور طی

یک دوره پنج ساله دید بهتری نسبت به کیفیت انتشارات در اختیار قرار خواهد داد. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «وب آو ساینس»، میانگین سرانه استناد پنج ساله (۲۰۱۴-۲۰۱۰) به مدارک استنادپذیر پژوهشگران ایرانی نزدیک به ۳/۳۰ بوده است.

در این بازه پنج ساله کشور ایران، در مجموع، شمار ۱۱۶۶۹۵ مدرک استنادپذیر در نمایه‌نامه «وب آو ساینس» منتشر کرده و این مدارک شمار ۳۸۴۹۶۳ استناد دریافت کرده‌اند. جدول ۶-۹ جزئیات بیشتری درباره استناد به انتشارات پژوهشگران ایرانی ارائه کرده است.

جدول ۶-۹. میانگین سرانه استناد ۱۰ ساله به انتشارات پژوهشگران ایرانی در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»

شاخص‌ها	ارزش‌ها
شمار مدارک استنادپذیر «وب آو ساینس»	۱۱۶۶۹۵
شمار استنادها	۳۸۴۹۶۳
سرانه استناد به مدارک	۳/۳۰

۵-۶. شاخص «اچ»

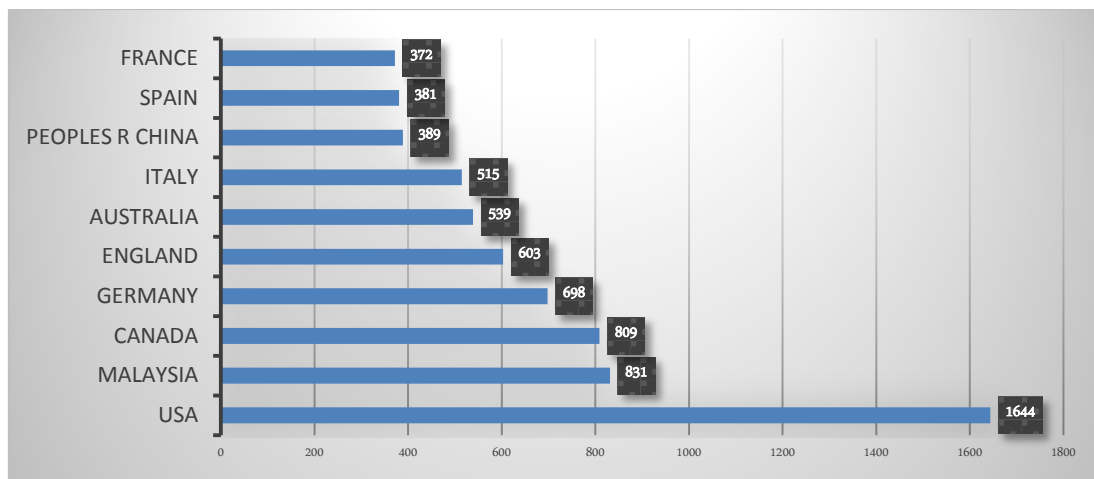
منطق طرح شاخص «اچ» به عنوان یکی از سنجه‌های علم‌سنجی آن است که نه شمار انتشارات به تنهایی و نه شمار استنادها به تنهایی می‌توانند پیشرفت و کیفیت علمی را نشان دهند. شاخص «اچ» با ترکیب این دو شاخص سنجه دیگری برای اندازه‌گیری توان علمی پژوهشگران، مؤسسه‌ها، و کشورها پیشنهاد کرده است. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «اسکوپوس» در وبگاه «سایمگو»، شاخص «اچ» کشور ایران در سال ۲۰۱۳ میلادی ۱۸۰ بوده است (تاریخ دریافت داده‌ها = ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵). از این رو، کشور ایران از نظر شاخص «اچ» در این نمایه‌نامه در پله ۴۲ جهان ایستاده است.

کشور «ایالات متحده» با شاخص «اچ» ۱۶۴۸ در صدر کشورهای جهان، و کشورهای «انگلستان» (شاخص «اچ»: ۱۰۱۵)، «آلمان» (شاخص «اچ»: ۸۸۷)، «فرانسه» (شاخص «اچ»: ۸۱۱)، و «کانادا» (شاخص «اچ»: ۷۹۴) در جایگاه‌های دوم تا پنجم جهان ایستاده‌اند.

۶-۶. همکاری علمی جهانی

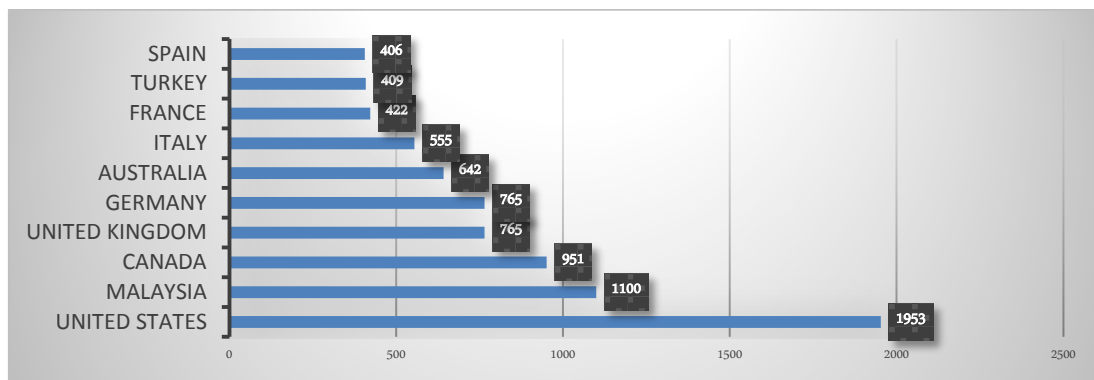
بر پایه داده‌های هفت پایگاه استنادی کلیدی نمایه‌نامه «وب آو ساینس»، پژوهشگران ایرانی در سال ۲۰۱۴ در مجموع ۷۳۰۳ مدرک با همکاری کشورهای دیگر منتشر کرده‌اند (تاریخ دریافت

داده‌ها = ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵). از این رو، می‌توان گفت نسبت همکاری علمی جهانی ایران ۲۲/۸۱ درصد است. در سال ۲۰۱۴ ایران بیش‌ترین همکاری علمی را با کشور «ایالات متحده» (۱۶۴۴ مدرک، ۵/۱۴ درصد) داشته است. نمودار ۶-۱ شامل ۱۰ کشوری می‌شود که بیش‌ترین همکاری را با ایران داشته‌اند.

نمودار ۶-۱. شمار انتشارات محصول همکاری پژوهشگران ایرانی با کشورهای دیگر در نمایه‌نامه «وب آو ساینس»

نمایه‌نامه «اسکوپوس» نیز از دیگر پایگاه‌های نمایه‌سازی است که در سطح جهانی شهرت دارد. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «اسکوپوس»، پژوهشگران ایرانی در سال ۲۰۱۴ در مجموع ۹۳۰۴ مدرک با همکاری کشورهای دیگر منتشر کرده‌اند (تاریخ دریافت داده‌ها = ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۵). از این رو، می‌توان گفت نسبت همکاری علمی جهانی ایران ۲۱/۴ درصد است. در نمایه‌نامه «اسکوپوس»، در سال ۲۰۱۴ ایران بیش‌ترین همکاری علمی را با کشور «ایالات متحده» (۱۹۵۳ مدرک، ۴/۵ درصد) داشته است. نمودار ۶-۲ شامل ۱۰ کشوری می‌شود که بیش‌ترین همکاری علمی را با ایران داشته‌اند.

نمودار ۲-۶. شمار انتشارات محصول همکاری پژوهشگران ایرانی با کشورهای دیگر در نمایه‌نامه «اسکوپوس»

۶-۷. شمار مقاله‌های داغ

شمار اندکی از مقاله‌ها هستند که درست پس از انتشار استناد بسیاری دریافت می‌کنند. این مقاله‌ها در حوزه‌های تخصصی خود آثاری کلیدی به‌شمار می‌آیند و به اصطلاح «مقاله‌های داغ» نامیده می‌شوند. برای شناسایی مقاله‌های داغ، مقاله‌های دو سال اخیر بررسی شده و آنهایی را که بیش‌ترین شمار استناد طی دو ماه دریافت کرده‌اند در رده مقاله‌های داغ قرار می‌گیرند. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «وب آو ساینس»، در فاصله سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ شمار مقاله‌های داغ کشور ایران ۱۵ است.

۶-۸. شمار مقاله‌های پراستناد

شمار اندکی از مقاله‌ها هستند که سال‌ها پس از انتشارشان هنوز استناد دریافت می‌کنند. شاخص «مقاله‌های پراستناد» به دنبال شناسایی مقاله‌هایی است که بیش‌ترین شمار استناد را طی ۱۰ سال گذشته دریافت کرده‌اند. بر پایه داده‌های نمایه‌نامه «وب آو ساینس»، در فاصله سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ شمار مقاله‌های پراستناد کشور ایران ۶۴۴ است.

فصل هفتم

جایگاه ایران در رتبه‌بندی‌های علم، فناوری، و نوآوری

آگاهی از شاخص‌های عملکرد کشورها و مقایسه آنها با یکدیگر در زمینه‌های علم، فناوری، و نوآوری نقشی کلیدی در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری دارد. در این فصل جایگاه ایران در نظام‌های رتبه‌بندی علم، فناوری، و نوآوری گزارش می‌شود.

۱-۲. رتبه‌بندی کشورهای «سایمگو»

آزمایشگاه «سایمگو» از مراکز علم‌سنجی جهانی است که بر پایه شاخص‌های گوناگون به ارزیابی توان علمی کشورها می‌پردازد. شاخص‌هایی چون شمار مدارک، شمار مدارک استنادپذیر، شمار استنادها، شمار خوداستنادی‌ها، سرانه استناد به هر مدرک، و شاخص «اچ» از جمله شاخص‌های «سایمگو» برای رتبه‌بندی کشورها هستند. بر پایه گزارش این مرکز در سال ۲۰۱۳، ایران در جایگاه ۱۸ جهان از نظر تولید علم ایستاده است. در جدول ۷-۱ آمار هر کدام از شاخص‌ها به همراه رتبه جهانی ایران گزارش شده است.

جدول ۷-۱. جایگاه ایران در شاخص‌های گوناگون رتبه‌بندی «سایمگو»

شاخص‌ها	ارزش‌ها	رتبه جهانی ایران
شمار مدارک	۳۹۵۶۴	۱۸
شمار مدارک استنادپذیر	۳۸۱۸۴	۱۷
شمار استنادها	۶۲۴۳۶	۲۳
شمار خوداستنادی‌ها	۲۶۶۶۳	۱۶
سرانه استناد به مدارک	۱/۵۸	۱۴۵
شاخص «اچ»	۱۸۰	۴۲

بر پایه این گزارش، کشور «ایالات متحده» با انتشار ۶۰۳۶۸۲ مدرک در جایگاه نخست جهان قرار دارد. همچنین، در این نظام رتبه‌بندی ایران جایگاه نخست (بر پایه شمار مدارک منتشره) را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۲ آمار شاخص‌های گوناگون کشورهای منطقه ارائه شده است.

جدول ۷-۲. آمار و رتبه منطقه‌ای کشورهای منطقه در شاخص‌های گوناگون رتبه‌بندی «سایمگو»

کشورهای منطقه	مدارک		مدارک استنادپذیر		استنادها		خوداستنادی‌ها		سرانه استناد		شاخص «اچ»	
	رتبه	آمار	رتبه	آمار	رتبه	آمار	رتبه	آمار	رتبه	آمار	رتبه	آمار
ایران	۱	۳۹۵۶۴	۱	۳۸۱۸۴	۱	۶۲۴۳۶	۱	۲۶۶۶۳	۱	۱/۵۸	۱۲	۱۸۰
ترکیه	۲	۳۸۶۵۷	۲	۳۵۸۹۹	۲	۵۱۷۱۶	۳	۱۴۸۳۶	۲	۱/۳۴	۱۹	۲۶۶
رژیم اشغالگر	۳	۱۸۲۵۱	۳	۱۶۶۲۳	۳	۵۵۳۷۳	۲	۹۹۱۵	۳	۳/۰۳	۳	۴۹۶

قدس											
عربستان	۱۴۵۸۴	۴	۱۴۱۰۰	۴	۳۴۳۲۴	۴	۸۷۰۸	۴	۲/۳۵	۴	۱۶۴
مصر	۱۴۰۰۷	۵	۱۳۵۳۱	۵	۲۱۷۱۵	۵	۵۸۶۳	۵	۱/۵۵	۱۳	۱۶۵
پاکستان	۱۱۱۶۸	۶	۱۰۷۹۶	۶	۱۷۷۰۲	۶	۵۵۰۶	۶	۱/۵۹	۱۱	۱۴۸
امارات متحده عربی	۳۲۷۶	۷	۳۰۸۱	۷	۴۷۲۷	۷	۸۸۶	۷	۱/۴۴	۱۶	۱۱۲
اردن	۲۳۹۲	۸	۲۳۲۴	۸	۲۵۸۱	۱۲	۵۲۴	۱۰	۱/۰۸	۲۴	۱۰۲
لبنان	۱۹۵۲	۹	۱۷۹۱	۹	۳۵۹۹	۱۰	۴۸۳	۱۱	۱/۸۴	۷	۱۲۲
قطر	۱۸۱۶	۱۰	۱۷۱۳	۱۰	۳۹۲۹	۸	۸۱۶	۸	۲/۱۶	۵	۷۰
قزاقستان	۱۶۹۰	۱۱	۱۶۵۶	۱۱	۱۲۲۶	۱۷	۴۷۴	۱۲	۰/۷۳	۲۶	۶۴
عراق	۱۶۷۱	۱۲	۱۶۲۳	۱۲	۱۸۰۳	۱۴	۳۹۷	۱۴	۱/۰۸	۲۳	۵۱
کویت	۱۳۰۹	۱۳	۱۲۵۶	۱۳	۱۶۷۶	۱۵	۲۳۷	۱۶	۱/۲۸	۲۰	۱۰۰
عمان	۱۲۲۹	۱۴	۱۱۳۹	۱۴	۲۰۱۲	۱۳	۴۳۰	۱۳	۱/۶۴	۱۰	۸۳
ارمنستان	۱۰۱۱	۱۵	۹۷۱	۱۵	۳۶۳۰	۹	۶۳۷	۹	۳/۵۹	۱	۱۲۶
گرجستان	۹۳۶	۱۶	۸۴۷	۱۶	۳۲۱۹	۱۱	۳۷۰	۱۵	۳/۴۴	۲	۱۰۱
آذربایجان	۷۳۹	۱۷	۷۲۰	۱۷	۱۳۵۰	۱۶	۱۸۷	۱۷	۱/۸۳	۸	۵۸
سوریه	۵۳۲	۱۹	۵۰۲	۱۹	۷۱۷	۱۸	۹۷	۲۱	۱/۳۵	۱۸	۷۴
ازبکستان	۵۳۲	۱۸	۵۱۵	۱۸	۵۱۵	۲۱	۱۷۴	۱۹	۰/۹۷	۲۵	۶۴
فلسطین	۴۸۰	۲۰	۴۶۳	۲۰	۷۰۶	۱۹	۱۷۷	۱۸	۱/۴۷	۱۵	۵۳
بحرین	۴۲۷	۲۱	۳۸۲	۲۱	۴۶۲	۲۲	۷۲	۲۲	۱/۰۸	۲۲	۴۸
یمن	۳۴۸	۲۲	۳۳۱	۲۲	۵۳۱	۲۰	۱۲۷	۲۰	۱/۵۳	۱۴	۴۶

۲۳	۴۰	۶	۱/۸۷	۲۳	۴۲	۲۳	۲۹۷	۲۳	۱۴۲	۲۳	۱۵۹	قرقیزستان
۲۵	۲۸	۲۱	۱/۱	۲۴	۹	۲۴	۱۳۵	۲۴	۱۲۱	۲۴	۱۲۳	تاجیکستان
۲۴	۲۹	۱۷	۱/۴	۲۶	۷	۲۵	۱۱۲	۲۵	۶۳	۲۵	۸۰	افغانستان
۲۶	۱۹	۹	۱/۷۱	۲۵	۸	۲۶	۲۹	۲۶	۱۶	۲۶	۱۷	ترکمنستان

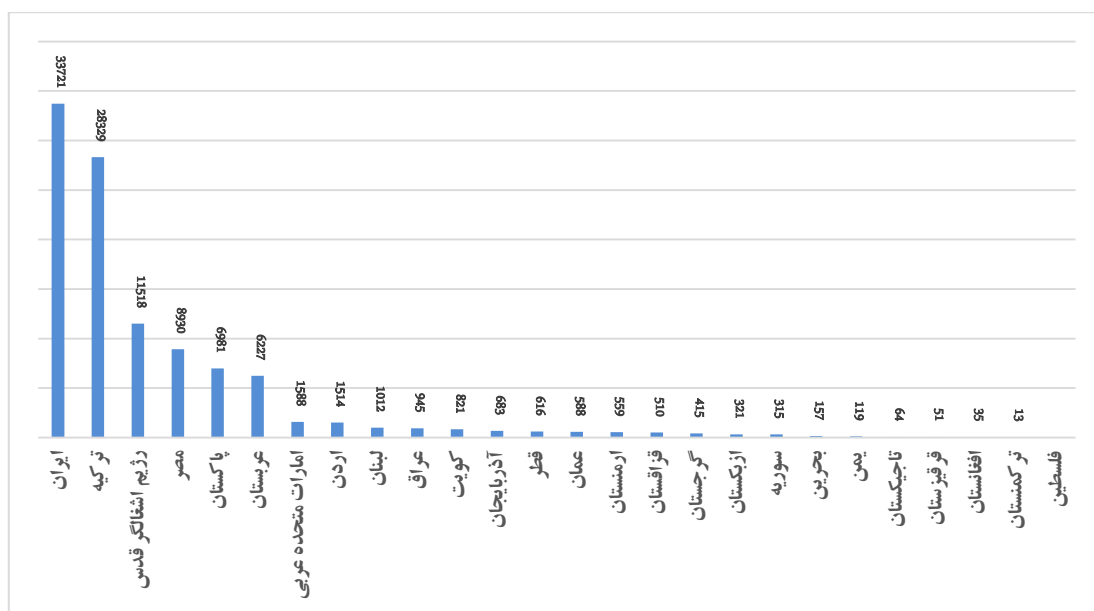
۲-۲. رتبه‌بندی مقاله‌های علمی و فنی

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۲ بانک جهانی، ایران رتبه ۱۴ جهان را در شاخص «مقاله‌های علمی و فنی» به دست آورده است. این شاخص شامل مقاله‌های منتشرشده در حوزه‌های فیزیک، زیست‌شناسی، شیمی، ریاضیات، پزشکی بالینی، پژوهش‌های زیست - پزشکی، مهندسی و فناوری، و علوم زمین‌شناسی و فضا می‌شود. داده‌های ۱۹۱ کشور در این گزارش منتشر شده و کشور «ایالات متحده»، با انتشار ۴۱۴۷۹۵ مقاله، در جایگاه نخست این فهرست قرار گرفته است. همچنین، ایران رتبه نخست را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. رتبه‌بندی کشورهای منطقه در جدول ۷-۳ و شمار مقاله‌های هر کدام از این کشورها در نمودار ۷-۱ ارائه شده است.

جدول ۷-۳. جایگاه کشورهای منطقه در رتبه‌بندی مقاله‌های علمی و فنی

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
ایران	۱	۱۴
ترکیه	۲	۱۷
رژیم اشغالگر قدس	۳	۲۹
مصر	۴	۳۵
پاکستان	۵	۳۹
عربستان	۶	۴۳
امارات متحده عربی	۷	۵۸
اردن	۸	۶۱
لبنان	۹	۶۵
عراق	۱۰	۶۷
کویت	۱۱	۶۹
آذربایجان	۱۲	۷۳
قطر	۱۳	۷۵

عمان	۱۴	۷۷
ارمنستان	۱۵	۸۱
قزاقستان	۱۶	۸۳
گرجستان	۱۷	۸۸
ازبکستان	۱۹	۹۱
سوریه	۱۸	۹۲
بحرین	۲۰	۱۰۸
یمن	۲۱	۱۱۴
تاجیکستان	۲۲	۱۲۵
قرقیزستان	۲۳	۱۳۴
افغانستان	۲۴	۱۳۹
ترکمنستان	۲۵	۱۵۸
فلسطین	-	-

نمودار ۷-۱. شمار مقاله‌های کشورهای منطقه در رتبه‌بندی مقاله‌های علمی و فنی

۷-۳. شاخص توسعه آموزش برای همه

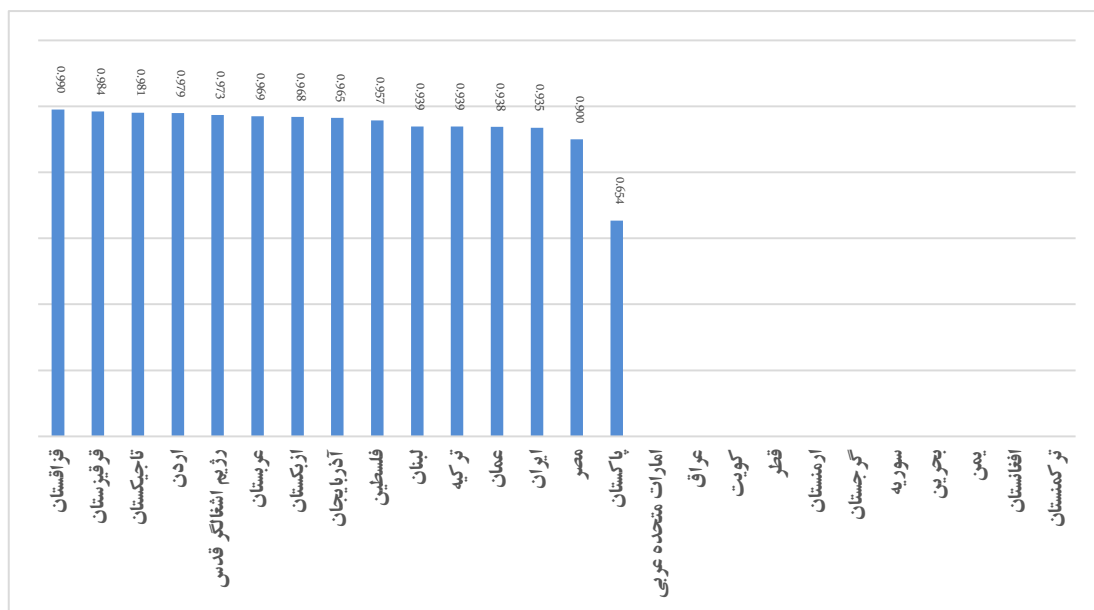
بر پایه گزارش جهانی «شاخص توسعه آموزش برای همه» در سال ۲۰۱۲، ایران با شاخص ۰/۹۳۵ در جایگاه ۶۹ جهان قرار گرفته است. این شاخص ابزاری است که سالانه با پرداختن به چالش‌های آموزش برای همه در جهان، با همکاری یونسکو و نهادهای مرتبط در کشورهای عضو

تهیه و منتشر می‌شود. داده‌های ۱۱۳ کشور در این گزارش منتشر شده و کشور «انگلستان» با شاخص ۰/۹۹۶، در جایگاه نخست این فهرست قرار گرفته است. همچنین، ایران رتبه ۱۳ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. رتبه‌بندی کشورهای منطقه در جدول ۷-۴ و شاخص هرکدام از این کشورها در «توسعه آموزش برای همه» در نمودار ۷-۲ ارائه شده است.

جدول ۷-۴. جایگاه کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه آموزش برای همه»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
قزاقستان	۱	۸
قرقیزستان	۲	۲۱
تاجیکستان	۳	۲۷
اردن	۴	۳۲
رژیم اشغالگر قدس	۵	۳۷
عربستان	۶	۴۱
ازبکستان	۷	۴۴
آذربایجان	۸	۴۸
فلسطین	۹	۵۳
لبنان	۱۰	۶۴
ترکیه	۱۱	۶۵
عمان	۱۲	۶۶
ایران	۱۳	۶۹
مصر	۱۴	۸۱
پاکستان	۱۵	۱۰۶
امارات متحده عربی	-	-
عراق	-	-
کویت	-	-
قطر	-	-
ارمنستان	-	-
گرجستان	-	-
سوریه	-	-
بحرین	-	-
یمن	-	-

افغانستان	-	-
ترکمنستان	-	-

نمودار ۷-۲. امتیاز کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه آموزش برای همه»

۷-۴. شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات

بر پایه گزارش «اتحادیه جهانی مخابرات» در سال ۲۰۱۳، ایران در «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات» جایگاه ۹۴ جهان را به دست آورده است. در این گزارش شمار ۱۶۶ کشور ارزیابی و در فهرست نهایی رتبه‌بندی شده‌اند. کشور «دانمارک» با امتیاز ۸/۸۶ در جایگاه نخست و پیش‌تاز کشورهای دنیا در این شاخص است. بر پایه ارزیابی «اتحادیه جهانی مخابرات»، امتیاز کل ایران در این شاخص ۴/۲۹ است. این شاخص ترکیبی از ۱۱ سنجه است که برای پایش و مقایسه فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشورها بکار می‌رود. در جدول ۷-۵ امتیازهای ایران در ۱۱ سنجه «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات» نشان داده شده است.

جدول ۷-۵. امتیاز ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات»

سنجه‌ها	امتیاز ایران
مشترکین تلفن ثابت	۳۸/۳
مشترکین تلفن همراه	۴۲/۲
پهنای باند جهانی	۴۶۳۲
خانوارهای دارای رایانه	۴۴/۶
خانوارهای دارای دسترسی به اینترنت	۳۵/۸

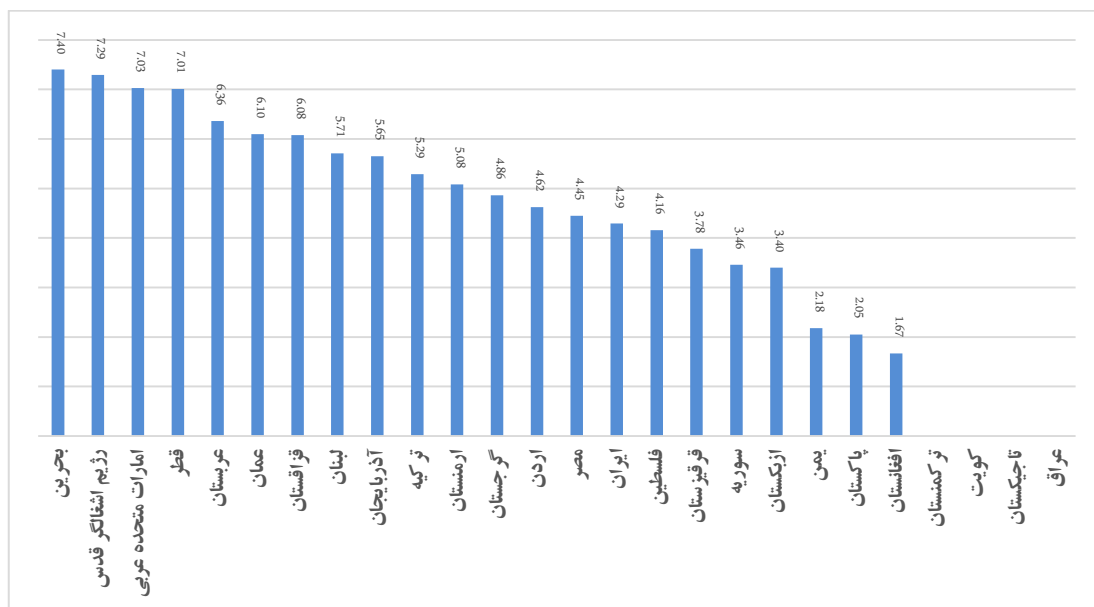
کاربران اینترنت	۳۰/۰
مشترکین پهن باند ثابت	۵/۶
مشترکین پهن باند همراه	۱/۵
باسوادی بزرگسالان	۸۴/۳
ثبت نام در دوره ابتدایی تا دبیرستان	۸۶/۳
ثبت نام در دوره های دانشگاهی	۵۵/۲

همچنین، ایران رتبه ۱۵ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۶-۷ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۳ امتیاز آنها ارائه شده است.

جدول ۶-۷. جایگاه کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
بحرین	۱	۲۷
رژیم اشغالگر قدس	۲	۲۹
امارات متحده عربی	۳	۳۲
قطر	۴	۳۴
عربستان	۵	۴۷
عمان	۶	۵۲
قزاقستان	۷	۵۳
لبنان	۸	۶۲
آذربایجان	۹	۶۴
ترکیه	۱۰	۶۸
ارمنستان	۱۱	۷۴
گرجستان	۱۲	۷۸
اردن	۱۳	۸۷
مصر	۱۴	۸۹
ایران	۱۵	۹۴
فلسطین	۱۶	۱۰۰
قرقیزستان	۱۷	۱۰۸
سوریه	۱۸	۱۱۲
ازبکستان	۱۹	۱۱۵
یمن	۲۰	۱۳۸

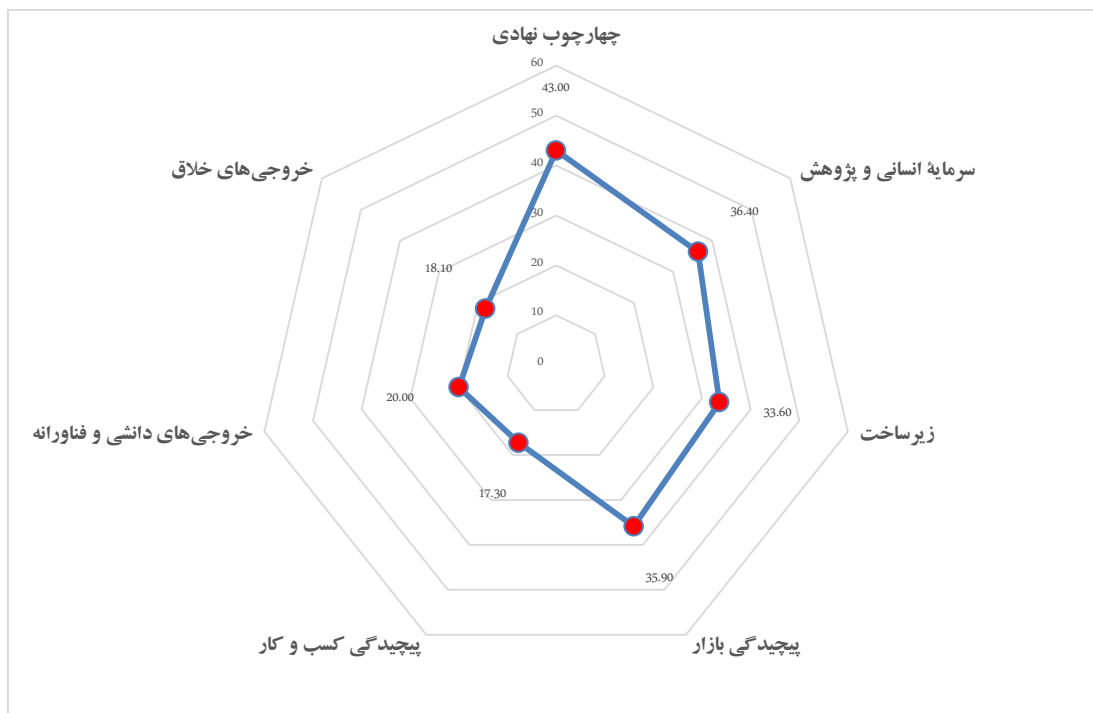
پاکستان	۲۱	۱۴۲
افغانستان	۲۲	۱۵۵
ترکمنستان	-	-
کویت	-	-
تاجیکستان	-	-
عراق	-	-

نمودار ۳-۲. امتیاز کشورهای منطقه در گزارش جهانی «شاخص توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات»

۵-۲. شاخص جهانی نوآوری

گزارش ۲۰۱۴ «شاخص جهانی نوآوری» در حالی منتشر شده است که رتبه ایران نسبت به ویرایش قبلی این گزارش هفت پله پسرفت داشته است. بر پایه گزارش مشترک مؤسسه «وایپو»، دانشگاه «کرنل»، و مؤسسه «اینسید»، ایران در «شاخص جهانی نوآوری» جایگاه ۱۲۰ جهان را به دست آورده است. در این گزارش شمار ۱۴۳ کشور ارزیابی و در فهرست نهایی رتبه‌بندی شده‌اند. بر پایه این گزارش، امتیاز کل ایران در این شاخص ۲۶/۱ است. «شاخص جهانی نوآوری» ترکیبی است از هفت سنج که برای پایش و مقایسه نوآوری در کشورها بکار می‌رود. در نمودار ۴-۷ امتیازها و در جدول ۷-۷ رتبه ایران در هفت سنج این شاخص نشان داده شده است.

نمودار ۷-۴. امتیاز ایران در سنجه های گوناگون «شاخص جهانی نوآوری»

جدول ۷-۷. رتبه ایران در سنجه های گوناگون «شاخص جهانی نوآوری»

رتبه ایران در جهان	سنجه ها
۱۳۱	چهارچوب نهادی
۴۶	سرمایه انسانی و پژوهش
۸۱	زیرساخت
۱۳۹	پیشرفتگی بازار
۱۳۶	پیشرفتگی کسب و کار
۱۱۳	خروجی های دانشی و فناورانه
۱۲۸	خروجی های خلاق

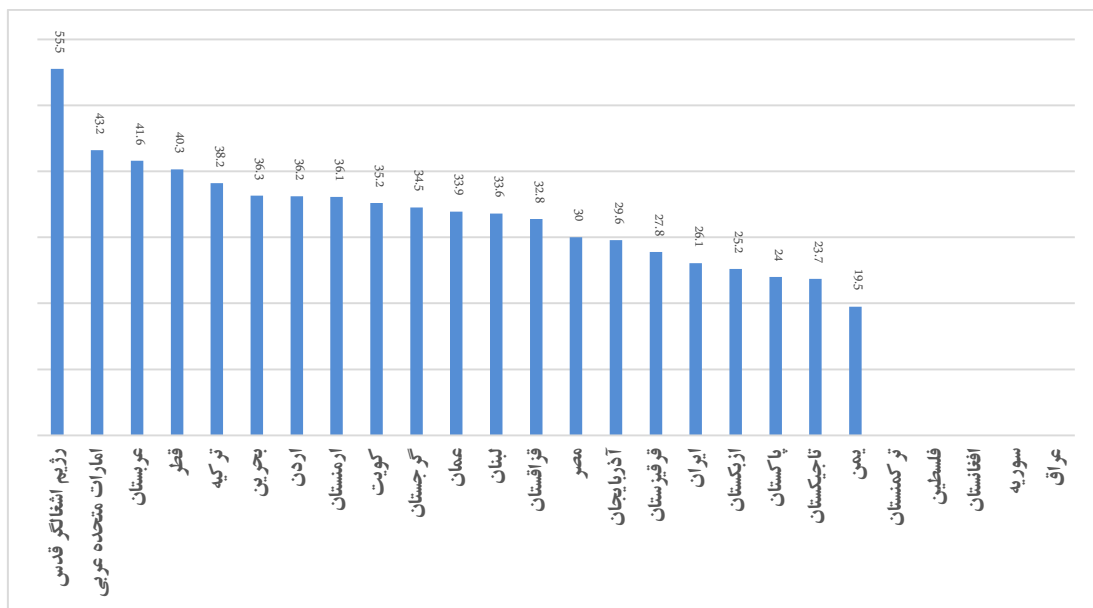
همچنین، ایران رتبه ۱۷ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۸ جایگاه هرکدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۵ امتیاز آنها در «شاخص جهانی نوآوری» ارائه شده است.

جدول ۷-۸. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی نوآوری»

رتبه در منطقه	رتبه در جهان	کشورها
۱	۱۵	رژیم اشغالگر قدس

۳۶	۲	امارات متحده عربی
۳۸	۳	عربستان
۴۷	۴	قطر
۵۴	۵	ترکیه
۶۲	۶	بحرین
۶۴	۷	اردن
۶۵	۸	ارمنستان
۶۹	۹	کویت
۷۴	۱۰	گرجستان
۷۵	۱۱	عمان
۷۷	۱۲	لبنان
۷۹	۱۳	قزاقستان
۹۹	۱۴	مصر
۱۰۱	۱۵	آذربایجان
۱۱۲	۱۶	قرقیزستان
۱۲۰	۱۷	ایران
۱۲۸	۱۸	ازبکستان
۱۳۴	۱۹	پاکستان
۱۳۷	۲۰	تاجیکستان
۱۴۱	۲۱	یمن
-	-	ترکمنستان
-	-	فلسطین
-	-	افغانستان
-	-	سوریه
-	-	عراق

نمودار ۷-۵. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی نوآوری»

در ویرایش سال ۲۰۱۴، کشور «سویس» با دریافت امتیاز ۶۴/۸ جایگاه نخست «شاخص جهانی نوآوری» را به دست آورده است؛ کشورهای «انگلستان»، «سوئد»، «فنلاند»، و «هلند» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۶. شاخص نوآوری بلومبرگ

بر پایه گزارش ۲۰۱۵ «بلومبرگ بیزنس» ایران جایگاهی در بین ۵۰ کشور برتر «شاخص نوآوری بلومبرگ» به دست نیاورده است. «شاخص نوآوری بلومبرگ» کشورهای جهان را در شش حوزه مرتبط با نوآوری ارزیابی و نام ۵۰ کشور نخست فهرست را منتشر می‌کند. همچنین، در بین کشورهای منطقه رتبه نخست «شاخص نوآوری بلومبرگ» متعلق به «رژیم اشغالگر قدس» است. در جدول ۷-۹ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۹. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص نوآوری بلومبرگ»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۵
ترکیه	۲	۳۵
آذربایجان	-	-
اردن	-	-

ارمنستان	-	-
عربستان	-	-
قطر	-	-
ازبکستان	-	-
ایران	-	-
ترکمنستان	-	-
عمان	-	-
کویت	-	-
بحرین	-	-
فلسطین	-	-
گرجستان	-	-
مصر	-	-
افغانستان	-	-
پاکستان	-	-
سوریه	-	-
قرقیزستان	-	-
لبنان	-	-
امارات متحده عربی	-	-
تاجیکستان	-	-
عراق	-	-
قزاقستان	-	-
یمن	-	-

بر پایه این گزارش، کشور «کره جنوبی» جایگاه نخست «شاخص نوآوری بلومبرگ» را به دست آورده است؛ کشورهای «ژاپن»، «آلمان»، «فنلاند»، و «رژیم اشغالگر قدس» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۷. شاخص جهانی خلاقیت

«موسسه رفاه مارتین» ارزیابی خود را درباره «شاخص جهانی خلاقیت» کشورها در سال ۲۰۱۱ منتشر کرده که بر پایه آن ایران در جایگاه ۷۸ جهان ایستاده است. بر پایه این گزارش، امتیاز کلی ایران در این شاخص ۰/۱۷۱ بوده است. «شاخص جهانی خلاقیت» ۸۲ کشور جهان را در سه حوزه

مرتبط با خلاقیت، شامل استعداد، فناوری، و تسامح و بردباری ارزیابی و مقایسه کرده است. در جدول ۷-۱۰ رتبه ایران در سنج‌های گوناگون این شاخص نشان داده شده است.

جدول ۷-۱۰. رتبه ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص جهانی خلاقیت»

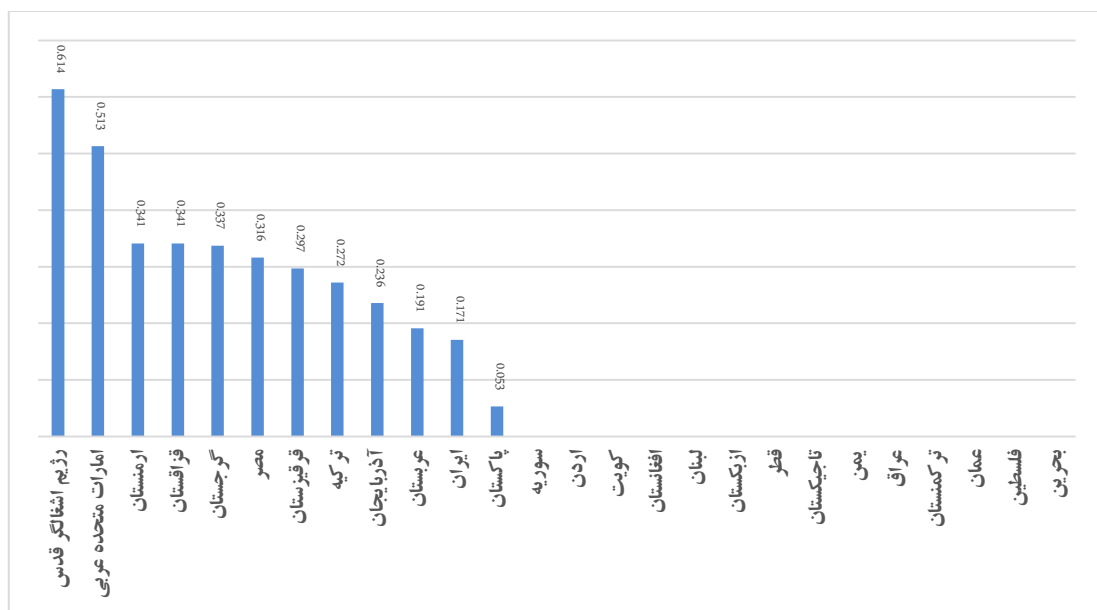
رتبه ایران در جهان	سنج‌ها
۷۱	استعداد
-	فناوری
۶۸	تسامح و بردباری

همچنین، ایران رتبه ۱۱ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۱۱ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۶ امتیاز آنها در این شاخص نشان داده شده است.

جدول ۷-۱۱. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی خلاقیت»

رتبه در جهان	رتبه در منطقه	کشورها
۲۴	۱	رژیم اشغالگر قدس
۳۶	۲	امارات متحده عربی
۵۴	۳	ارمنستان
۵۴	۴	قزاقستان
۵۷	۵	گرجستان
۶۲	۶	مصر
۶۵	۷	قرقیزستان
۶۸	۸	ترکیه
۷۰	۹	آذربایجان
۷۶	۱۰	عربستان
۷۸	۱۱	ایران
۸۰	۱۲	پاکستان
-	-	سوریه
-	-	اردن
-	-	کویت
-	-	افغانستان
-	-	لبنان
-	-	ازبکستان

قطر	-	-
تاجیکستان	-	-
یمن	-	-
عراق	-	-
ترکمنستان	-	-
عمان	-	-
فلسطین	-	-
بحرین	-	-

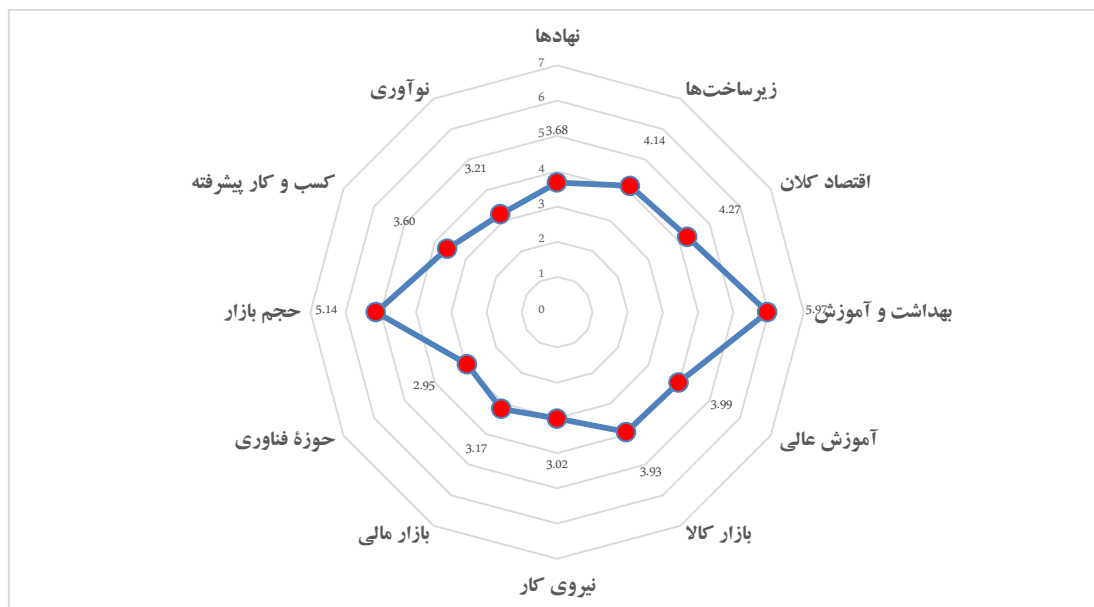

بر پایه این گزارش، کشور «سوئد» با امتیاز ۰/۹۲۳ جایگاه نخست «شاخص جهانی خلاقیت» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «ایالات متحده»، «فنلاند»، «دانمارک»، و «استرالیا» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۸-۷. گزارش جهانی رقابت‌پذیری

بر پایه گزارش «مجمع جهانی اقتصاد» در ۲۰۱۴، ایران دارای جایگاه ۸۲ جهانی در «گزارش جهانی رقابت‌پذیری» است. در این گزارش شمار ۱۴۶ کشور ارزیابی و بر پایه امتیازشان رتبه‌بندی شده‌اند. امتیاز کلی ایران در این گزارش ۴/۰۷ بوده که نسبت به ویرایش پیشین کاهش داشته است. «گزارش جهانی رقابت‌پذیری» ترکیبی از ۱۲ شاخص است که در سه بعد نیازمندی‌های پایه،

تقویت‌کننده‌های کارایی، و عوامل مؤثر بر نوآوری دسته‌بندی شده‌اند. در نمودار ۷-۷ امتیازها و در جدول ۷-۱۲ رتبه ایران در ۱۲ شاخص این گزارش نشان داده شده است.

نمودار ۷-۲. امتیاز ایران در شاخص‌های گوناگون «گزارش جهانی رقابت‌پذیری»

جدول ۷-۱۲. رتبه ایران در ابعاد و شاخص‌های گوناگون «گزارش جهانی رقابت‌پذیری»

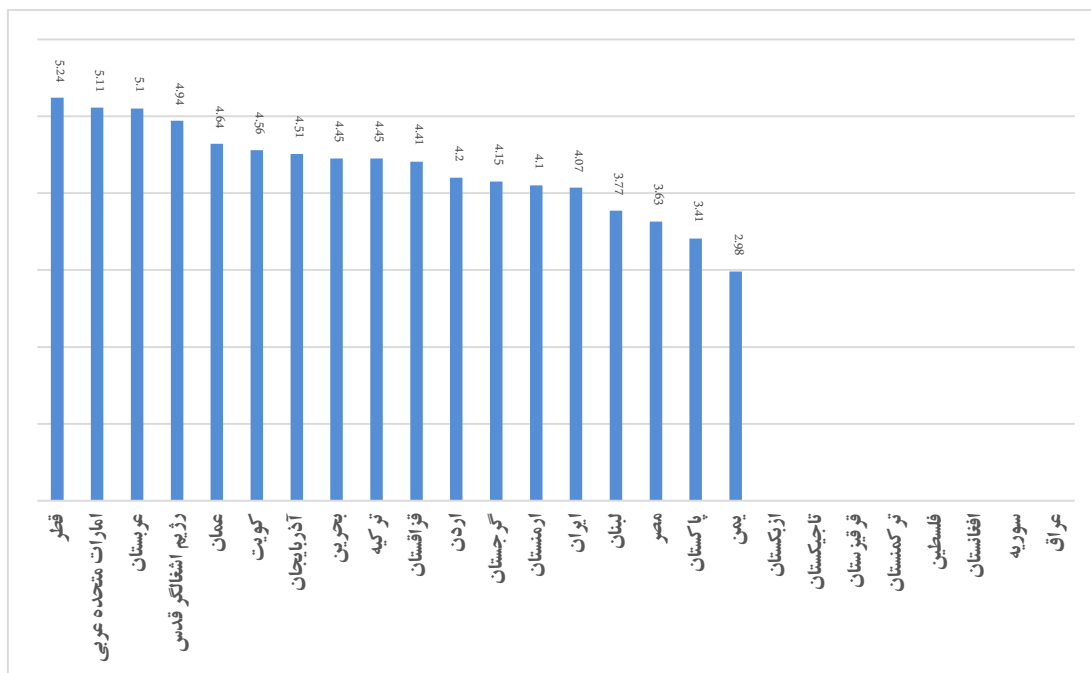
ابعاد	رتبه ایران در جهان	شاخص‌ها	رتبه ایران در جهان
نیازمندی‌های پایه	۷۵	نهادها	۸۳
		زیرساخت‌ها	۶۵
		اقتصاد کلان	۱۰۰
		بهداشت و آموزش	۵۱
		آموزش عالی	۸۸
تقویت‌کننده‌های کارایی	۹۸	بازار کالا	۱۱۰
		نیروی کار	۱۴۵
		بازار مالی	۱۳۰
		حوزه فناوری	۱۱۶
		حجم بازار	۱۹
عوامل مؤثر بر نوآوری	۸۶	کسب و کار پیشرفته	۱۰۴
		نوآوری	۷۱

همچنین، ایران رتبه ۱۴ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۱۳

جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۸ امتیاز آنها در این گزارش ارائه شده است.

جدول ۷-۱۳. جایگاه کشورهای منطقه در «گزارش جهانی رقابت پذیری»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
قطر	۱	۱۳
امارات متحده عربی	۲	۱۹
عربستان	۳	۲۰
رژیم اشغالگر قدس	۴	۲۷
عمان	۵	۳۳
کویت	۶	۳۶
آذربایجان	۷	۳۹
بحرین	۸	۴۳
ترکیه	۹	۴۴
قزاقستان	۱۰	۵۰
اردن	۱۱	۶۸
گرجستان	۱۲	۷۲
ارمنستان	۱۳	۷۹
ایران	۱۴	۸۲
لبنان	۱۵	۱۰۳
مصر	۱۶	۱۱۸
پاکستان	۱۷	۱۳۳
یمن	۱۸	۱۴۵
ازبکستان	-	-
تاجیکستان	-	-
قرقیزستان	-	-
ترکمنستان	-	-
فلسطین	-	-
افغانستان	-	-
سوریه	-	-
عراق	-	-

نمودار ۷-۸. امتیاز کشورهای منطقه در «گزارش جهانی رقابت پذیری»

کشور «سویس» با دریافت امتیاز ۵/۶۷ جایگاه نخست «گزارش جهانی رقابت پذیری» را به دست آورده است؛ کشورهای «سنگاپور»، «فنلاند»، «آلمان»، و «ایالات متحده» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۹-۷. شاخص توسعه انسانی

گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۳ نشان‌دهنده پیشرفت ایران در «شاخص توسعه انسانی» است. بر پایه این گزارش، ایران با دریافت امتیاز ۰/۷۴۹ در این شاخص توانسته است رتبه ۷۵ جهان را به دست آورد. «شاخص توسعه انسانی» با طرح این ایده شکل گرفته که لازمه رشد و توسعه و دستیابی به رفاه، تنها در درآمد بالا، فناوری، و غیره خلاصه نمی‌شود، بلکه رشد استعدادها و توسعه انسانی نیز برای چنین پیشرفتی اجتناب‌ناپذیر است. «شاخص توسعه انسانی» کشورهای جهان را در چهار سنجه امید به زندگی، تحصیل کودکان، دوره آموزش، و سرانه درآمد ناخالص ملی ارزیابی و به هر کدام امتیازی می‌دهد، و کشورها بر این پایه رتبه‌بندی می‌شوند. امتیاز کلی ایران در این شاخص ۰/۷۴۹ بوده است که در مقایسه با ویرایش قبلی این گزارش رشد داشته است. در جدول ۷-۱۴ وضعیت ایران در هر کدام از سنجه‌های این شاخص مشخص شده است.

جدول ۷-۱۴. وضعیت ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص توسعه انسانی»

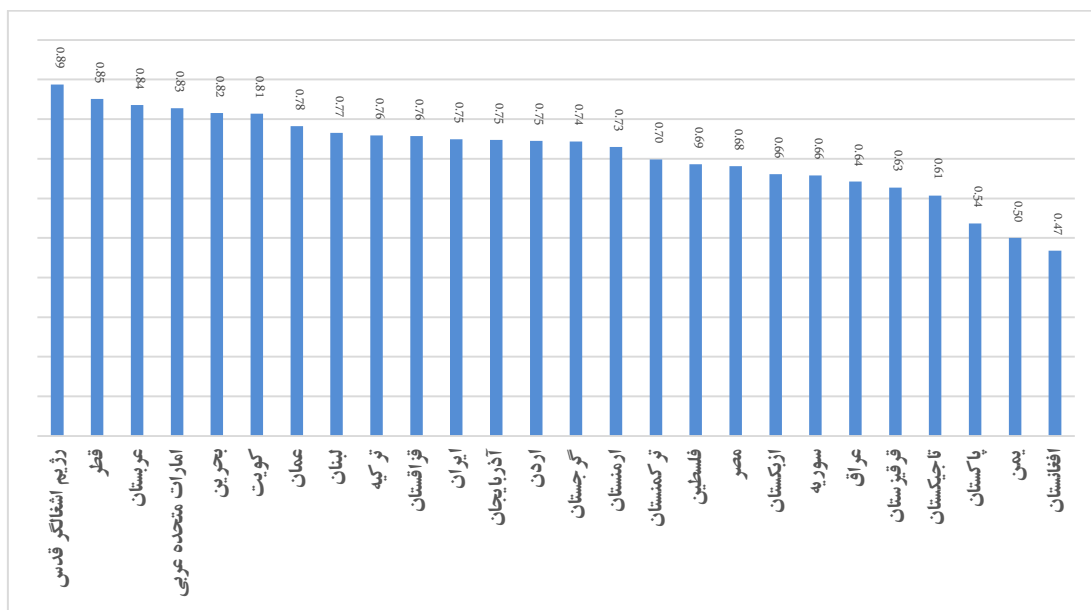
سنجه‌ها	ارزش‌ها
امید به زندگی در بدو تولد	۷۴/۰ سال
طول دوره مورد انتظار برای تحصیل کودکان در سن ورود به مدرسه	۱۵/۲ سال
متوسط دوره آموزش	۷/۸ سال
سرانه درآمد ناخالص ملی	۱۳۴۵۱ دلار

همچنین، ایران رتبه ۱۱ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۱۵ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۹ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۱۵. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص توسعه انسانی»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۱۹
قطر	۲	۳۱
عربستان	۳	۳۴
امارات متحده عربی	۴	۴۰
بحرین	۵	۴۴
کویت	۶	۴۶
عمان	۷	۵۶
لبنان	۸	۶۵
ترکیه	۹	۶۹
قزاقستان	۱۰	۷۰
ایران	۱۱	۷۵
آذربایجان	۱۲	۷۶
اردن	۱۳	۷۷
گرجستان	۱۴	۷۹
ارمنستان	۱۵	۸۷
ترکمنستان	۱۶	۱۰۳
فلسطین	۱۷	۱۰۷
مصر	۱۸	۱۱۰
ازبکستان	۱۹	۱۱۶
سوریه	۲۰	۱۱۸

عراق	۲۱	۱۲۰
قرقیزستان	۲۲	۱۲۵
تاجیکستان	۲۳	۱۳۳
پاکستان	۲۴	۱۴۶
یمن	۲۵	۱۵۴
افغانستان	۲۶	۱۶۹

نمودار ۷-۹. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص توسعه انسانی»

کشور «نروژ» با دریافت امتیاز ۰/۹۴۴ جایگاه نخست «شاخص توسعه انسانی» را به دست آورده است؛ کشورهای «استرالیا»، «سوئیس»، «هلند»، و «ایالات متحده» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۱۰. شاخص سرمایه انسانی

بر پایه گزارش مجمع جهانی اقتصاد در سال ۲۰۱۳، ایران توانسته است جایگاه ۹۴ را در «شاخص سرمایه انسانی» به دست آورد. امتیاز کلی ایران در این شاخص ۰/۴۸۷ - بوده است. این شاخص به دنبال تبدیل شدن به ابزاری برای ثبت پیچیدگی آموزش و پویایی نیروی کار است که به واسطه آن ذینفعان گوناگون بتوانند تصمیم‌های بهتری اتخاذ کنند. «شاخص سرمایه انسانی» کشورهای جهان را در چهار سنجه بهداشت و رفاه، محیط فعالیت سرمایه انسانی، اشتغال و بیکاری، و آموزش ارزیابی می‌کند و به هر کدام امتیازی می‌دهد. در جدول ۷-۱۶ امتیاز و رتبه ایران در هر کدام از

سنجه‌های این شاخص مشخص شده است.

جدول ۷-۱۶. رتبه و امتیاز ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص سرمایه انسانی»

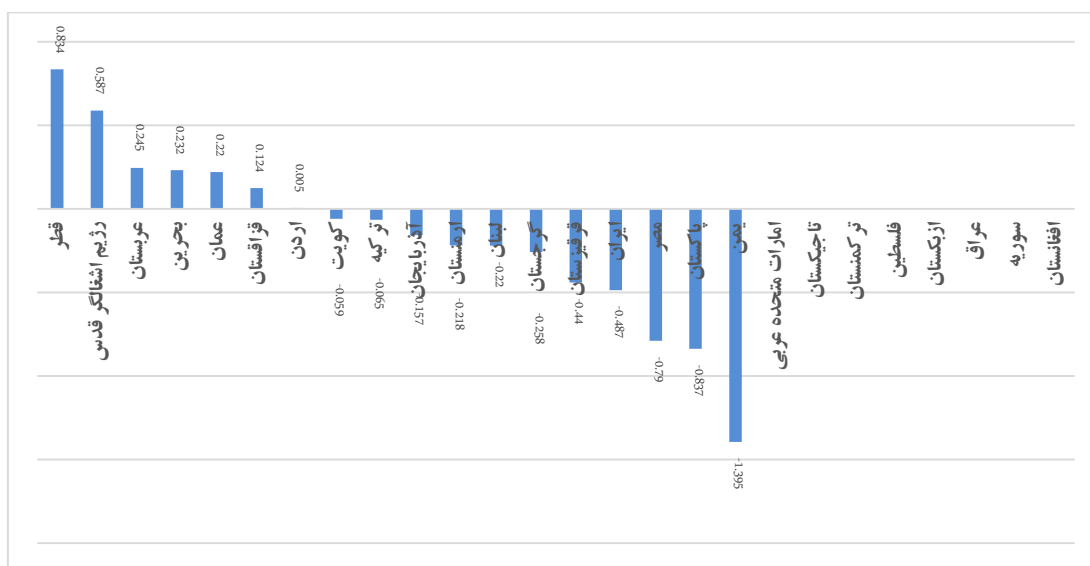
سنجه‌ها	امتیاز ایران	رتبه ایران در جهان
بهداشت و رفاه	۰/۲۷۴ -	۸۷
محیط فعالیت سرمایه انسانی	۰/۵۶۴ -	۸۸
نیروی کار و اشتغال	۱/۰۵۹ -	۱۱۹
آموزش	۰/۰۵۱ -	۶۸

همچنین، ایران رتبه ۱۵ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۱۷ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۱۰ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۱۷. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص سرمایه انسانی»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
قطر	۱	۱۸
رژیم اشغالگر قدس	۲	۲۵
عربستان	۳	۳۲
بحرین	۴	۴۰
عمان	۵	۴۱
قزاقستان	۶	۴۵
اردن	۷	۵۲
کویت	۸	۵۹
ترکیه	۹	۶۰
آذربایجان	۱۰	۶۴
ارمنستان	۱۱	۷۳
لبنان	۱۲	۷۴
گرجستان	۱۳	۷۷
قرقیزستان	۱۴	۹۲
ایران	۱۵	۹۴
مصر	۱۶	۱۱۱
پاکستان	۱۷	۱۱۲
یمن	۱۸	۱۲۲
امارات متحده عربی	-	-

تاجیکستان	-	-
ترکمنستان	-	-
فلسطین	-	-
ازبکستان	-	-
عراق	-	-
سوریه	-	-
افغانستان	-	-

نمودار ۲-۱۰. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص سرمایه انسانی»

کشور «سویس» با دریافت امتیاز ۱/۴۵۵ جایگاه نخست «شاخص سرمایه انسانی» را به دست آورده است؛ کشورهای «سویس»، «سنگاپور»، «هلند»، و «سوئد» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲-۱۱. شاخص آسانی انجام کسب و کار

محیط کسب و کار از شاخص‌های نوین ارزیابی کشورها از نظر فراهم کردن زیرساخت‌های مناسب جهت پیشبرد علم و فناوری به شمار می‌آید. بانک جهانی، بر پایه نیازهای جدید قرن حاضر، شاخصی با عنوان «شاخص آسانی انجام کسب و کار» توسعه داده که به بررسی این مسئله در کشورها می‌پردازد. بر پایه گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۱۳۰ را در «شاخص آسانی انجام کسب و کار» به دست آورد. «شاخص آسانی انجام کسب و کار» کشورهای جهان را در ۱۰ حوزه، از راه‌اندازی کسب و کار گرفته تا بازپرداخت دیون، ارزیابی و آنها را رتبه‌بندی می‌کند.

در جدول ۷-۱۸ رتبه جهانی کشور در هر کدام از سنجه‌های این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۱۸. رتبه ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص آسانی انجام کسب و کار»

رتبه ایران در جهان	سنجه‌ها
۸۲	راه‌اندازی کسب و کار
۹۸	دریافت مجوزها راه‌اندازی
۹۴	دسترسی به نیروی برق
۸۹	ثبت مالکیت
۹۰	دریافت اعتبار
۱۴۹	حمایت از سرمایه‌گذاران خرد
۱۲۲	پرداخت مالیات
۱۶۶	تجارت فرامرزی
۶۲	اجرای قراردادها
۱۳۷	توانایی حل پرداخت دیون

همچنین، ایران رتبه ۱۸ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۱۹ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۱۹. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص آسانی انجام کسب و کار»

رتبه در منطقه	رتبه در جهان	کشورها
۱	۱۵	گرجستان
۲	۲۲	امارات متحده عربی
۳	۴۰	رژیم اشغالگر قدس
۴	۴۵	ارمنستان
۵	۴۹	عربستان
۶	۵۰	قطر
۷	۵۳	بحرین
۸	۵۵	ترکیه
۹	۶۶	عمان
۱۰	۷۷	قزاقستان
۱۱	۸۰	آذربایجان
۱۲	۸۶	کویت
۱۳	۱۰۲	قرقیزستان

لبنان	۱۴	۱۰۴
مصر	۱۵	۱۱۲
اردن	۱۶	۱۱۷
پاکستان	۱۷	۱۲۸
ایران	۱۸	۱۳۰
یمن	۱۹	۱۳۷
ازبکستان	۲۰	۱۴۱
عراق	۲۱	۱۵۶
تاجیکستان	۲۲	۱۶۶
سوریه	۲۳	۱۷۵
افغانستان	۲۴	۱۸۳
ترکمنستان	-	-
فلسطین	-	-

کشور «سنگاپور» جایگاه نخست «شاخص آسانی انجام کسب و کار» جهان را در سال ۲۰۱۴ کرده است؛ کشورهای «نیوزیلند»، «هنگ کنگ»، «دانمارک»، و «کره جنوبی» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲-۱۲. رتبه‌بندی تولید ناخالص داخلی

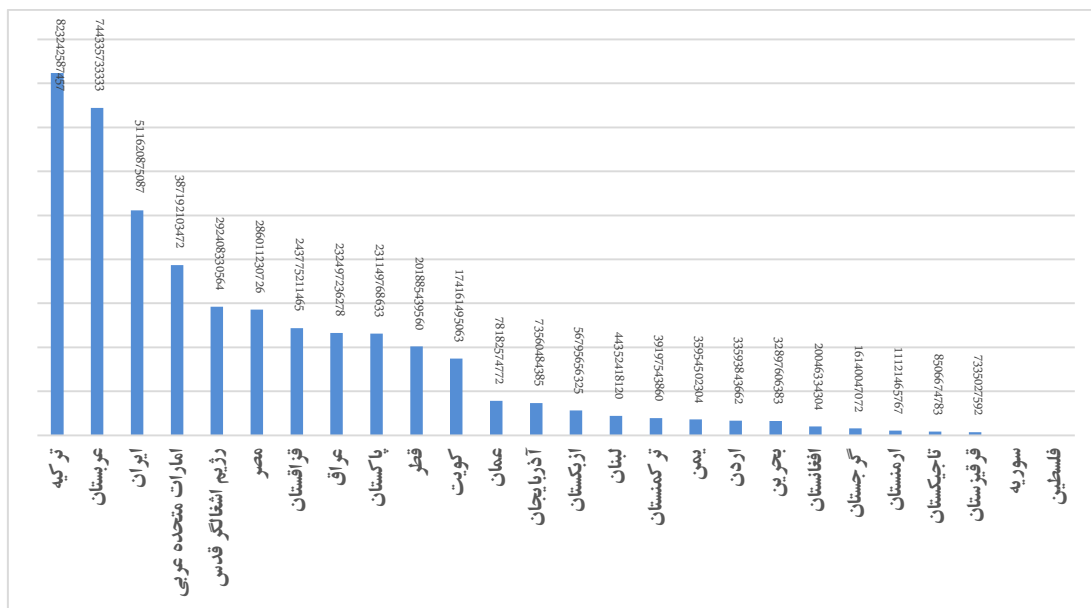
بر پایه گزارش سال ۲۰۱۳ بانک جهانی، ایران رتبه ۲۷ جهان را در شاخص «تولید ناخالص داخلی» به دست آورده است. داده‌های ۲۱۴ کشور در این گزارش منتشر شده و ارزش تولید ناخالص داخلی ایران در بین آنها ۵۱۱۶۲۱ میلیون دلار است. همچنین، ایران رتبه سوم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. رتبه‌بندی کشورهای منطقه در جدول ۷-۲۰ و ارزش تولید ناخالص داخلی آنها در نمودار ۷-۱۱ ارائه شده است.

جدول ۷-۲۰. رتبه کشورهای منطقه در رتبه‌بندی تولید ناخالص داخلی

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
ترکیه	۱	۱۸
عربستان	۲	۱۹
ایران	۳	۲۷
امارات متحده عربی	۴	۳۰

۳۷	۵	رژیم اشغالگر قدس
۳۸	۶	مصر
۴۳	۷	قزاقستان
۴۶	۸	عراق
۴۷	۹	پاکستان
۵۲	۱۰	قطر
۵۶	۱۱	کویت
۶۵	۱۲	عمان
۶۸	۱۳	آذربایجان
۷۷	۱۴	ازبکستان
۹۰	۱۵	لبنان
۹۲	۱۶	ترکمنستان
۹۳	۱۷	یمن
۹۴	۱۸	اردن
۹۵	۱۹	بحرین
۱۰۸	۲۰	افغانستان
۱۱۴	۲۱	گرجستان
۱۳۵	۲۲	ارمنستان
۱۴۱	۲۳	تاجیکستان
۱۴۷	۲۴	قرقیزستان
-	-	سوریه
-	-	فلسطین

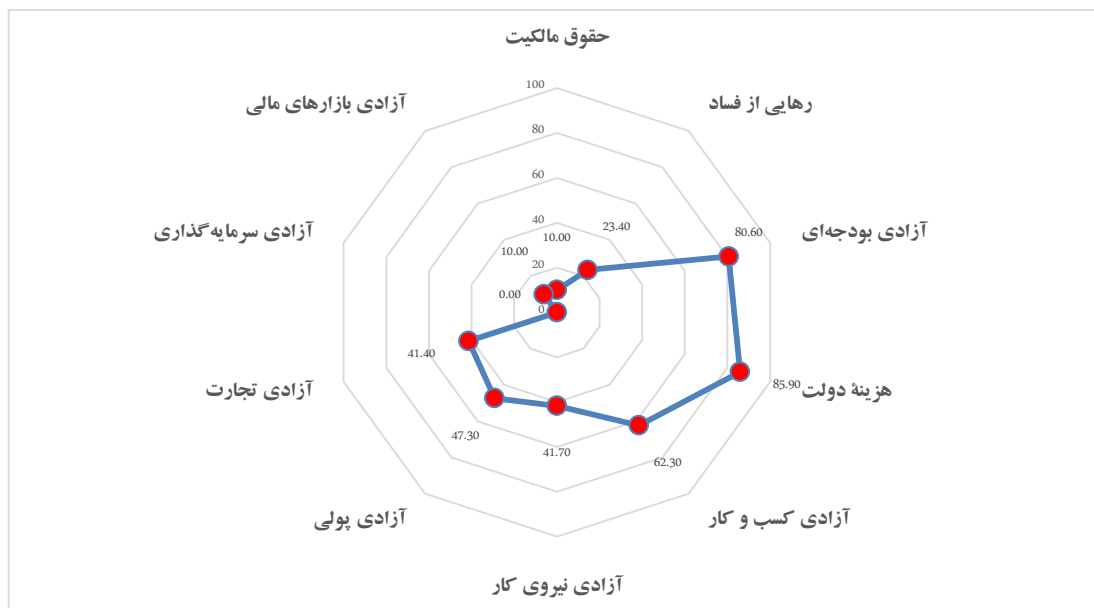

نمودار ۷-۱۱. ارزش تولید ناخالص داخلی کشورهای منطقه (میلیون دلار ایالات متحده)

کشور «ایالات متحده» با تولید ناخالص داخلی به ارزش ۱۶۶۶۳۱۶۰ میلیون دلار جایگاه نخست این فهرست را به دست آورده است؛ کشورهای «چین»، «ژاپن»، «آلمان»، و «فرانسه» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم تولید ناخالص داخلی قرار دارند.

۷-۱۳. شاخص آزادی اقتصادی

اصلاح محیط کسب و کار پیش‌نیاز افزایش سرمایه‌گذاری، و به دنبال آن بسیاری از پیشرفت‌های دیگر است؛ از این رو، بنیاد «هریتیج» و مؤسسه «فریزر» ابزاری با عنوان «شاخص آزادی اقتصادی» طراحی کرده که به اندازه‌گیری اقتصاد آزاد در کشورها می‌پردازد. بر پایه گزارش سال ۲۰۱۴ این شاخص، ایران توانسته است جایگاه ۱۷۳ جهان را به دست آورد. «شاخص آزادی اقتصادی» کشورهای جهان را در چهار حوزه و بر پایه ۱۰ سنجه ارزیابی و رتبه‌بندی می‌کند. در نمودار ۷-۱۲ امتیاز ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص آزادی اقتصادی» ارائه شده است.

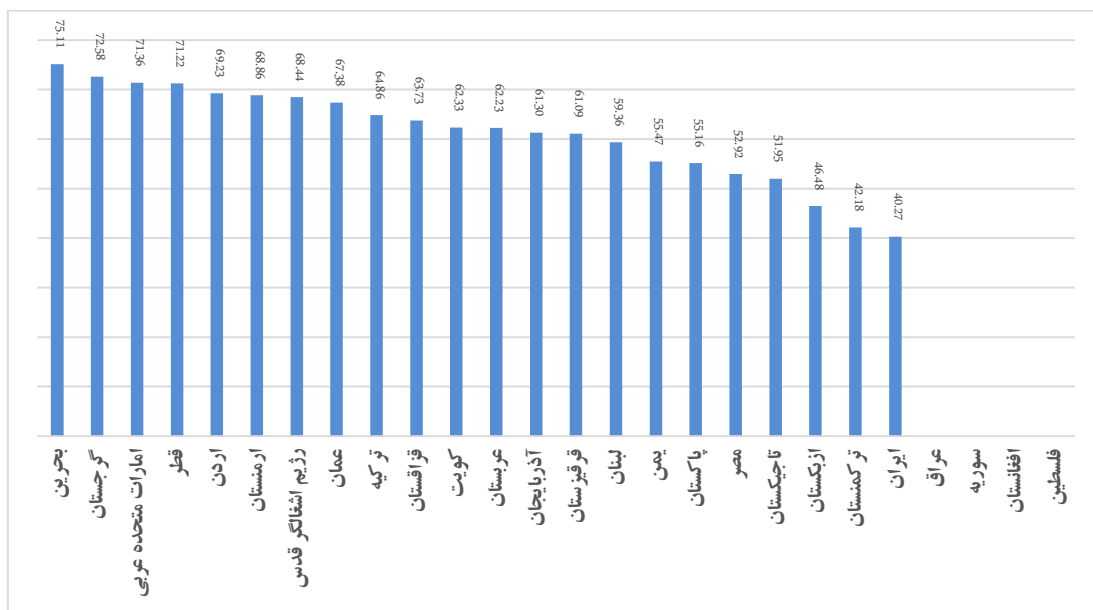
نمودار ۷-۱۲. امتیاز ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص آزادی اقتصادی»

همچنین، ایران رتبه ۲۲ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۲۱ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۱۳ امتیاز آنها در این شاخص گزارش شده است.

جدول ۷-۲۱. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص آزادی اقتصادی»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
بحرین	۱	۱۳
گرجستان	۲	۲۲
امارات متحده عربی	۳	۲۸
قطر	۴	۳۰
اردن	۵	۳۹
ارمنستان	۶	۴۱
رژیم اشغالگر قدس	۷	۴۴
عمان	۸	۴۸
ترکیه	۹	۶۴
قزاقستان	۱۰	۶۷
کویت	۱۱	۷۶
عربستان	۱۲	۷۷
آذربایجان	۱۳	۸۱
قرقیزستان	۱۴	۸۵

لبنان	۱۵	۹۶
یمن	۱۶	۱۲۳
پاکستان	۱۷	۱۲۶
مصر	۱۸	۱۳۵
تاجیکستان	۱۹	۱۳۹
ازبکستان	۲۰	۱۶۳
ترکمنستان	۲۱	۱۷۱
ایران	۲۲	۱۷۳
عراق	-	-
سوریه	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

نمودار ۷-۱۳. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص آزادی اقتصادی»

کشور «هنگ کنگ» با دریافت امتیاز ۹۰/۱ جایگاه نخست «شاخص آزادی اقتصادی» را در این فهرست به دست آورده است؛ کشورهای «سنگاپور»، «استرالیا»، «سویس»، و «نیوزیلند» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

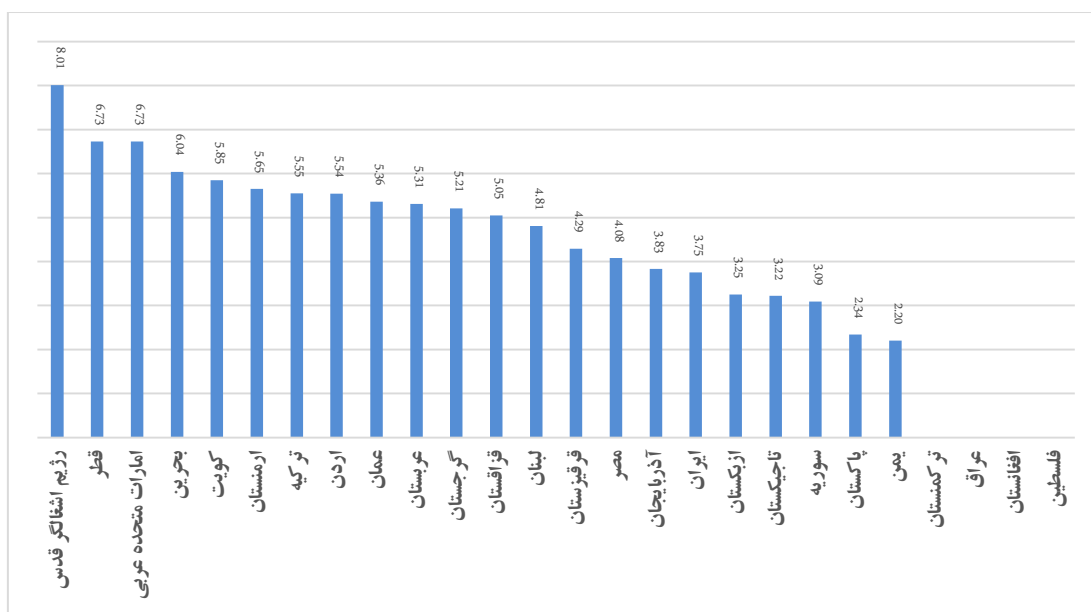
۷-۱۴. شاخص اقتصاد دانش بنیان

بر پایه گزارش سال ۲۰۰۹ بانک جهانی، ایران با دریافت امتیاز ۳/۷۵ جایگاه ۹۸ جهان را در «شاخص اقتصاد دانش‌بنیان» به دست آورده است. این شاخص وضعیت کشورهای جهان را در چهار حوزه رژیم اقتصادی و نهادی، آموزش و مهارت، زیرساخت‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی، و نظام نوآوری پایش و و رتبه آنها نسبت به همدیگر را مشخص می‌کند. همچنین، ایران رتبه ۱۷ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۲۲ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۱۴ امتیاز آنها در این شاخص گزارش شده است.

جدول ۷-۲۲. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص اقتصاد دانش‌بنیان»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۲۶
قطر	۲	۴۴
امارات متحده عربی	۳	۴۵
بحرین	۴	۴۹
کویت	۵	۵۲
ارمنستان	۶	۵۶
ترکیه	۷	۶۱
اردن	۸	۶۲
عمان	۹	۶۶
عربستان	۱۰	۶۸
گرجستان	۱۱	۶۹
قزاقستان	۱۲	۷۲
لبنان	۱۳	۷۶
قرقیزستان	۱۴	۸۴
مصر	۱۵	۹۰
آذربایجان	۱۶	۹۷
ایران	۱۷	۹۸
ازبکستان	۱۸	۱۰۴
تاجیکستان	۱۹	۱۰۶
سوریه	۲۰	۱۰۸
پاکستان	۲۱	۱۱۸

۱۲۱	۲۲	یمن
-	-	ترکمنستان
-	-	عراق
-	-	افغانستان
-	-	فلسطین

نمودار ۲-۱۴. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص اقتصاد دانش بنیان»

در گزارش سال ۲۰۰۹ بانک جهانی کشور «دانمارک» با امتیاز ۹/۵۲ جایگاه نخست «شاخص اقتصاد دانش بنیان» را به دست آورده است؛ کشورهای «سوئد»، «فنلاند»، «هلند»، و «نروژ» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

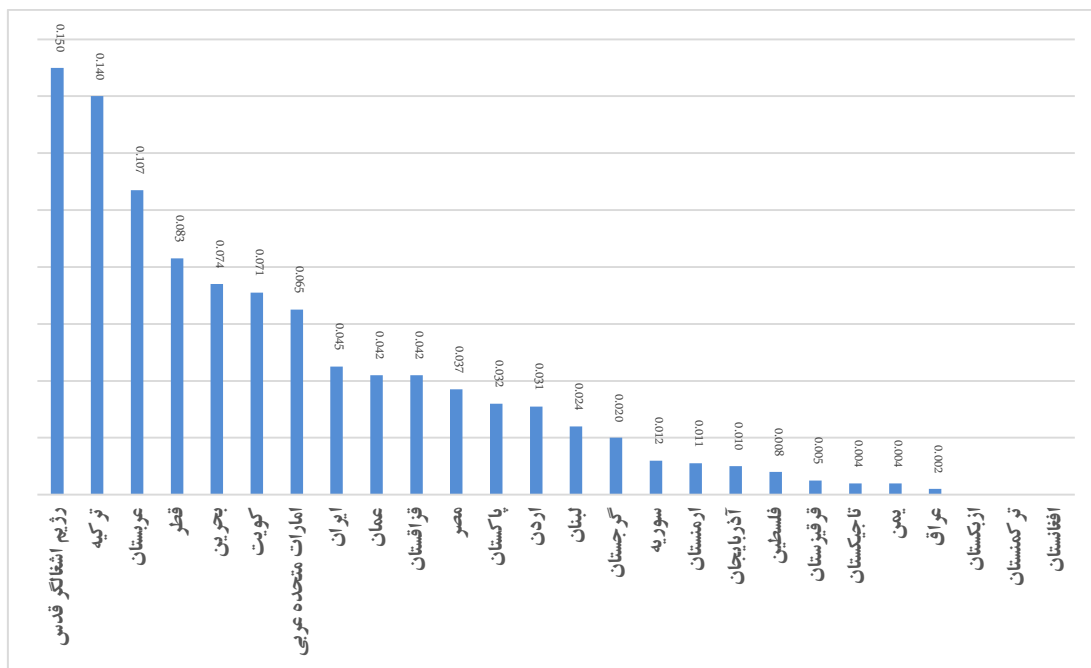
۲-۱۵. شاخص عملکرد رقابتی صنعت

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۲ «شاخص عملکرد رقابتی صنعت»، ایران توانسته است جایگاه ۶۴ جهان را به دست آورد. امتیاز کل ایران در این شاخص ۰/۰۵ بوده که به نسبت ویرایش پیشین کاهش داشته است. «شاخص عملکرد رقابتی صنعت» کشورهای جهان را بر پایه شش سنجۀ سرانۀ ارزش افزوده صنعتی، سرانۀ صادرات صنعتی، تراکم صنعتی شدن، کیفیت صادرات، نقش هر کشور در سرانۀ ارزش افزوده صنعت جهان، و نقش هر کشور در تجارت صنعتی جهان ارزیابی و رتبه‌بندی

می‌کند. همچنین، ایران رتبه هشتم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۲۳ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۱۵ امتیاز آنها در این شاخص گزارش شده است.

جدول ۷-۲۳. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص عملکرد رقابتی صنعت»

رتبه در منطقه	کشورها
۱	رژیم اشغالگر قدس
۲	ترکیه
۳	عربستان
۴	قطر
۵	بحرین
۶	کویت
۷	امارات متحده عربی
۸	ایران
۹	عمان
۱۰	قزاقستان
۱۱	مصر
۱۲	پاکستان
۱۳	اردن
۱۴	لبنان
۱۵	گرجستان
۱۶	سوریه
۱۷	ارمنستان
۱۸	آذربایجان
۱۹	فلسطین
۲۰	قرقیزستان
۲۱	تاجیکستان
۲۲	یمن
۲۳	عراق
-	ازبکستان
-	ترکمنستان
-	افغانستان

نمودار ۷-۱۵. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص عملکرد رقابتی صنعت»

کشور «آلمان» با دریافت امتیاز ۰/۵۸ جایگاه نخست «شاخص آسانی انجام کسب و کار» را به دست آورده است؛ کشورهای «ژاپن»، «ایالات متحده»، «کره جنوبی»، و «سوئیس» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۱۶. بودجه دولت برای آموزش

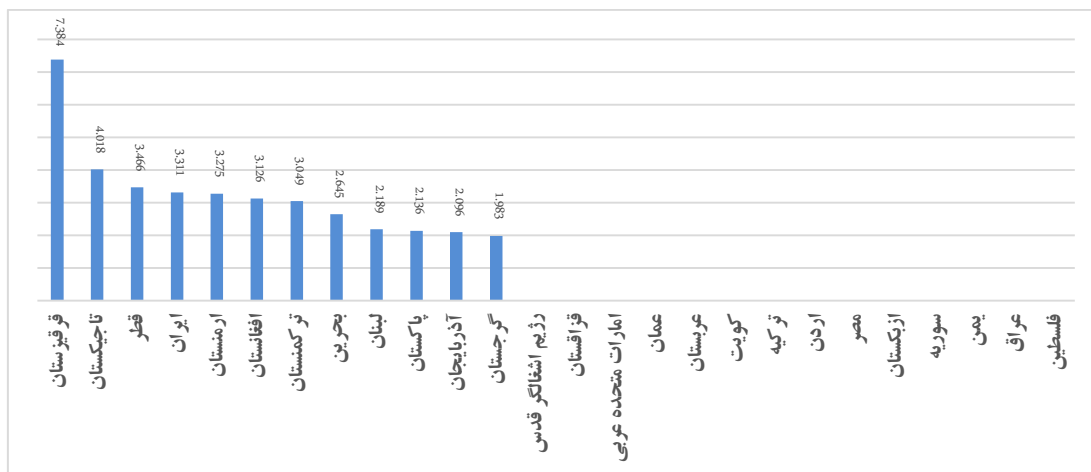
بر پایه گزارش سال ۲۰۱۲ بانک جهانی، ایران در شاخص «بودجه آموزشی» جایگاه ۶۱ را در بین ۸۷ کشور جهان دارا است. این شاخص نشان‌دهنده نسبت هزینه‌های دولت‌ها در بخش آموزش از تولید ناخالص داخلی و سهم آن از کل هزینه‌ها (بهداشت، خدمات اجتماعی، عمران، و غیره) است. ارزیابی‌های بانک جهانی نشان‌دهنده آن است که ایران ۳/۳۱ درصد از کل هزینه‌هایش صرف آموزش می‌شود و رتبه چهارم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۲۴ جایگاه هرکدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۱۶ امتیاز آنها در شاخص «بودجه آموزشی» گزارش شده است.

جدول ۷-۲۴. جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «بودجه آموزشی»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
قرقیزستان	۱	۴

۵۰	۲	تاجیکستان
۵۸	۳	قطر
۶۱	۴	ایران
۶۲	۵	ارمنستان
۶۶	۶	افغانستان
۶۸	۷	ترکمنستان
۷۸	۸	بحرین
۸۰	۹	لبنان
۸۱	۱۰	پاکستان
۸۲	۱۱	آذربایجان
۸۵	۱۲	گرجستان
-	-	رژیم اشغالگر قدس
-	-	قزاقستان
-	-	امارات متحده عربی
-	-	عمان
-	-	عربستان
-	-	کویت
-	-	ترکیه
-	-	اردن
-	-	مصر
-	-	ازبکستان
-	-	سوریه
-	-	یمن
-	-	عراق
-	-	فلسطین

نمودار ۷-۱۶. امتیاز کشورهای منطقه در شاخص «بودجه آموزشی» (نسبت از کل هزینه‌ها)

دولت «مِلداوا» با صرف ۸/۳۵ درصد از کل هزینه‌هایش جایگاه نخست شاخص «بودجه آموزشی» را به دست آورده است؛ کشورهای «غنا»، «سوئد»، «قرقیزستان»، و «نروژ» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

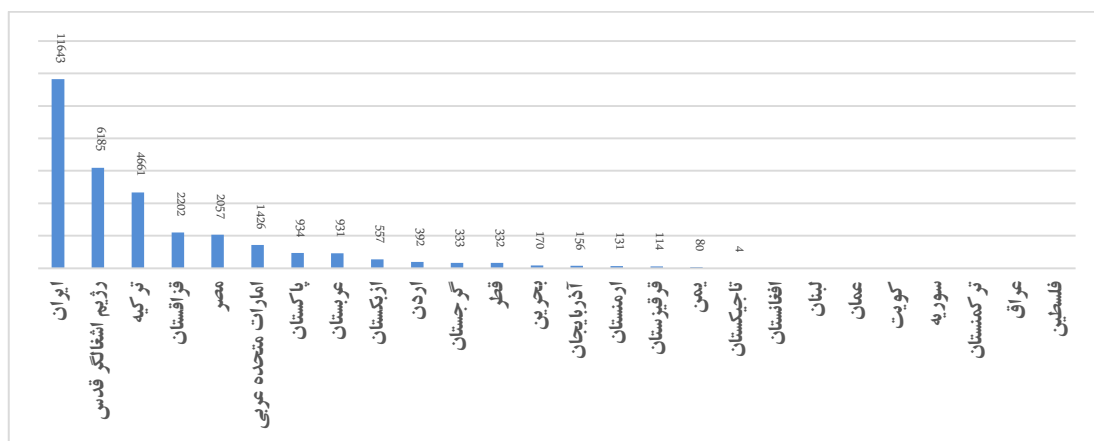
۷-۱۷. گزارش «وایپو» درباره پروانه‌های ثبت اختراع

گزارش سازمان جهانی مالکیت فکری (وایپو) درباره شمار پروانه‌های ثبت اختراع کشورها در سال ۲۰۱۳ نشان می‌دهد که ایران دارای جایگاه ۱۵ در بین کشورهای جهان در ثبت پروانه‌ها است. گزارش «وایپو» نشان می‌دهد مخترعان ایرانی در سال ۲۰۱۳ توانسته‌اند شمار ۱۱۳۰۵ پروانه در نهادهای ملی و ۳۳۸ پروانه در نهادهای جهانی ثبت کنند. بر پایه این گزارش، در ثبت اختراع‌ها ایران رتبه نخست را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۲۵ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در شمار پروانه‌ها و در نمودار ۷-۱۷ شمار پروانه‌های هر کدام از کشورها گزارش شده است.

جدول ۷-۲۵. جایگاه کشورهای منطقه در ثبت پروانه‌های ثبت اختراع

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
ایران	۱	۱۵
رژیم اشغالگر قدس	۲	۲۵
ترکیه	۳	۲۸

۳۹	۴	قزاقستان
۴۱	۵	مصر
۴۷	۶	امارات متحده عربی
۵۲	۷	پاکستان
۵۳	۸	عربستان
۶۳	۹	ازبکستان
۶۷	۱۰	اردن
۶۹	۱۱	گرجستان
۷۰	۱۲	قطر
۸۱	۱۳	بحرین
۸۵	۱۴	آذربایجان
۸۷	۱۵	ارمنستان
۹۰	۱۶	قرقیزستان
۹۳	۱۷	یمن
۱۲۱	۱۸	تاجیکستان
-	-	افغانستان
-	-	لبنان
-	-	عمان
-	-	کویت
-	-	سوریه
-	-	ترکمنستان
-	-	عراق
-	-	فلسطین

نمودار ۷-۱۷. شمار پروانه‌های ثبت اختراع کشورهای منطقه در «گزارش سازمان جهانی مالکیت فکری»

در گزارش ۲۰۱۳ «وایپو»، کشور «چین» با ثبت شمار ۸۲۵۱۳۶ پروانه جایگاه نخست تولید پروانه‌های ثبت اختراع را به دست آورده است. کشورهای «ایالات متحده»، «ژاپن»، «کره جنوبی»، و «آلمان» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

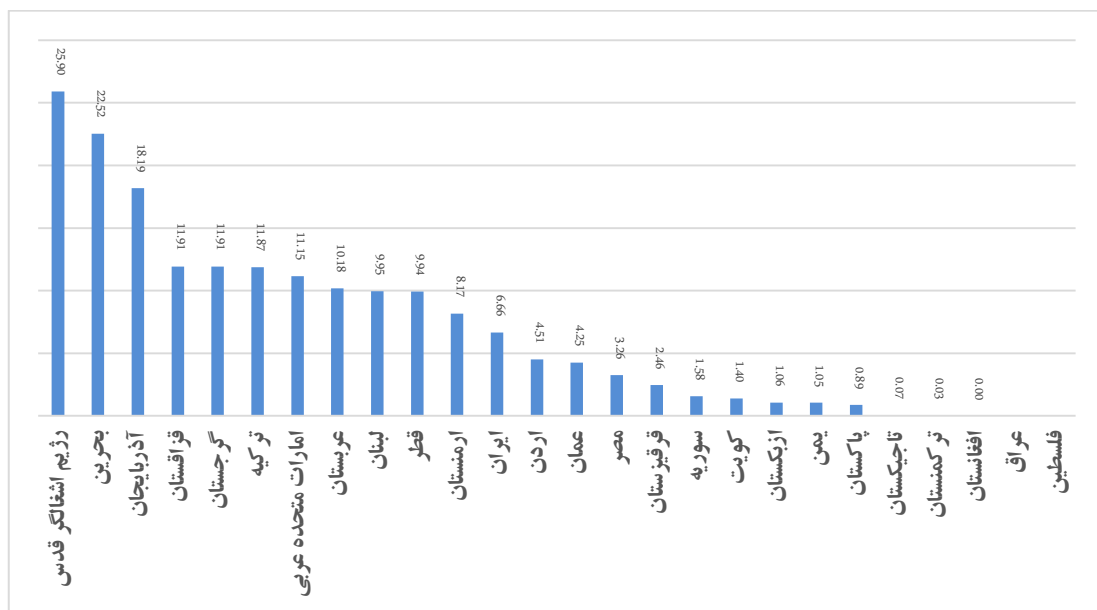
۷-۱۸. کاربران پهن‌بند ثابت (به ازای هر ۱۰۰ نفر)

از شاخص‌های بانک جهانی برای ارزیابی وضعیت فاوا در کشورها، شاخص کاربران پهن‌بند ثابت است. هدف از اندازه‌گیری این شاخص، آگاهی از دسترسی پرسرعت کاربران به اینترنت عمومی است. بر پایه گزارش سال ۲۰۱۳ بانک جهانی، ایران در شاخص «کاربران پهن‌بند ثابت» جایگاه ۱۰۱ را در بین کشورهای جهان دارا است. ارزیابی‌های بانک جهانی نشان می‌دهد که نسبت کاربران پهن‌بند ثابت ایران ۶/۶۶ درصد است. گفتنی است، در این شاخص ایران توانسته است رتبه ۱۲ را در بین کشورهای منطقه به دست آورد. در جدول ۷-۲۶ جایگاه کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۱۸ نسبت کاربران پهن‌بند ثابت آنها ارائه شده است.

جدول ۷-۲۶. جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «کاربران پهن‌بند ثابت»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۳۷
بحرین	۲	۴۷
آذربایجان	۳	۵۷
قزاقستان	۴	۷۹
گرجستان	۵	۸۰
ترکیه	۶	۸۱
امارات متحده عربی	۷	۸۲
عربستان	۸	۸۵
لبنان	۹	۸۶
قطر	۱۰	۸۸
ارمنستان	۱۱	۹۴
ایران	۱۲	۱۰۱

اردن	۱۳	۱۱۳
عمان	۱۴	۱۱۵
مصر	۱۵	۱۱۹
قرقیزستان	۱۶	۱۲۴
سوریه	۱۷	۱۳۴
کویت	۱۸	۱۳۷
ازبکستان	۱۹	۱۴۴
یمن	۲۰	۱۴۵
پاکستان	۲۱	۱۴۸
تاجیکستان	۲۲	۱۸۴
ترکمنستان	۲۳	۱۹۰
افغانستان	۲۴	۱۹۸
عراق	-	-
فلسطین	-	-

نمودار ۷-۱۸. نسبت کاربران پهن باند ثابت کشورهای منطقه (درصد)

بر پایه گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۳، «برمودا» با ۶۱/۳۷ درصد کاربران پهن باند ثابت جایگاه نخست را به دست آورده است؛ کشورهای «موناکو»، «سویس»، «لیختن اشتاین»، و «هلند» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

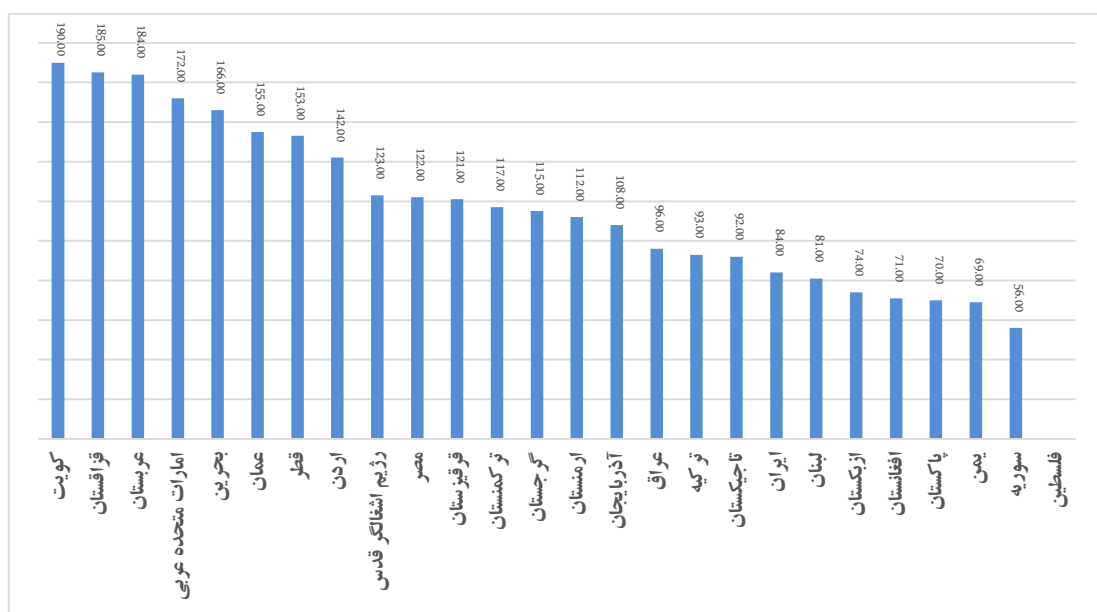
۷-۱۹. مشترکین تلفن همراه (به ازای هر ۱۰۰ نفر)

از شاخص‌های بانک جهانی برای ارزیابی وضعیت فاوا در کشورها، شاخص «مشترکین تلفن همراه» است. هدف از اندازه‌گیری این شاخص، آگاهی از دسترسی و استفاده کاربران از تلفن همراه است. بر پایه گزارش سال ۲۰۱۳ بانک جهانی، ایران در شاخص «مشترکین تلفن همراه» جایگاه ۱۴۰ را در بین کشورهای جهان دارا است. ارزیابی‌های بانک جهانی نشان می‌دهد که نسبت مشترکین تلفن همراه ایران ۸۴ درصد است. گفتنی است، در این شاخص ایران توانسته است رتبه ۱۹ را در بین کشورهای منطقه به دست آورد. در جدول ۷-۲۷ جایگاه کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۱۹ نسبت مشترکین تلفن همراه آنها ارائه شده است.

جدول ۷-۲۷. جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «مشترکین تلفن همراه»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
کویت	۱	۴
قزاقستان	۲	۵
عربستان	۳	۶
امارات متحده عربی	۴	۸
بحرین	۵	۱۰
عمان	۶	۲۲
قطر	۷	۲۴
اردن	۸	۳۵
رژیم اشغالگر قدس	۹	۶۲
مصر	۱۰	۶۳
قرقیزستان	۱۱	۶۴
ترکمنستان	۱۲	۷۰
گرجستان	۱۳	۸۰
ارمنستان	۱۴	۸۴
آذربایجان	۱۵	۹۳
عراق	۱۶	۱۲۲
ترکیه	۱۷	۱۳۱

۱۳۲	۱۸	تاجیکستان
۱۴۰	۱۹	ایران
۱۴۲	۲۰	لبنان
۱۴۸	۲۱	ازبکستان
۱۵۵	۲۲	افغانستان
۱۵۹	۲۳	پاکستان
۱۶۱	۲۴	یمن
۱۷۵	۲۵	سوریه
-	-	فلسطین

نمودار ۷-۱۹. نسبت مشترکین تلفن همراه کشورهای منطقه (درصد)

بر پایه گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۳، «مکائو» با ۳۰۴ درصد مشترکین تلفن همراه جایگاه نخست را به دست آورده است؛ کشورهای «هنگ کنگ»، «گابن»، «کویت»، و «قزاقستان» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲۰-۷. کاربران اینترنت (به ازای هر ۱۰۰ نفر)

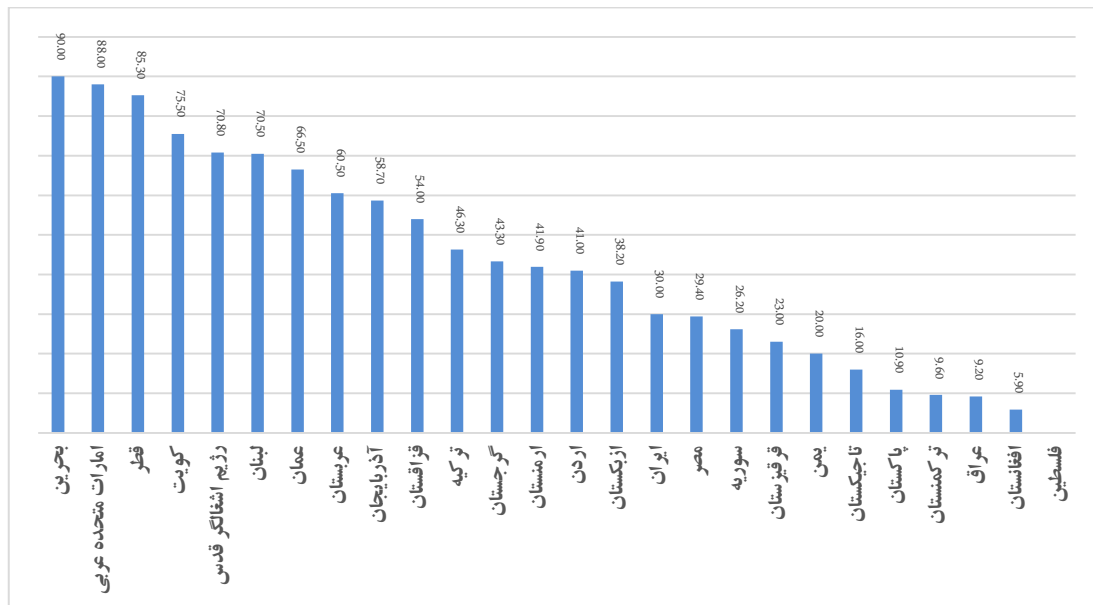
شمار کل کاربرانی که به اینترنت دسترسی دارند و از آن استفاده می‌کنند توسط بانک جهانی و با کمک شاخص «کاربران اینترنت» اندازه‌گیری می‌شود. بر پایه گزارش سال ۲۰۱۳ بانک جهانی، ایران در شاخص «کاربران اینترنت» جایگاه ۱۲۳ را در بین کشورهای جهان دارا است. ارزیابی‌های

بانک جهانی نشان‌دهنده آن است که نسبت کاربران اینترنت ایران ۳۰/۰ درصد است. گفتنی است، در این شاخص ایران توانسته است رتبه ۱۶ را در بین کشورهای منطقه به دست آورد. در جدول ۷-۲۸ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۲۰ نسبت کاربران اینترنت آنها ارائه شده است.

جدول ۷-۲۸. جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «کاربران اینترنت»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
بحرین	۱	۱۳
امارات متحده عربی	۲	۱۶
قطر	۳	۱۹
کویت	۴	۳۳
رژیم اشغالگر قدس	۵	۴۴
لبنان	۶	۴۵
عمان	۷	۵۲
عربستان	۸	۶۵
آذربایجان	۹	۷۰
قزاقستان	۱۰	۷۹
ترکیه	۱۱	۸۹
گرجستان	۱۲	۱۰۱
ارمنستان	۱۳	۱۰۲
اردن	۱۴	۱۰۳
ازبکستان	۱۵	۱۰۹
ایران	۱۶	۱۲۳
مصر	۱۷	۱۲۵
سوریه	۱۸	۱۲۹
قرقیزستان	۱۹	۱۳۲
یمن	۲۰	۱۳۷
تاجیکستان	۲۱	۱۴۶
پاکستان	۲۲	۱۶۳
ترکمنستان	۲۳	۱۶۵
عراق	۲۴	۱۶۷
افغانستان	۲۵	۱۸۰

فلسطین

نمودار ۷-۲۰. نسبت کاربران اینترنت کشورهای منطقه (درصد)

بر پایه گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۳، کشور «ایسلند» با ۹۶/۵ درصد کاربران اینترنت جایگاه نخست جهان را به دست آورده است؛ کشورهای «برمودا»، «نروژ»، «سوئد»، و «دانمارک» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

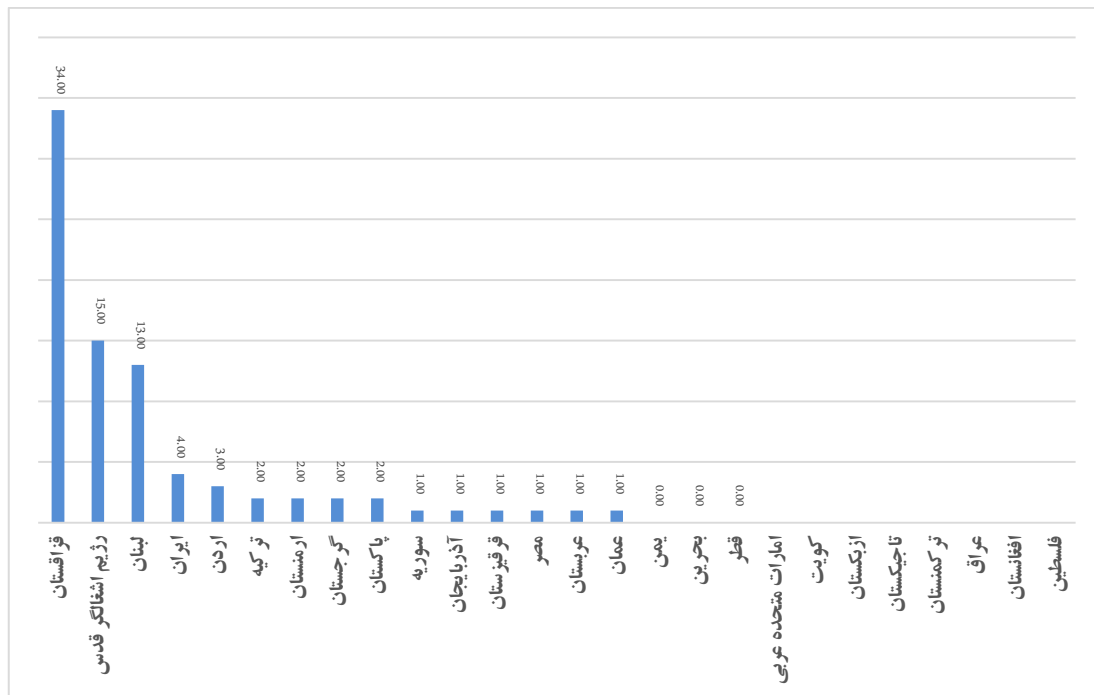
۲۱-۷. صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته

بر پایه گزارش سال ۲۰۱۰ بانک جهانی، ایران در شاخص نسبت «صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته» جایگاه ۸۳ را در بین کشورهای جهان به دست آورده است. فناوری پیشرفته در رشد صنعت کشورها مؤثر بوده و در پیشی گرفتن از دیگر رقبا در عرصه تجارت جهانی نقشی کلیدی دارد. در میان تقسیم‌بندی فناوری‌هایی که در تولید و صادرات محصولات کارخانه‌ای مدنظر است (فناوری ساده، فناوری متوسط، فناوری پیشرفته)، صنایع با فناوری پیشرفته از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. ارزیابی‌های بانک جهانی نشان‌دهنده آن است که صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته ایران ۵۸۴۳۱۲۸۶۱ دلار است که ۶ درصد صادرات ایران را تشکیل می‌دهد. گفتنی است، در این شاخص ایران توانسته است رتبه چهارم را در بین کشورهای منطقه به دست آورد. در جدول ۷-۲۹ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۲۱ نسبت صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته آنها ارائه شده

است.

جدول ۲-۲۹. جایگاه کشورهای منطقه در شاخص «صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
قزاقستان	۱	۹
رژیم اشغالگر قدس	۲	۲۸
لبنان	۳	۳۴
ایران	۴	۸۳
اردن	۵	۹۲
ترکیه	۶	۱۰۱
ارمنستان	۷	۱۰۲
گرجستان	۸	۱۰۳
پاکستان	۹	۱۰۴
سوریه	۱۰	۱۰۵
آذربایجان	۱۱	۱۱۲
قرقیزستان	۱۲	۱۱۵
مصر	۱۳	۱۱۸
عربستان	۱۴	۱۲۲
عمان	۱۵	۱۲۹
یمن	۱۶	۱۳۲
بحرین	۱۷	۱۴۰
قطر	۱۸	۱۴۸
امارات متحده عربی	-	-
کویت	-	-
ازبکستان	-	-
تاجیکستان	-	-
ترکمنستان	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

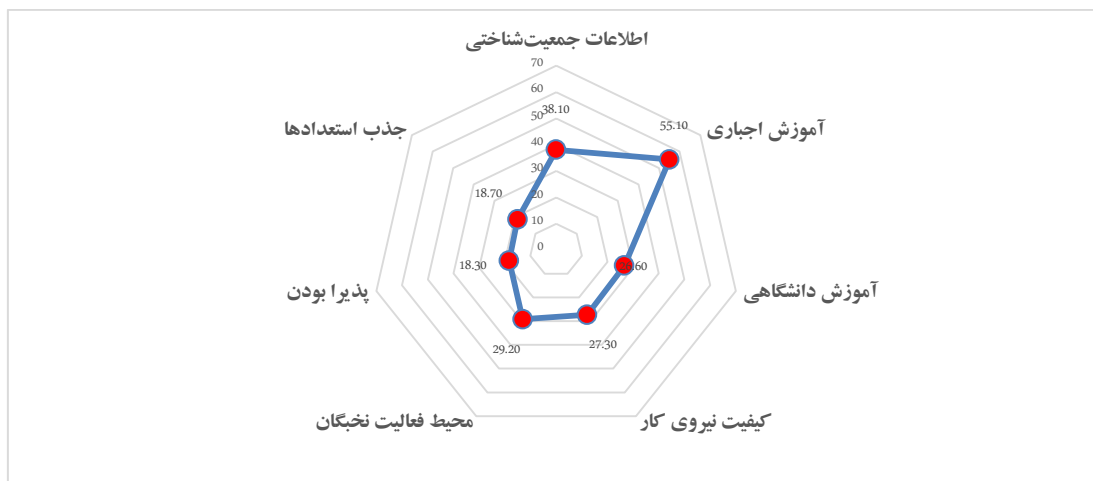

نمودار ۲۱-۷. نسبت صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته کشورهای منطقه (درصد از کل صادرات)

بر پایه گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۰، کشور «فیلیپین» با ۶۸ درصد صادرات مبتنی بر فناوری پیشرفته، جایگاه نخست جهان را به دست آورده است؛ کشورهای «سنگاپور»، «مالتا»، «گرینلند»، و «مالزی» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲۲-۷. شاخص جهانی استعداد انسانی

بر پایه گزارش مؤسسه «هدریک و سترگلز» در سال ۲۰۱۱، ایران توانسته است جایگاه ۵۵ جهان را در «شاخص جهانی استعداد انسانی» به دست آورد. این شاخص کشورهای جهان را بر پایه هفت سنجه ارزیابی و رتبه‌بندی می‌کند. «شاخص جهانی استعداد انسانی» به منظور اندازه‌گیری ظرفیت کشورها در پرورش استعداد انسانی طراحی شده است. ارزیابی‌های سال ۲۰۱۱ نشان می‌دهد که امتیاز ایران در این شاخص ۲۹/۷۰ بوده است. در نمودار ۲۲-۷ امتیاز ایران و در جدول ۷-۳۰ رتبه کشور در هر کدام از سنجه‌های این شاخص ارائه شده است.

نمودار ۷-۲۲. امتیاز ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص جهانی استعداد انسانی»

جدول ۷-۳۰. رتبه ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص جهانی استعداد انسانی»

رتبه ایران در جهان	سنج‌ها
۱۱	اطلاعات جمعیت شناختی
۵۱	آموزش اجباری
۴۲	آموزش دانشگاهی
۵۲	کیفیت نیروی کار
۵۶	محیط فعالیت نخبگان
۵۹	پذیرا بودن
۵۲	جذابیت جذب استعدادها

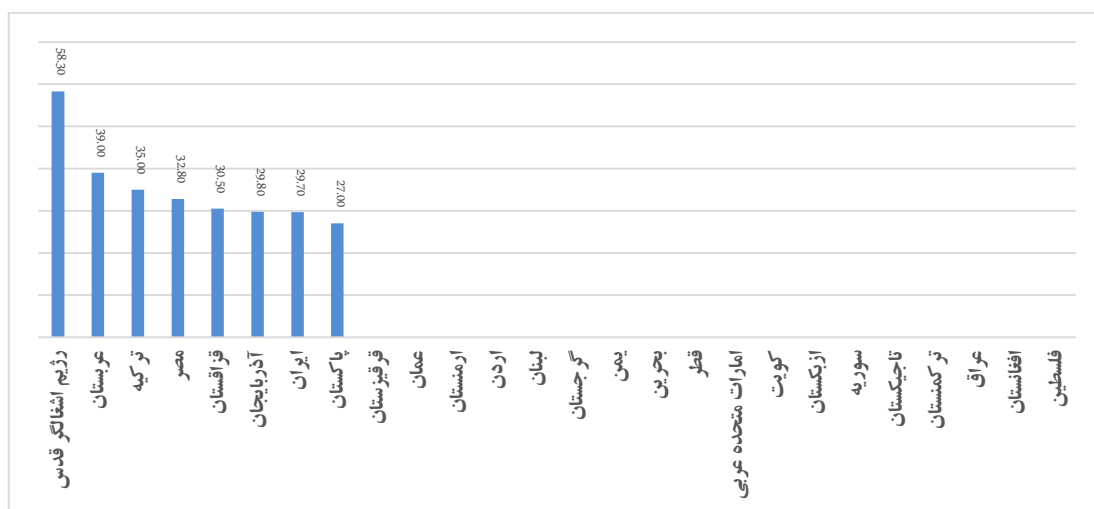
همچنین، ایران رتبه هفتم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۳۱ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۲۳ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۳۱. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی استعداد انسانی»

رتبه در جهان	رتبه در منطقه	کشورها
۱۱	۱	رژیم اشغالگر قدس
۴۱	۲	عربستان
۴۸	۳	ترکیه
۵۱	۴	مصر
۵۳	۵	قزاقستان
۵۴	۶	آذربایجان

ایران	۷	۵۵
پاکستان	۸	۵۷
قرقیزستان	-	-
عمان	-	-
ارمنستان	-	-
اردن	-	-
لبنان	-	-
گرجستان	-	-
یمن	-	-
بحرین	-	-
قطر	-	-
امارات متحده عربی	-	-
کویت	-	-
ازبکستان	-	-
سوریه	-	-
تاجیکستان	-	-
ترکمنستان	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

نمودار ۷-۲۳. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی استعداد انسانی»

کشور «ایالات متحده» با دریافت امتیاز ۷۴/۲۰ جایگاه نخست «شاخص جهانی استعداد انسانی» را به دست آورده است؛ کشورهای «دانمارک»، «فنلاند»، «نروژ»، و «سنگاپور» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲۳-۷. شاخص آمادگی شبکه

بر پایه گزارش مجمع جهانی اقتصاد در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۱۰۴ جهان را در «شاخص آمادگی شبکه» به دست آورد. این شاخص کشورهای جهان را بر پایه هفت سنجۀ کمی، جهت بررسی گرایش کشورها برای بهره‌برداری از فرصت‌های فاوا، ارزیابی و رتبه‌بندی می‌کند. ارزیابی‌های سال ۲۰۱۴ مجمع جهانی اقتصاد نشان می‌دهد که امتیاز ایران در «شاخص آمادگی شبکه» ۳/۴۲ است. در نمودار ۷-۲۴ امتیاز ایران در هر کدام از سنجه‌های این شاخص ارائه شده است.

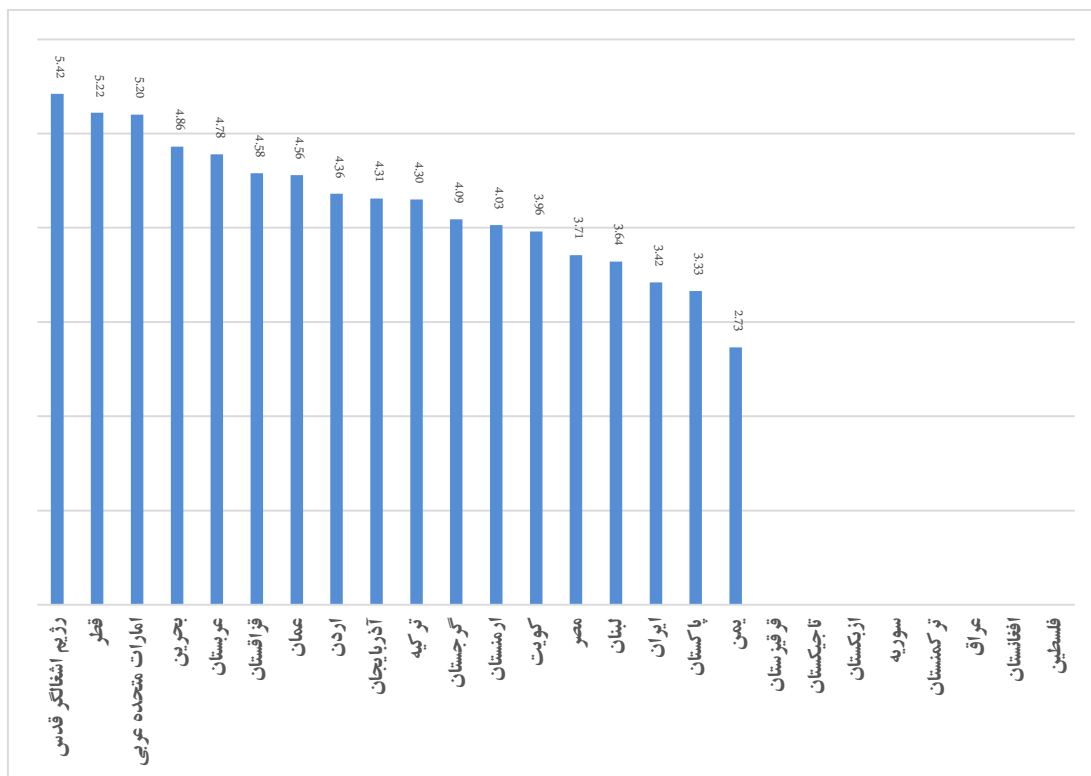

نمودار ۷-۲۴. امتیاز ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص آمادگی شبکه»

همچنین، ایران رتبه ۱۶ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۳۲ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۲۵ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۳۲. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص آمادگی شبکه»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۱۵
قطر	۲	۲۳
امارات متحده عربی	۳	۲۴
بحرین	۴	۲۹
عربستان	۵	۳۲
قزاقستان	۶	۳۸
عمان	۷	۴۰
اردن	۸	۴۴
آذربایجان	۹	۴۹
ترکیه	۱۰	۵۱
گرجستان	۱۱	۶۰
ارمنستان	۱۲	۶۵
کویت	۱۳	۷۲
مصر	۱۴	۹۱
لبنان	۱۵	۹۷
ایران	۱۶	۱۰۴
پاکستان	۱۷	۱۱۱
یمن	۱۸	۱۴۰
قرقیزستان	-	-
تاجیکستان	-	-
ازبکستان	-	-
سوریه	-	-
ترکمنستان	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

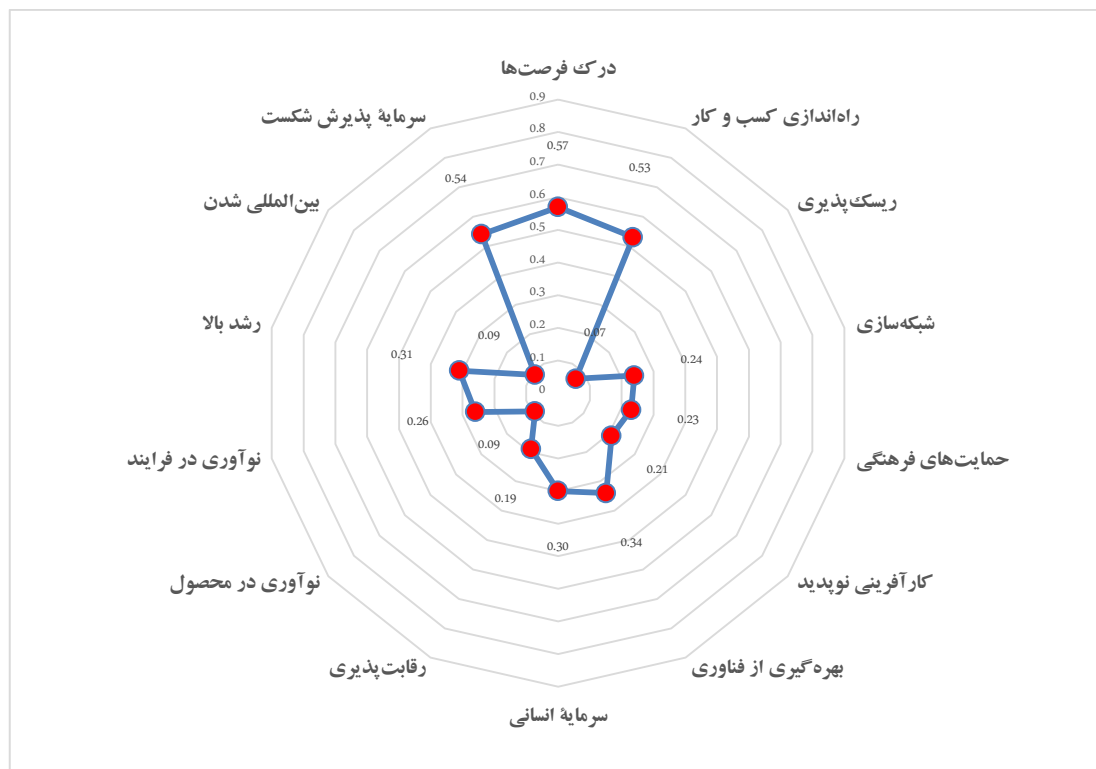

نمودار ۷-۲۵. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص آمادگی شبکه»

کشور «فنلاند» با دریافت امتیاز ۶/۴ جایگاه نخست «شاخص آمادگی شبکه» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «سنگاپور»، «سوئد»، «هلند»، و «نروژ» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۲۴. شاخص جهانی کارآفرینی

بر پایه گزارش «شاخص جهانی کارآفرینی» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۹۹ جهان را در «شاخص جهانی کارآفرینی» به دست آورد. منطق «شاخص جهانی کارآفرینی» آن است که کارآفرینی عاملی حیاتی در توسعه اقتصادی است و اطلاعات کلیدی برای توانبخشی اکوسیستم کارآفرینی کشورها برای سیاست‌گذاران فراهم می‌کند. این شاخص کشورهای جهان را در سه بعد گوناگون و بر پایه ۱۴ سنجه ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران در «شاخص جهانی کارآفرینی» امتیاز ۲۴/۲ را به دست آورده است. در نمودار ۷-۲۶ امتیاز ایران در هر کدام از سنج‌های این شاخص ارائه شده است.

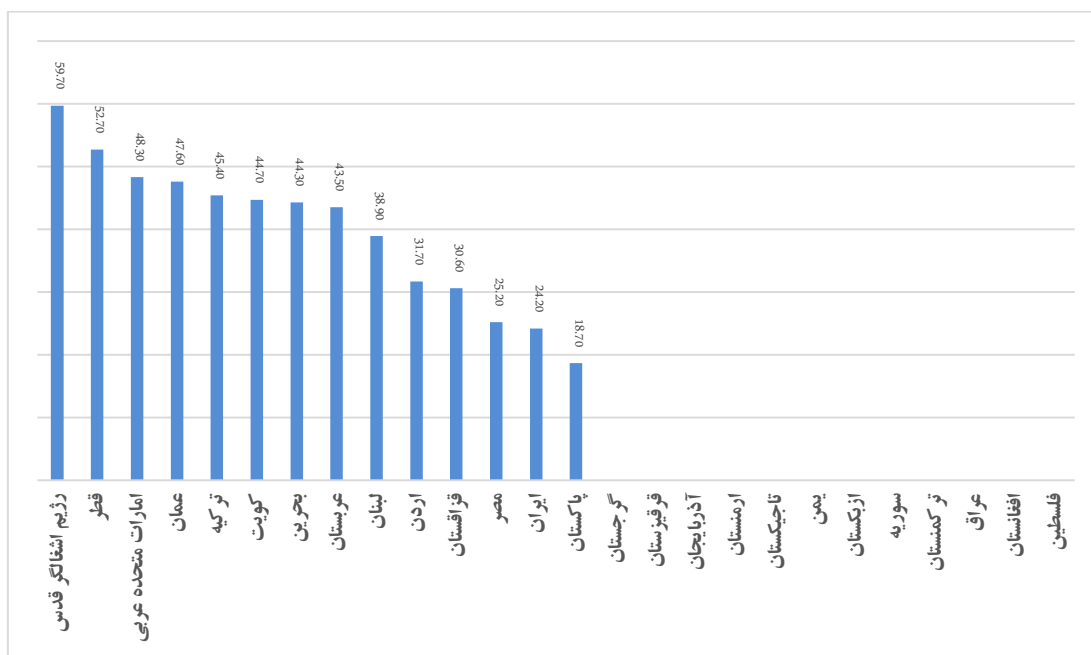
نمودار ۲۶-۷. امتیاز ایران در سنج‌های گوناگون «شاخص جهانی کارآفرینی»

همچنین، ایران رتبه ۱۳ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۳۳-۷ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۲۷-۷ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۳۳-۷. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی کارآفرینی»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۲۰
قطر	۲	۲۳
امارات متحده عربی	۳	۲۸
عمان	۴	۲۹
ترکیه	۵	۳۹
کویت	۶	۴۳
بحرین	۷	۴۳
عربستان	۸	۴۵
لبنان	۹	۵۴
اردن	۱۰	۷۲
قزاقستان	۱۱	۷۹

مصر	۱۲	۹۴
ایران	۱۳	۹۹
پاکستان	۱۴	۱۱۵
گرجستان	-	-
قرقیزستان	-	-
آذربایجان	-	-
ارمنستان	-	-
تاجیکستان	-	-
یمن	-	-
ازبکستان	-	-
سوریه	-	-
ترکمنستان	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

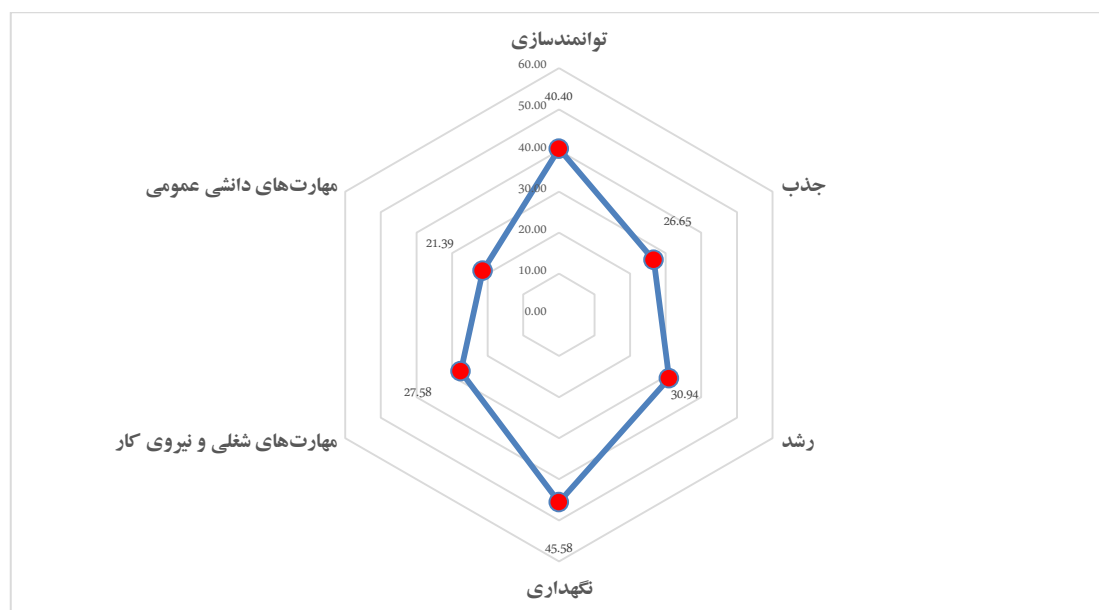
نمودار ۲۷-۷. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی کارآفرینی»

کشور «ایالات متحده» با دریافت امتیاز ۸۲/۵ جایگاه نخست «شاخص جهانی کارآفرینی» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «استرالیا»، «سوئد»، «دانمارک»، و «سوئیس» نیز

به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲۵-۷. شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد

بر پایه گزارش «شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۸۲ جهان را در «شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد» به دست آورد. این شاخص ابزاری علمی برای دولت‌ها، کسب و کارها، و سازمان‌های غیرانتفاعی است که کشورهای جهان را بر پایه توان آنها در توسعه، جذب، و نگهداری استعداد رتبه‌بندی می‌کند. این شاخص کشورهای جهان را در شش بعد گوناگون و بر پایه سنجه‌های متعدد ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران در «شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد» امتیاز ۳۲/۰۹ را به دست آورده است. در نمودار ۷-۲۸ امتیاز و در جدول ۷-۳۴ رتبه ایران در هر کدام از سنجه‌های این شاخص ارائه شده است.

نمودار ۷-۲۸. امتیاز ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد»

جدول ۷-۳۴. رتبه ایران در سنجه‌های گوناگون «شاخص جهانی رقابت‌پذیری استعداد»

سنجه‌ها	رتبه ایران در جهان
توانمندسازی	۸۴
جذب	۹۱
رشد	۸۶
نگهداری	۵۵

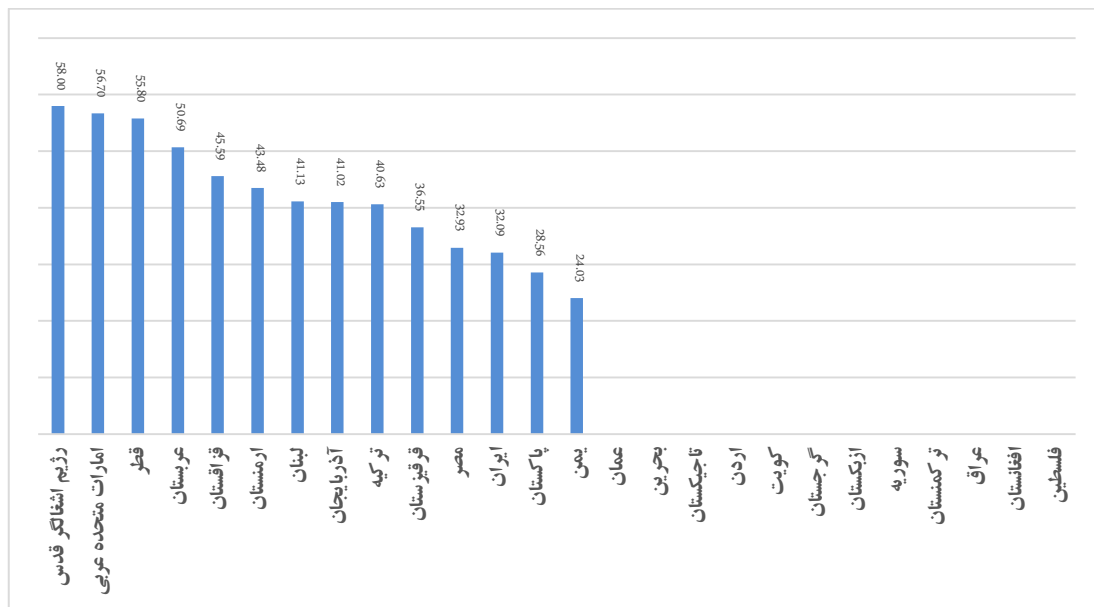
مهارت‌های شغلی و نیروی کار	۸۶
مهارت‌های دانشی عمومی	۷۱

همچنین، ایران رتبه ۱۲ را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۳۵ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۲۹ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۳۵. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی رقابت پذیری استعداد»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۲۱
امارات متحده عربی	۲	۲۲
قطر	۳	۲۵
عربستان	۴	۳۲
قزاقستان	۵	۴۰
ارمنستان	۶	۴۸
لبنان	۷	۵۷
آذربایجان	۸	۵۸
ترکیه	۹	۵۹
قرقیزستان	۱۰	۷۴
مصر	۱۱	۸۰
ایران	۱۲	۸۲
پاکستان	۱۳	۸۹
یمن	۱۴	۹۳
عمان	-	-
بحرین	-	-
تاجیکستان	-	-
اردن	-	-
کویت	-	-
گرجستان	-	-
ازبکستان	-	-
سوریه	-	-
ترکمنستان	-	-

عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

نمودار ۷-۲۹. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی رقابت پذیری استعداد»

کشور «سویس» با دریافت امتیاز ۷۱/۴۶ جایگاه نخست «شاخص جهانی رقابت پذیری استعداد» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «سنگاپور»، «لوگزامبورگ»، «ایالات متحده»، و «کانادا» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۲۶. باسوادترین ملت‌های جهان

این نظام رتبه‌بندی برای نخستین بار در سال ۲۰۱۶ منتشر شده است.

۷-۲۷. شاخص جهانی «تینک تنک»

بر پایه گزارش «دانشگاه پنسیلوانیا» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۴۱ جهان را در «شاخص جهانی تینک تنک» به دست آورد. شاخص «تینک تنک» نتیجه پیمایش نگرش نزدیک به ۲۰۰۰ پژوهشگر، پشتیبان دولتی و خصوصی، سیاست‌گذار، و روزنامه‌نگار است که کشورهای جهان را بر پایه چهار شاخص (منابع، استفاده، خروجی، و تأثیر) رتبه‌بندی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران در «شاخص جهانی تینک تنک» شمار ۳۴ «تینک تنک» داشته است.

همچنین، ایران از نظر شمار «تینک تنک‌ها» رتبه ششم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۳۶ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۳۶. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی تینک تنک»

کشورها	شمار تینک تنک‌ها	رتبه در منطقه
مصر	۵۷	۱
رژیم اشغالگر قدس	۵۶	۲
فلسطین	۴۴	۳
عراق	۴۲	۴
اردن	۴۰	۵
ایران	۳۴	۶
ترکیه	۳۱	۷
یمن	۳۰	۸
لبنان	۲۷	۹
پاکستان	۱۹	۱۰
گرجستان	۱۴	۱۱ - ۱۴
ارمنستان	۱۴	۱۱ - ۱۴
آذربایجان	۱۴	۱۱ - ۱۴
امارات متحده عربی	۱۴	۱۱ - ۱۴
کویت	۱۱	۱۵
قطر	۹	۱۶
قرقیزستان	۸	۱۷ - ۱۸
ازبکستان	۸	۱۷ - ۱۸
قزاقستان	۷	۱۹ - ۲۱
عربستان	۷	۱۹ - ۲۱
بحرین	۷	۱۹ - ۲۱
سوریه	۶	۲۲ - ۲۳
افغانستان	۶	۲۲ - ۲۳

تاجیکستان	۴	۲۴
عمان	۳	۲۵
ترکمنستان	۱	۲۶

کشور «ایالات متحده» با داشتن شمار ۱۸۳۰ «تینک تنک» جایگاه نخست «شاخص جهانی تینک تنک» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «چین»، «انگلستان»، «آلمان»، و «هند» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۲۸-۷. رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی

بر پایه گزارش «دانشگاه ملبورن» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۴۹ جهان را در «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی» به دست آورد. «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی» تنها نظامی است به ارزیابی فراگیر نظام‌های آموزش عالی در سراسر جهان می‌پردازد. منابع، محیط، ارتباط، و خروجی چهار معیاری هستند که برای ارزیابی مؤسسه‌ها در این نظام رتبه‌بندی استفاده می‌شوند. بر پایه این گزارش، ایران در «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی» امتیاز ۳۷/۸ را به دست آورده است. در جدول ۳۷-۷ رتبه ایران در هر کدام از سنجه‌های این شاخص ارائه شده است.

جدول ۳۷-۷. رتبه ایران در سنجه‌های گوناگون «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی»

سنجه‌ها	رتبه ایران در جهان
منابع	۴۲
محیط	۴۴
ارتباط	۵۰
خروجی	۴۲

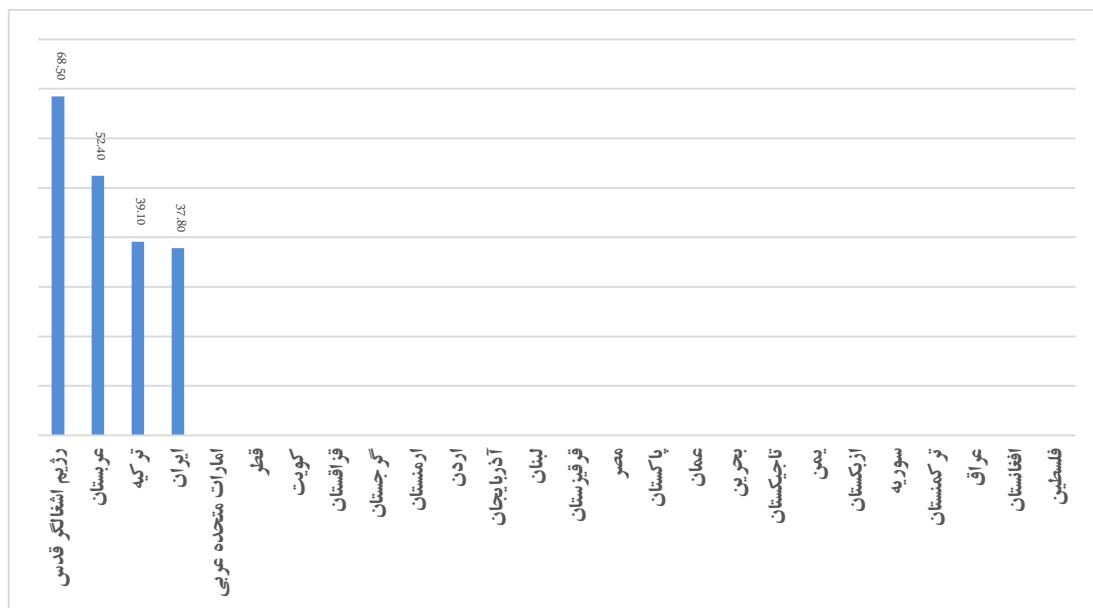
همچنین، ایران رتبه چهارم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۳۸-۷ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۳۰-۷ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۳۸-۷. جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان

۱۹	۱	رژیم اشغالگر قدس
۳۰	۲	عربستان
۴۷	۳	ترکیه
۴۹	۴	ایران
-	-	امارات متحده عربی
-	-	قطر
-	-	کویت
-	-	قزاقستان
-	-	گرجستان
-	-	ارمنستان
-	-	اردن
-	-	آذربایجان
-	-	لبنان
-	-	قرقیزستان
-	-	مصر
-	-	پاکستان
-	-	عمان
-	-	بحرین
-	-	تاجیکستان
-	-	یمن
-	-	ازبکستان
-	-	سوریه
-	-	ترکمنستان
-	-	عراق
-	-	افغانستان
-	-	فلسطین

نمودار ۷-۳۰. امتیاز کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی»

کشور «ایالات متحده» با دریافت امتیاز ۱۰۰/۰۰ جایگاه نخست «رتبه‌بندی نظام‌های ملی آموزش عالی» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «سوئد»، «کانادا»، «دانمارک»، و «فنلاند» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۲۹. شاخص جهانی حقوق مالکیت

بر پایه گزارش «اتحادیه حقوق مالکیت» در سال ۲۰۱۴، ایران نتوانسته است جایگاهی در «شاخص جهانی حقوق مالکیت» به دست آورد. «شاخص جهانی حقوق مالکیت» پژوهشی کیفی است که اهمیت حقوق مالکیت به شکل مادی و معنوی را اندازه‌گیری می‌کند.

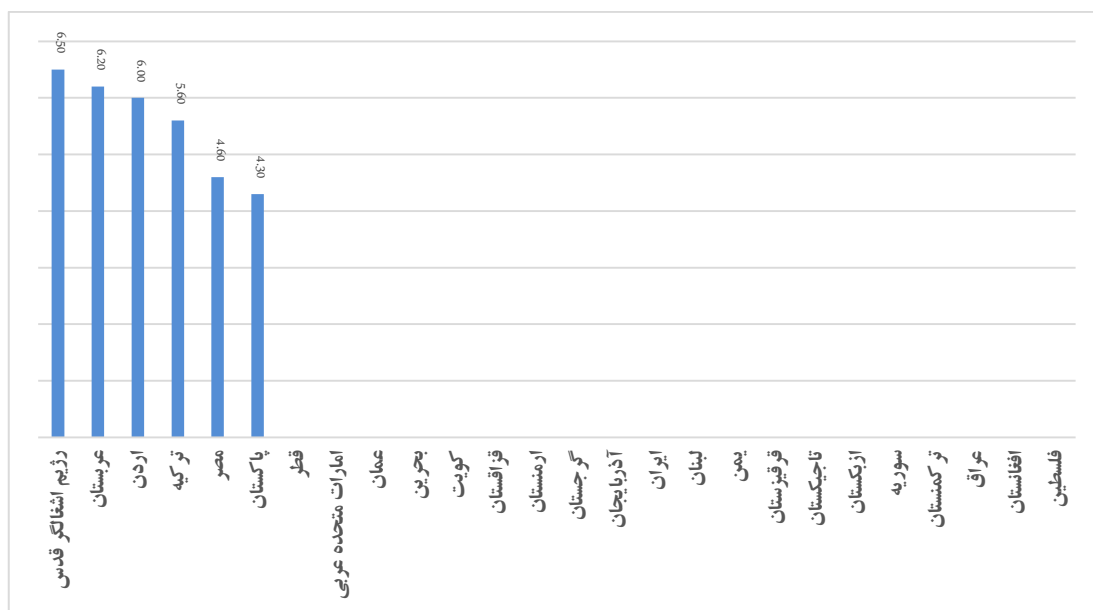
بر پایه این گزارش «رژیم اشغالگر قدس» با به دست آوردن جایگاه ۲۷ جهانی در صدر کشورهای منطقه قرار دارد. در جدول ۷-۳۹ جایگاه هرکدام از کشورهای منطقه و در نمودار ۷-۳۱ امتیاز آنها در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۳۹. جایگاه کشورهای منطقه در «شاخص جهانی حقوق مالکیت»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
رژیم اشغالگر قدس	۱	۲۷
عربستان	۲	۳۴

اردن	۳	۴۰
ترکیه	۴	۴۴
مصر	۵	۷۵
پاکستان	۶	۸۶
قطر	-	-
امارات متحده عربی	-	-
عمان	-	-
بحرین	-	-
کویت	-	-
قزاقستان	-	-
ارمنستان	-	-
گرجستان	-	-
آذربایجان	-	-
ایران	-	-
لبنان	-	-
یمن	-	-
قرقیزستان	-	-
تاجیکستان	-	-
ازبکستان	-	-
سوریه	-	-
ترکمنستان	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

نمودار ۷-۳۱. امتیاز کشورهای منطقه در «شاخص جهانی حقوق مالکیت»

کشور «فنلاند» با دریافت امتیاز ۸/۵ جایگاه نخست «شاخص جهانی حقوق مالکیت» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «نیوزیلند»، «نروژ»، «سوئد»، و «سنگاپور» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۷-۳۰. رتبه‌بندی المپیاد جهانی ریاضی

بر پایه گزارش «المپیاد جهانی ریاضی» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۲۱ جهان را در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی ریاضی» به دست آورد. «رتبه‌بندی المپیاد جهانی ریاضی» کشورهای جهان را بر پایه شمار مدال‌هایی که در المپیاد جهانی ریاضی به دست می‌آورند ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران شش نماینده در «المپیاد جهانی ریاضی» داشته و روی هم رفته چهار مدال نقره و دو مدال برنز به دست آورده است. در جدول ۷-۴۰ اسامی نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالی که در این المپیاد به دست آورده‌اند آمده است.

جدول ۷-۴۰. نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپیاد جهانی ریاضی»

Contestant	World Rank	Award
Shayan Gholami	83	Silver medal
Seyyedmohammadhossein Seyyedsalehi	102	Silver medal
Arian Hosseingholizadeh	124	Silver medal

Ehsan Mokhtarian	124	Silver medal
Yeganeh Ali Mohammadi	163	Bronze medal
Armin Behnamnia	267	Bronze medal

همچنین، ایران رتبه سوم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۴۱ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۴۱. جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی ریاضی»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
ترکیه	۱	۱۷
رژیم اشغالگر قدس	۲	۱۸
ایران	۳	۲۱
قزاقستان	۴	۲۳
ارمنستان	۵	۳۹
عربستان	۶	۴۳
گرجستان	۷	۴۷
تاجیکستان	۸	۵۰
آذربایجان	۹	۶۱
سوریه	۱۰	۷۲
پاکستان	۱۱	۷۵
قرقیزستان	۱۲	۸۵
ترکمنستان	-	-
ازبکستان	-	-
قطر	-	-
امارات متحده عربی	-	-
عمان	-	-
اردن	-	-
بحرین	-	-

مصر	-	-
لبنان	-	-
یمن	-	-
کویت	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

کشور «چین» جایگاه نخست «رتبه‌بندی المپیاد جهانی ریاضی» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «ایالات متحده»، «تایوان»، «روسیه»، و «ژاپن» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۳۱-۷. رتبه‌بندی المپیاد جهانی کامپیوتر

بر پایه گزارش «المپیاد جهانی کامپیوتر» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه پنجم جهان را در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی کامپیوتر» به دست آورد. «رتبه‌بندی المپیاد جهانی کامپیوتر» کشورهای جهان را بر پایه شمار مدال‌هایی که در المپیاد جهانی کامپیوتر به دست می‌آورند ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران چهار نماینده در «المپیاد جهانی کامپیوتر» داشته و روی هم رفته دو مدال طلا و دو مدال نقره به دست آورده است. در جدول ۷-۴۲ اسامی نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالی که در این المپیاد به دست آورده‌اند آمده است.

جدول ۷-۴۲. نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپیاد جهانی کامپیوتر»

Contestant	World Rank	Award
MohammadAmin Khashkhashi Moghaddam	16	Gold medal
AmirMohsen Ahanchi Markaz	24	Gold medal
Mojtaba FayazBakhsh	46	Silver medal
Elyad Ramezani	67	Silver medal

همچنین، ایران رتبه نخست را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۷-۴۳ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۷-۴. جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی کامپیوتر»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
ایران	۱	۵
گرجستان	۲	۱۸
ارمنستان	۳	۲۳
ترکیه	۴	۲۴
قزاقستان	۵	۲۸
رژیم اشغالگر قدس	۶	۳۰
سوریه	۷	۳۹
آذربایجان	۸	۵۹
مصر	۹	۷۰
اردن	۱۰	۷۱
کویت	۱۱	۷۲
قرقیزستان	۱۲	۷۳
تاجیکستان	۱۳	۸۲
ترکمنستان	۱۴	۸۴
عربستان	-	-
پاکستان	-	-
ازبکستان	-	-
قطر	-	-
امارات متحده عربی	-	-
عمان	-	-
بحرین	-	-
لبنان	-	-
یمن	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-

کشور «چین» با دریافت چهار مدال طلا جایگاه نخست «رتبه‌بندی المپیاد جهانی کامپیوتر» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «ایالات متحده»، «استرالیا»، و «روسیه» نیز به ترتیب در رتبه‌های دوم تا چهارم این فهرست قرار دارند.

۳۲-۷. رتبه‌بندی المپیاد جهانی فیزیک

بر پایه گزارش «المپیاد جهانی فیزیک» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه ۱۷ جهان را در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی فیزیک» به دست آورد. «رتبه‌بندی المپیاد جهانی فیزیک» کشورهای جهان را بر پایه شمار مدال‌هایی که در المپیاد جهانی فیزیک به دست می‌آورند ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران پنج نماینده در «المپیاد جهانی فیزیک» داشته و روی هم رفته پنج مدال نقره به دست آورده است. در جدول ۴۴-۷ اسامی نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالی که در این المپیاد به دست آورده‌اند آمده است.

جدول ۴۴-۷. نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپیاد جهانی فیزیک»

Contestant	World Rank	Award
Alireza Modirshanehchi	49	Silver medal
Kiarash Naderi	60	Silver medal
Amir Basiri	77	Silver medal
Kiarash Kasaian	78	Silver medal
Amir Fathazam	79	Silver medal

همچنین، ایران رتبه سوم را در بین کشورهای منطقه به دست آورده است. در جدول ۴۵-۷ جایگاه هر کدام از کشورهای منطقه در این شاخص ارائه شده است.

جدول ۴۵-۷. جایگاه کشورهای منطقه در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی فیزیک»

کشورها	رتبه در منطقه	رتبه در جهان
قزاقستان	۱	۶
رژیم اشغالگر قدس	۲	۱۳

ایران	۳	۱۷
ترکیه	۴	۲۳
ارمنستان	۵	۲۴
گرجستان	۶	۴۲
عربستان	۷	۴۹
ترکمنستان	۸	۵۱
تاجیکستان	۹	۵۲
آذربایجان	۱۰	۵۳
قرقیزستان	۱۱	۵۶
سوریه	۱۲	۶۹
پاکستان	۱۳	۷۵
مصر	-	-
اردن	-	-
ازبکستان	-	-
کویت	-	-
قطر	-	-
امارات متحده عربی	-	-
عمان	-	-
بحرین	-	-
لبنان	-	-
یمن	-	-
عراق	-	-
افغانستان	-	-
فلسطین	-	-

کشور «چین» با دریافت پنج مدال طلا جایگاه نخست «رتبه‌بندی المپیاد جهانی فیزیک» را در بین کشورهای جهان به دست آورده است؛ کشورهای «تایوان»، «کره جنوبی»، «تایلند»، و «ویتنام» نیز

به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم این فهرست قرار دارند.

۳۳-۷. رتبه‌بندی المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک

بر پایه گزارش «المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه دوم جهان را در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک» به دست آورد. «رتبه‌بندی المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک» کشورهای جهان را بر پایه شمار مدال‌هایی که در المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک به دست می‌آورند ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران دو تیم و ۱۰ نماینده در «المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک» داشته و روی هم رفته چهار مدال طلا و شش مدال نقره به دست آورده است. در جدول ۷-۴۶ اسامی نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالی که در این المپیاد به دست آورده‌اند آمده است.

جدول ۷-۴۶. نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپیاد جهانی نجوم و اخترفیزیک»

Contestant	World Rank	Award
Yazdan Babazadeh Maghsoodlo	2	Gold medal
Shahabeddin Mohin	4	Gold medal
Ali Zeynali	12	Gold medal
Alireza Alavi	13	Gold medal
Keyhan Behdin	16	Silver medal
Soheil Ansarin	20	Silver medal
Mohammadreza Hassanpour	21	Silver medal
Mohammad Nabizadeh	24	Silver medal
Shervin Hakimi	27	Silver medal
Amirreza Asadzadeh	34	Silver medal

۳۴-۷. رتبه‌بندی المپیاد جهانی زیست‌شناسی

بر پایه گزارش «المپیاد جهانی زیست‌شناسی» در سال ۲۰۱۳، ایران توانسته است جایگاه چهارم جهان را در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی زیست‌شناسی» به دست آورد. «رتبه‌بندی المپیاد جهانی زیست‌شناسی» کشورهای جهان را بر پایه شمار مدال‌هایی که در المپیاد جهانی زیست‌شناسی به دست

می‌آورند ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران چهار نماینده در «المپیاد جهانی زیست‌شناسی» داشته و روی هم رفته دو مدال طلا و دو مدال نقره به دست آورده است. در جدول ۷-۴۷ اسامی نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالی که در این المپیاد به دست آورده‌اند آمده است.

جدول ۷-۴۷. نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپیاد جهانی زیست‌شناسی»

Contestant	World Rank	Award
Amin ARASTEH	21	Gold medal
Amir ASHRAFGANJOOEI	25	Gold medal
Neda NILFOROUSHAN	57	Silver medal
Bahar SABERZADEH ARDESTANI	59	Silver medal

۷-۳۵. رتبه‌بندی المپیاد جهانی شیمی

بر پایه گزارش «المپیاد جهانی شیمی» در سال ۲۰۱۴، ایران توانسته است جایگاه چهارم جهان را در «رتبه‌بندی المپیاد جهانی شیمی» به دست آورد. «رتبه‌بندی المپیاد جهانی شیمی» کشورهای جهان را بر پایه شمار مدال‌هایی که در المپیاد جهانی شیمی به دست می‌آورند ارزیابی می‌کند. بر پایه این گزارش، ایران چهار نماینده در «المپیاد جهانی شیمی» داشته و روی هم رفته یک مدال طلا و سه مدال نقره به دست آورده است. در جدول ۷-۴۸ اسامی نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالی که در این المپیاد به دست آورده‌اند آمده است.

جدول ۷-۴۸. نماینده‌های ایران، رتبه آنها در جهان، و رنگ مدالشان در «المپیاد جهانی شیمی»

Contestant	World Rank	Award
Hirbod Heidari	11	Gold medal
Iman Foroughmand	31	Silver medal
Mohammadparsa Jabbari	83	Silver medal
Mohammadmobin Hosseini	88	Silver medal

Nema-ye 2014

Iran in Science, Technology, and Innovation Global Indices

Behrooz Rasuli

Supreme Council for Science,
Research, and Technology
(SCSRT)

Iranian Research Institute
for Information Science and Technology
(IranDoc)

NEMA.IRANDOC.AC.IR

Tehran 2016